

PINIGŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS EURO ZONOJE

2006 RUGSĖJIS

BCE ECB EZB EKT EKP

**BENDRIEJI
EUROSISTEMOS
PINIGŲ POLITIKOS
PRIEMONIŲ IR
PROCEDŪRŲ
DOKUMENTAI**

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

PINIGŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS EURO ZONOJE 2006 RUGSĖJIS

Visuose 2006 m.
ECB leidiniuose
naudojamas
5 eurų banknoto
motyvas

BENDRIEJI EUROSISTEMOS PINIGŲ POLITIKOS PRIEMONIŲ IR PROCEDŪRŲ DOKUMENTAI

© Europos centrinis bankas, 2006 m.

Adresas

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurtas prie Maino, Vokietija

Pašto adresas

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurtas prie Maino, Vokietija

Telefonas

+49 69 1344 0

Internetas

<http://www.ecb.int>

Faksas

+49 69 1344 6000

Teleksas

411 144 ecb d

*Visos teisės saugomos. Leidžiama
perspausdinti švietimo ir nekomerciniais
tikslais, jei nurodomas šaltinis.*

*Šio leidinio nuostatos taikomos nuo 2007 m.
sausio 1 d.*

ISSN 1830-2734 (print)

ISSN 1830-2815 (online)

TURINYS

IŽANGA

1 SKYRIUS

PINIGŲ POLITIKOS SISTEMOS APŽVALGA

- 1.1 Europos centrinių bankų sistema 8
- 1.2 Eurosistemos tikslai 8
- 1.3 Eurosistemos pinigų politikos priemonės 8
  - 1.3.1 Atvirosios rinkos operacijos 8
  - 1.3.2 Nuolatinės galimybės 9
  - 1.3.3 Minimalios privalomosios atsargos 10
- 1.4 Kitos sandorių šalys 10
- 1.5 Užtikrinamasis turtas 10
- 1.6 Pinigų politikos sistemos pakeitimai 11

2 SKYRIUS

TINKAMOS KITOS SANDORIŲ ŠALYS

- 2.1 Bendrieji tinkamumo kriterijai 12
- 2.2 Kitų sandorių šalių atranka greitiesiems konkursams ir dvišalėms operacijoms 12
- 2.3 Sankcijos, taikytinos nevykdančioms įsipareigojimų kitoms sandorių šalims 13
- 2.4 Teisių laikinas sustabdymas arba atėmimas atsargumo sumetimais 14

3 SKYRIUS

ATVIROSIOS RINKOS OPERACIJOS

- 3.1 Grįžtamieji sandoriai 15
  - 3.1.1 Bendrosios nuostatos 15
  - 3.1.2 Pagrindinės refinansavimo operacijos 15
  - 3.1.3 Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos 16
  - 3.1.4 Koreguojamosios grįžtamosios operacijos 16
  - 3.1.5 Struktūrinės grįžtamosios operacijos 17
- 3.2 Vienakrypčiai sandoriai 17
- 3.3 ECB skolos sertifikatų išleidimas 18
- 3.4 Valiutų apsiskeitimo sandoriai 19
- 3.5 Terminuotųjų indėlių pritraukimas 20

4 SKYRIUS

NUOLATINĖS GALIMYBĖS

- 4.1 Ribinio skolinimosi galimybė 21
- 4.2 Indėlių galimybė 22

7 5 SKYRIUS

PROCEDŪROS

- 5.1 Konkursų procedūros 24
  - 5.1.1 Bendrosios nuostatos 24
  - 5.1.2 Konkursų operacijų kalendorius 25
  - 5.1.3 Konkursų operacijų paskelbimas 26
  - 5.1.4 Kitų sandorių šalių pasiūlymų parengimas ir pateikimas 27
  - 5.1.5 Paskirstymo konkurse procedūros 28
  - 5.1.6 Konkursų rezultatų paskelbimas 31
- 5.2 Dvišalių operacijų procedūros 32
- 5.3 Atsiskaitymo procedūros 33
  - 5.3.1 Bendrosios nuostatos 33
  - 5.3.2 Atsiskaitymas už atvirosios rinkos operacijas 34
  - 5.3.3 Dienos pabaigos procedūros 34

6 SKYRIUS

TINKAMAS TURTAS

- 6.1 Bendrosios nuostatos 35
- 6.2 Užtikrinamojo turto tinkamumo apibūdinimas 35
  - 6.2.1 Antrinę rinką turinčio turto tinkamumo kriterijai 36
  - 6.2.2 Antrinės rinkos neturinčio turto tinkamumo kriterijai 38
  - 6.2.3 Papildomi reikalavimai tinkamo turto naudojimui 39
- 6.3 Eurosistemos kredito vertinimo sistema 42
  - 6.3.1 Taikymo sritis ir sudedamosios dalys 42
  - 6.3.2 Griežtų kredito standartų nustatymas antrinę rinką turinčiam turtui 42
  - 6.3.3 Griežtų kredito standartų nustatymas antrinės rinkos neturinčiam turtui 44
  - 6.3.4 Kredito vertinimo sistemų pripažinimo kriterijai 46
  - 6.3.5 Kredito vertinimo sistemų veiklos rezultatų stebėjimas 48

6.4 Rizikos kontrolės priemonės	49	SCHEMŲ, LENTELIŲ IR INTARPŲ SĄRAŠAS	
6.4.1 Bendrieji principai	49	Intarpai	
6.4.2 Antrinę rinką turinčio turto rizikos kontrolės priemonės	50	1 ECB skolos sertifikatų išleidimas	18
6.4.3 Antrinės rinkos neturinčio turto rizikos kontrolės priemonės	54	2 Valiutų apskaitos sandoriai	19
6.5 Užtikrinamojo turto vertinimo principai	55	3 Operaciniai konkurso procedūrų etapai	24
6.6 Tarpvalstybinis tinkamo turto naudojimas	55	4 Paskirstymas fiksuotųjų palūkanų konkurse	28
6.6.1 Korespondentinės centrinės bankininkystės modelis	56	5 Paskirstymas kintamųjų palūkanų konkurse eurais	29
6.6.2 Vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų jungtys	57	6 Paskirstymas kintamųjų palūkanų valiutų apskaitos sandorių konkurse	31
7 SKYRIUS		7 Rizikos kontrolės priemonės	50
MINIMALIOS PRIVALOMOSIOS ATSARGOS	59	8 Įkaito vertės išlaikymo prievolių apskaičiavimas	53
7.1 Bendrosios nuostatos	59	9 Atsargų bazė ir atsargų normos	61
7.2 Įstaigos, kurioms taikomi minimalių privalomųjų atsargų reikalavimai	59	10 Atlyginimo už privalomųjų atsargų laikymą apskaičiavimas	63
7.3 Minimalių privalomųjų atsargų nustatymas	60	Schemos	
7.4 Atsargų laikymas	62	1 Įprastas standartinių konkursų operacinių etapų laiko grafikas	25
7.5 Su atsargų baze susijusi atskaitomybė, atsargų patvirtinimas ir tikrinimas	63	2 Įprastas greitųjų konkursų operacinių etapų laiko grafikas	26
7.6 Minimalių privalomųjų atsargų įsipareigojimų neįvykdymas	64	3 Korespondentinės centrinės bankininkystės modelis	56
		4 Vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų jungtys	57
		Lentelės	
PRIEDAI		1 Eurosistemos pinigų politikos operacijos	10
1 Pinigų politikos operacijų ir procedūrų pavyzdžiai	65	2 Įprastos sandorių dienos įgyvendinant pagrindines ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas	26
2 Žodynėlis	80	3 Įprastos atsiskaitymo už Eurosistemos atvirosios rinkos operacijas dienos	33
3 Kitų sandorių šalių atranka užsienio valiutų intervencinėms operacijoms ir valiutų apskaitos sandoriams pinigų politikos tikslais	92	4 Eurosistemos pinigų politikos operacijoms tinkamas turtas	41
4 Europos centrinio banko pinigų ir bankų statistinės atskaitomybės sistema	93	5 Euro zonos regioninės valdžios, vietos valdžios ir viešojo sektoriaus subjektų emitentų, skolininkų arba garantų, neturinčių IKVI kredito vertinimo, numanomi kredito vertinimai	44
5 Eurosistemos interneto svetainės	102	6 Antrinę rinką turinčio turto likvidumo kategorijos	51
6 Procedūros ir sankcijos, taikytinos kitai sandorio šaliai nevykdant įsipareigojimų	103		
7 Tinkamos kredito reikalavimų apsaugos sukūrimas	105		

- 7 Antrinę rinką turinčio tinkamo turto
fiksotosios atkarpos ir nulinės atkarpos
priemonėms taikomas įvertinimas
mažesne nei rinkos verte **52**
- 8 Antrinę rinką turinčiam tinkamam turtui
priskiriamoms atvirkštinių kintamųjų
palūkanų priemonėms taikomas
įvertinimas mažesne nei rinkos verte **52**
- 9 Įvertinimo mažesne nei rinkos verte
dydžiai taikomi kredito reikalavimams
su fiksuotąja palūkanų norma **54**

SANTRUMPOS

CET	Vidurio Europos laikas
CVPD	centrinis vertybinių popierių depozitoriumas
DP	dienos paskola
EB	Europos Bendrija
ECB	Europos centrinis bankas
ECBS	Europos centrinių bankų sistema
EEB	Europos ekonominė bendrija
EEE	Europos ekonominė erdvė
EKVS	Eurosistemos kredito vertinimo sistema
ES	Europos Sąjunga
ESS95	Europos sąskaitų sistema 1995
IKVI	išorinė kredito vertinimo institucija
ĮNT	įsipareigojimų neįvykdymo tikimybė
ISIN	tarptautinis vertybinių popierių identifikavimo numeris
KCBM	korespondentinės centrinės bankininkystės modelis
KIPVPS	kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektai
KĮ	kredito įstaigos
KRD	kapitalo reikalavimų direktyva
LP	likęs pasaulis
MHUSP	mažmeninė hipoteka užtikrinta skolos priemonė
NCB	nacionalinis centrinis bankas
PFI	pinigų finansinė institucija
PRF	pinigų rinkos fondas
PRN	priemonė reitingui nustatyti
RLAA	realaus laiko atskirieji atsiskaitymai
TARGET	Transeuropinė automatizuota realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų skubių pervedimų sistema
TCVPD	tarptautinis centrinis vertybinių popierių depozitoriumas
VKVS	vidinė kredito vertinimo sistema
VPAS	vertybinių popierių atsiskaitymo sistema
VRPS	vidaus reitingais pagrįsta sistema
VSS	viešojo sektoriaus subjektas

IŽANGA

Šiame dokumente pateikiama operacinė sistema, kurią Eurosistema* pasirinko bendrai pinigų politikai euro zonoje. Šis dokumentas, kuris yra Eurosistemos pinigų politikos priemonių ir procedūrų teisinės struktūros dalis, skirtas naudoti kaip Eurosistemos pinigų politikos priemonių ir procedūrų bendrieji dokumentai, pirmiausia siekiant suteikti kitoms sandorių šalims informacijos, kuri joms reikalinga dėl Eurosistemos pinigų politikos sistemos.

Bendrieji dokumentai savaime nesuteikia teisių ir nenustato įpareigojimų kitoms sandorių šalims. Teisiniai Eurosistemos ir kitų sandorių šalių santykiai nustatomi atitinkamais sutartiniais arba reguliavimo susitarimais.

Šis dokumentas suskirstytas į septynis skyrius. 1 skyriuje pateikta Eurosistemos pinigų politikos operacinės sistemos apžvalga. 2 skyriuje nurodyti Eurosistemos pinigų politikos operacijose dalyvaujančių kitų sandorių šalių tinkamumo kriterijai. 3 skyriuje apibūdintos atvirosios rinkos operacijos, o 4 skyriuje – kitoms sandorių šalims prieinamos nuolatinės galimybės. 5 skyriuje apibrėžtos procedūros, taikomos įgyvendinant pinigų politikos operacijas. 6 skyriuje nustatyti pinigų politikos operacijoms naudojamo užtikrinamojo turto tinkamumo kriterijai. 7 skyriuje pateikta Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema.

Dokumento prieduose pateikti pinigų politikos operacijų pavyzdžiai, žodynėlis, kriterijai, pagal kuriuos atrenkamos Eurosistemos užsienio valiutų intervencinių operacijų kitos sandorių šalys, pristatyta Europos centrinio banko pinigų ir bankų statistinės atskaitomybės sistema, Eurosistemos interneto svetainių sąrašas, apibūdintos procedūros ir sankcijos, kurios taikomos kitoms sandorių šalims nesilaikant įsipareigojimų, ir papildomi teisiniai reikalavimai, taikomi tinkamos kredito reikalavimų apsaugos sukūrimui, kai jie naudojami kaip įkaitas Eurosistemoje.

* Europos centrinio banko valdančioji taryba sutiko vartoti sąvoką „Eurosistema“, reiškiančią tas Europos centrinių bankų sistemos sudedamąsias dalis, kurios atlieka jos pagrindines funkcijas, t. y. Europos centrinį banką ir tų valstybių narių, kurios pagal Europos Bendrijos steigimo sutartį įsivedė bendrąją valiutą, nacionalinius centrinius bankus.

1 SKYRIUS

PINIGŲ POLITIKOS SISTEMOS APŽVALGA

1.1 EUROPOS CENTRINIŲ BANKŲ SISTEMA

Europos centrinių bankų sistemą (ECBS) sudaro Europos centrinis bankas (ECB) ir Europos Sąjungos (ES) valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai¹. ECBS veikla pagrįsta Europos Bendrijos steigimo sutartimi (Sutartis) ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutu (ECBS statusas). ECB vadovauja sprendimus priimančios ECB organai. ECB valdančioji taryba atsakinga už pinigų politikos formavimą, o Vykdomoji valdyba turi teisę vykdyti pinigų politiką pagal Valdančiosios tarybos priimtus sprendimus ir nustatytas gaires. Tiek, kiek tai yra įmanoma bei tinkama, ir siekdamas užtikrinti operacinę efektyvumą, ECB turi teisę reikalauti, kad nacionaliniai centriniai bankai² atliktų operacijas, kurios yra Eurosistemos funkcijų dalis. Eurosistemos pinigų politikos operacijos visose valstybėse narėse įgyvendinamos vienodomis sąlygomis³.

1.2 EUROSISTEMOS TIKSLAI

Pagrindinis Eurosistemos tikslas, kaip nustatyta Sutarties 105 straipsnyje, yra palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama pagrindinio kainų stabilumo tikslo, Eurosistema turi remti bendrąsias Europos Bendrijos ekonomines politikas. Siekdama savo tikslų, Eurosistema turi veikti vadovaudamasi atvirosios rinkos ekonomikos su laisva konkurencija, skatinančia veiksmingą išteklių paskirstymą, principu.

1.3 EUROSISTEMOS PINIGŲ POLITIKOS PRIEMONĖS

Siekdama įgyvendinti savo tikslus, Eurosistema disponuoja įvairiomis pinigų politikos priemonėmis; Eurosistema atlieka atvirosios rinkos operacijas, siūlo nuolatinės galimybes ir reikalauja, kad kredito įstaigos laikytų minimalias privalomas atsargas Eurosistemos sąskaitose.

1.3.1 ATVIROSIOS RINKOS OPERACIJOS

Atvirosios rinkos operacijoms tenka svarbus vaidmuo Eurosistemos pinigų politikoje, nes jomis siekiama reguliuoti palūkanų normas, valdyti likvidumą rinkoje ir išreikšti pinigų politikos poziciją. Eurosistemoje yra penkių rūšių priemonės, skirtos atvirosios rinkos operacijoms vykdyti. Svarbiausia priemonė yra *grįžtamasis sandoris* (taikomas atpirkimo sandorių arba įkaitu užtikrintų paskolų forma). Eurosistema gali naudoti ir *vienakrypčius sandorius*, *skolos sertifikatų išleidimą*, *valiutų apsikeitimo sandorius* ir *terminuotųjų indėlių pritraukimą*. Atvirosios rinkos operacijas inicijuoja ECB, kuris nusprendžia dėl taikomų priemonių ir jų įgyvendinimo sąlygų. Tai gali būti standartiniai konkursai, greitieji konkursai arba dvišalės procedūros⁴. Atsižvelgiant į jų tikslą, reguliarumą ir procedūras, Eurosistemos atvirosios rinkos operacijos gali būti skirstomos į keturias kategorijas (taip pat žr. 1 lentelę):

- *Pagrindinės refinansavimo operacijos* – tai reguliarūs kas savaitę sudaromi likvidumo didinimo grįžtamieji sandoriai, kurių terminas paprastai yra viena savaitė. Šias operacijas įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai standartinių konkursų būdu. Pagrindinėms

1 Pažymėtina, kad valstybių narių, kurios pagal Europos Bendrijos steigimo sutartį (Sutartis) neįsivedė bendrosios valiutos, nacionaliniai centriniai bankai išlaiko savo galias pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę ir todėl nedalyvauja vykdant bendrąją pinigų politiką.

2 Šiame dokumente sąvoka „nacionaliniai centriniai bankai“ – tai valstybių narių, kurios pagal Sutartį įsivedė bendrąją valiutą, nacionaliniai centriniai bankai.

3 Šiame dokumente sąvoka „valstybė narė“ – tai valstybė narė, kuri pagal Sutartį įsivedė bendrąją valiutą.

4 Įvairios Eurosistemos atvirosios rinkos operacijų įgyvendinimo procedūros, t. y. standartiniai konkursai, greitieji konkursai ir dvišalės procedūros, apibūdintos 5 skyriuje. *Standartiniai konkursai* trunka ne ilgiau kaip 24 valandas nuo konkurso paskelbimo iki paskirstymo rezultatų patvirtinimo. Standartiniuose konkursuose gali dalyvauti visos kitos sandorių šalys, kurios tenkina 2.1 skirsnyje nurodytus bendrojo tinkamumo kriterijus. *Greitieji konkursai* trunka ne ilgiau kaip 90 minučių. Eurosistema gali pasirinkti ribotą kitų sandorių šalių, kurios gali dalyvauti greitajame konkurse, skaičių. Sąvoka „dvišalės procedūros“ – tai kiekvienas atvejis, kai Eurosistema sudaro sandorį su viena arba keliomis kitomis sandorių šalimis netaikydama konkurso tvarkos. Prie dvišalių procedūrų priskiriamos operacijos, kurios įgyvendinamos per vertybinių popierių biržą arba rinkos tarpininkus.

refinansavimo operacijoms tenka lemiamas vaidmuo siekiant Eurosistemos atvirosios rinkos operacijų tikslų, jos finansų sektoriui suteikia didžiąją refinansavimo lėšų dalį.

- *Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos* – tai kas mėnesį sudaromi likvidumo didinimo grįžtamieji sandoriai, kurių terminas paprastai yra trys mėnesiai. Šiomis operacijomis siekiama suteikti kitoms sandorių šalims papildomą ilgesnės trukmės refinansavimą. Jas įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai standartinių konkursų būdu. Įgyvendinama šias operacijas, Eurosisistema dažniausiai nesiekia daryti įtakos rinkai, todėl paprastai veikia kaip palūkanų gavėja.
- *Koreguojamosios operacijos* įgyvendinamos *ad hoc* pagrindu, siekiant valdyti likvidumą rinkoje ir kontroliuoti palūkanų normas, pirmiausia sušvelninti nenumatytų likvidumo svyravimų rinkoje įtaką palūkanų normoms. Koreguojamosios operacijos dažniausiai įgyvendinamos sudarant grįžtamuosius sandorius, tačiau gali būti sudaromi ir vienakrypčiai sandoriai, valiutų apsikeitimo sandoriai bei pritraukiami terminuotieji indėliai. Priemonės ir procedūros koreguojamosioms operacijoms atlikti taikomos atsižvelgiant į sandorių rūšis ir konkrečius operacijų atlikimo tikslus. Koreguojamąsias operacijas paprastai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai greitųjų konkursų būdu arba taikydami dvišales procedūras. ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis koreguojamąsias dvišales operacijas gali įgyvendinti pats ECB.
- Be to, Eurosisistema gali atlikti *struktūrines operacijas*, išleisdama skolos sertifikatus, sudarydama grįžtamuosius ir vienakrypčius sandorius. Šios operacijos įgyvendinamos tuomet, kai ECB nori pakoreguoti Eurosistemos struktūrinę (reguliarią ar nereguliarią) padėtį finansų sektoriaus atžvilgiu. Sudarydami grįžtamuosius sandorius ir išleisdami skolos priemones, nacionaliniai centriniai bankai struktūrines

operacijas įgyvendina standartinių konkursų būdu. Struktūrinės operacijos sudarant vienakrypčius sandorius įgyvendinamos dvišalėmis procedūromis.

1.3.2 NUOLATINĖS GALIMYBĖS

Nuolatinėmis galimybėmis siekiama padidinti ir sumažinti vienos nakties likvidumą, išreikšti bendrą pinigų politikos poziciją ir apriboti vienos nakties rinkos palūkanų normas. Tinkamos kitos sandorių šalys gali savo iniciatyva pasinaudoti dviem nuolatinėmis galimybėmis, jeigu šios kitos sandorių šalys patenkina tam tikras operacinės prieigos sąlygas (taip pat žr. 1 lentelę):

- Kitos sandorių šalys gali pasinaudoti *ribinio skolinimosi galimybe*, pagal kurią nacionaliniai centriniai bankai už tinkamą turtą padidina vienos nakties likvidumą. Įprastomis aplinkybėmis kitoms sandorių šalims netaikomos kredito ribos ar kiti apribojimai pasinaudoti šia galimybe, išskyrus reikalavimą pateikti pakankamai užtikrinamojo turto. Palūkanų norma už naudojimąsi ribinio skolinimosi galimybe paprastai yra vienos nakties rinkos palūkanų normos „lubos“.
- Kitos sandorių šalys gali pasinaudoti *indėlių galimybe*, padėdamos vienos nakties indėlius į nacionalinius centrinius bankus. Įprastomis aplinkybėmis kitoms sandorių šalims netaikomos jokios indėlių ribos ar kiti apribojimai pasinaudoti šia galimybe. Palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe paprastai yra vienos nakties rinkos palūkanų normos „grindys“.

Nacionaliniai centriniai bankai nuolatinės galimybes administruoja decentralizuotai.

1 lentelė Eurosistemos pinigų politikos operacijos

Pinigų politikos operacijos	Sandorių rūšys		Terminas	Dažnumas	Procedūra
	likvidumo didinimas	likvidumo mažinimas			
Atvirosios rinkos operacijos					
Pagrindinės refinansavimo operacijos	Grįžtamieji sandoriai	–	Viena savaitė	Kas savaitę	Standartiniai konkursai
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos	Grįžtamieji sandoriai	–	Trys mėnesiai	Kas mėnesį	Standartiniai konkursai
Koreguojamosios operacijos	Grįžtamieji sandoriai Valiutų apskaitimo sandoriai	Grįžtamieji sandoriai Terminuotųjų indėlių pritraukimas Valiutų apskaitimo sandoriai	Nestandardizuotas	Nereguliaris	Greitieji konkursai Dvišalės procedūros
	Vienakrypčiai pirkimai	Vienakrypčiai pardavimai	–	Nereguliaris	Dvišalės procedūros
Struktūrinės operacijos	Grįžtamieji sandoriai	Skolos sertifikatų išleidimas	Standartizuotas arba nestandardizuotas	Reguliaris ir nereguliaris	Standartiniai konkursai
	Vienakrypčiai pirkimai	Vienakrypčiai pardavimai	–	Nereguliaris	Dvišalės procedūros
Nuolatinės galimybės					
Ribinio skolinimosi galimybė	Grįžtamieji sandoriai	–	Viena naktis	Kitos sandorių šalys šia galimybe gali pasinaudoti savo nuožiūra	
Indėlių galimybė	–	Indėliai	Viena naktis	Kitos sandorių šalys šia galimybe gali pasinaudoti savo nuožiūra	

1.3.3 MINIMALIOS PRIVALOMOSIOS ATSARGOS

Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema taikoma euro zonos kredito įstaigoms ir tuopirmiausiasiekiamastabilizuotipinigųrinkos palūkanų normas bei sukurti (arba padidinti) struktūrinį likvidumo trūkumą. Kiekvienos įstaigos privalomųjų atsargų reikalavimas nustatomas atsižvelgiant į jos balanso struktūrą. Palūkanų normoms stabilizuoti Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema leidžia įstaigoms taikyti vidurkio sąlygą. Ar įstaiga laikosi privalomųjų atsargų reikalavimo, nustatoma pagal jos turimų dienos atsargų vidurkį laikymo laikotarpiu. Už įstaigų privalomųjų atsargų laikymą atlyginama pagal Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų normą.

1.4 KITOS SANDORIŲ ŠALYS

Eurosistemos pinigų politikos sistema formuojama taip, kad užtikrintų kuo platesnės kitų sandorių šalių grupės dalyvavimą. Įstaigos,

kurioms taikomi ECBS statuto 19 straipsnio 1 dalyje nustatyti minimalių privalomųjų atsargų reikalavimai, gali naudotis nuolatinėmis galimybėmis ir dalyvauti atvirosios rinkos operacijose, atliekamos standartinių konkursų būdu. Eurosistema gali pasirinkti ribotą kitų sandorių šalių, kurios gali dalyvauti atliekant koreguojamąsias operacijas, skaičių. Sudarant vienakrypčius sandorius, jokie apribojimai *a priori* nenumatomi kitoms sandorių šalims. Pinigų politikos tikslais sudarant valiutų apskaitimo sandorius naudojamosi aktyvių užsienio valiutos rinkos dalyvių paslaugomis. Atliekant šias operacijas kitomis sandorių šalimis gali būti tik tos įstaigos, kurios pasirenkamos Eurosistemos užsienio valiutų intervencinėms operacijoms ir yra euro zonoje.

1.5 UŽTIKRINAMASIS TURTAS

Pagal ECBS statuto 18 straipsnio 1 dalį visos Eurosistemos kredito operacijos (likvidumo didinimo pinigų politikos operacijos ir dienos

paskola) turi būti pagrįstos pakankamu įkaitu. Eurosistema priima įvairių rūšių turtą, kuriuo užtikrinamos jos operacijos. Eurosistemoje sukurtas bendras tinkamo turto sąrašas (dar vadinamas „bendru sąrašu“), kuris bus taikomas visoms Eurosistemos kredito operacijoms. 2007 m. sausio 1 d. ši bendro sąrašo sistema pakeis dviejų lygių sistemą, veikiančią nuo ekonominės ir pinigų sąjungos įkūrimo pradžios. Bendro sąrašo sistema apima antrinę rinką turintį ir antrinės rinkos neturintį turtą, tenkinantį Eurosistemos nustatytus vienodus visoje euro zonoje taikomus tinkamumo kriterijus. Antrinę rinką turinčio ir antrinės rinkos neturinčio turto kokybė ir jo tinkamumas įvairių rūšių Eurosistemos pinigų politikos operacijoms niekuo nesiskiria, išskyrus tai, kad antrinės rinkos neturintis turtas Eurosistemoje paprastai nenaudojamas vienakrypčiams sandoriams. Visas tinkamas turtas gali būti naudojamas tarpvalstybiniu mastu taikant korespondentinės centrinės bankininkystės modelį (KCBM), o antrinę rinką turintis turtas – per reikalavimus atitinkančias jungtis tarp ES vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų (VPAS).

1.6 PINIGŲ POLITIKOS SISTEMOS PAKEITIMAI

ECB valdančioji taryba gali bet kuriuo metu pakeisti Eurosistemos pinigų politikos operacijų įgyvendinimui taikomas priemones, sąlygas, kriterijus ir procedūras.

2 SKYRIUS

TINKAMOS KITOS SANDORIŲ ŠALYS

2.1 BENDRIEJI TINKAMUMO KRITERIJAI

Kitoms sandorių šalims, dalyvaujančioms Eurosistemos pinigų politikos operacijose, taikomi tam tikri tinkamumo kriterijai¹. Šie kriterijai nustatyti siekiant sudaryti galimybes plačiai kitų sandorių šalių grupei dalyvauti Eurosistemos pinigų politikos operacijose, vienodai traktuoti įstaigas euro zonoje ir užtikrinti, kad kitos sandorių šalys atitinka tam tikrus operacinius ir atsargumo reikalavimus:

- Kitomis sandorių šalimis turi teisę būti tik tos įstaigos, kurios pagal ECBS statuto 19 straipsnio 1 dalį priklauso Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemai. Įstaigos, kurios atleistos nuo išipareigojimų Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemai (žr. 7.2 skirsnį), neturi teisės būti kitomis sandorių šalimis naudojantis Eurosistemos nuolatinėmis galimybėmis ir atliekant atvirosios rinkos operacijas.
- Kitos sandorių šalys turi būti finansiškai patikimos. Jų atžvilgiu nacionalinės valdžios institucijos turėtų taikyti bent vieną ES arba EEE suderintos priežiūros formą². Tačiau finansiškai patikimos įstaigos, kurioms taikoma nesuderinta panašaus lygio nacionalinė priežiūra, taip pat gali būti kitomis sandorių šalimis, pavyzdžiui, įstaigų filialai, įsteigti euro zonoje, kurių pagrindinė buveinė yra už Europos ekonominės erdvės (EEE) ribų.
- Kitos sandorių šalys turi atitikti visus operacinius kriterijus, nustatytus atitinkamose sutartinėse arba reguliavimo priemonėse, kurias taiko atitinkamas nacionalinis centrinis bankas (arba ECB), siekdamas užtikrinti veiksmingą Eurosistemos pinigų politikos operacijų įvykdymą.

Šie bendrieji tinkamumo kriterijai vienodai taikomi visoje euro zonoje. Įstaigos, kurios tenkina bendruosius tinkamumo kriterijus, gali:

- naudotis Eurosistemos nuolatinėmis galimybėmis;
- dalyvauti standartinių konkursų būdu atliekant Eurosistemos atvirosios rinkos operacijas.

Įstaiga gali pasinaudoti Eurosistemos nuolatinėmis galimybėmis ir atvirosios rinkos operacijomis, atliekamomis standartinių konkursų būdu, tik per valstybės narės, kurioje ji įsteigta, nacionalinį centrinį banką. Jeigu įstaiga turi padalinių (pagrindinę buveinę arba filialų) daugiau kaip vienoje valstybėje narėje, kiekvienas padalinys gali dalyvauti šiose operacijose per valstybės narės, kurioje jis yra, nacionalinį centrinį banką, nepaisant to, kad kiekvienoje valstybėje narėje įstaigos pasiūlymus gali pateikti tik vienas jos padalinys (pagrindinė buveinė arba paskirtas filialas).

2.2 KITŲ SANDORIŲ ŠALIŲ ATRANKA GREITIESIEMS KONKURSAMS IR DVIŠALĖMS OPERACIJOMS

Sudarant vienakrypčius sandorius, jokie apribojimai *a priori* nenustatomi kitoms sandorių šalims.

Sudarant valiutų apsiskeitimo sandorius pinigų politikos tikslais, kitos sandorių šalys turi sugebėti veiksmingai įvykdyti didelės apimties valiutų operacijas bet kuriomis rinkos sąlygomis. Sudarant valiutų apsiskeitimo sandorius, kitų sandorių šalių grupė atitinka euro zonoje esančias kitas sandorių šalis, kurios pasirenkamos Eurosistemos užsienio valiutų intervencinėms operacijoms. Kriterijai ir procedūros, taikomos užsienio valiutų intervencinių operacijų kitoms sandorių šalims atrinkti, pateikti 3 priede.

¹ Sudarant vienakrypčius sandorius, jokie apribojimai *a priori* nenustatomi kitoms sandorių šalims.

² Suderinta kredito įstaigų priežiūra pagrįsta 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (nauja redakcija), Europos Sąjungos oficialusis leidinys (OL), L 177, 2006 m. birželio 30 d., p. 1.

Kitoms operacijoms, kurios atliekamos greitųjų konkursų būdu arba taikant dvišales procedūras (koreguojamuosius grįžtamuosius sandorius ir terminuotųjų indėlių pritraukimą), kiekvienas nacionalinis centrinis bankas atranka kitas sandorių šalis iš savo valstybėje narėje įsteigtų įstaigų, tenkinančių bendruosius kitų sandorių šalių tinkamumo kriterijus. Šiuo atžvilgiu aktyvumas pinigų rinkoje yra pagrindinis atrankos kriterijus. Prie kitų kriterijų, į kuriuos galima atsižvelgti, priskiriama, pavyzdžiui, prekybos vietos darbo efektyvumas ir pasiūlymų teikimo potencialas.

Skelbdami greituosius konkursus ir atlikdami dvišales operacijas, nacionaliniai centriniai bankai dirba tik su kitomis sandorių šalimis, įtrauktomis į jų atitinkamas koreguojamųjų kitų sandorių šalių grupes. Jeigu dėl operacinių priežasčių nacionalinis centrinis bankas atlikdamas kiekvieną operaciją negali dirbti su visomis koreguojamosiomis kitomis sandorių šalimis, tai šioje valstybėje narėje kitų sandorių šalių atranka turi būti pagrįsta rotacijos principu, užtikrinančiu nešališkumą.

ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis koreguojamąsias dvišales operacijas gali atlikti pats ECB. Jeigu ECB turėtų atlikti dvišales operacijas, tada ECB, taikydamas rotacijos principą ir siekdamas užtikrinti nešališkumą, kitas sandorių šalis turėtų atrinkti iš tų euro zonos kitų sandorių šalių, kurios yra tinkamos dalyvauti greituosiuose konkursuose ir dvišalėse operacijose.

2.3 SANKCIJOS, TAIKYTINOS NEVYKdančioms ĮSIPAREIGIJIMŲ KITOMS SANDORIŲ ŠALIMS

ECB, vadovaudamasis 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2532/98 dėl Europos centrinio banko teisių taikyti sankcijas³, 1999 m. rugsėjo 23 d. Europos centrinio banko reglamentu (EB) Nr. 2157/1999 dėl Europos centrinio banko teisių taikyti sankcijas (ECB/1999/4)⁴, 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2531/98 dėl Europos centrinio banko minimalių privalomųjų

atsargų reikalavimo taikymo⁵, su pakeitimais, ir 2003 m. rugsėjo 12 d. Europos centrinio banko reglamentu (EB) Nr. 1745/2003 dėl minimalių privalomųjų atsargų reikalavimo taikymo (ECB/2003/9)⁶, taiko sankcijas įstaigoms, kurios nevykdo įsipareigojimų, atsirandančių pagal ECB reglamentus ir sprendimus dėl minimalių privalomųjų atsargų reikalavimo taikymo. Atitinkamos sankcijos ir procedūrinės jų taikymo taisyklės nustatytos pirmiau išvardytuose reglamentuose. Be to, rimto minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų pažeidimo atveju Eurosystema gali laikinai sustabdyti kitų sandorių šalių teisę dalyvauti atvirosios rinkos operacijose.

Remiantis atitinkamo nacionalinio centrinio banko (arba ECB) taikomomis sutartinėmis arba reguliavimo priemonių nuostatomis, Eurosystema gali taikyti ir taikys finansines baudas kitoms sandorių šalims arba laikinai sustabdys jų teisę dalyvauti atvirosios rinkos operacijose, jeigu kitos sandorių šalys nesilaikys savo įsipareigojimų, prisiimtų pagal nacionalinio centrinio banko (arba ECB) taikomas sutartines arba reguliavimo priemones, kaip nurodyta toliau.

Tai susiję su konkurso taisyklių pažeidimais (jeigu kita sandorio šalis negali pervesti pakankamos užtikrinamojo turto sumos atsiskaityti už likvidžias lėšas, kurios buvo jai paskirtos atliekant likvidumo didinimo operaciją, arba jeigu ji negali pateikti pakankamos pinigų sumos atsiskaityti už sumą, kuri jai buvo paskirta atliekant likvidumo mažinimo operaciją), taip pat su dvišalių sandorių taisyklių pažeidimais (jeigu kita sandorio šalis negali pateikti pakankamos tinkamo užtikrinamojo turto sumos arba pakankamos pinigų sumos atsiskaityti už dvišaliais sandoriais suderėtą sumą).

Tai taikoma ir tada, kai kita sandorio šalis nesilaiko užtikrinamojo turto naudojimo

3 OL L 318, 1998 m. lapkričio 27 d., p. 4.

4 OL L 264, 1999 m. spalio 12 d., p. 21.

5 OL L 318, 1998 m. lapkričio 27 d., p. 1.

6 OL L 250, 2003 m. spalio 2 d., p. 10.

taisyklių (jeigu kita sandorio šalis naudoja turta, kuris yra arba tapo netinkamas, arba kurio kita sandorio šalis negali naudoti dėl, pavyzdžiui, artimų ryšių tarp emitento arba garanto ir kitos sandorio šalies arba dėl jų tapatybės), nesilaiko taisyklių dėl dienos pabaigos procedūrų ir sąlygų, leidžiančių pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe (jeigu kita sandorio šalis, kuri dienos pabaigoje turi neigiamą likutį atsiskaitomojoje sąskaitoje, netenkina reikalavimų, kurie keliami norint pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe).

Be to, laikino teisių sustabdymo priemonė, taikoma įsipareigojimų nevykdančios kitos sandorio šalies atžvilgiu, gali būti taikoma tos pačios įstaigos filialui, esančiam kitoje valstybėje narėje. Jeigu tai būtina taikyti kaip išskirtinę priemonę atsižvelgiant į įsipareigojimų nevykdymo rimtumą, kuri patvirtina pažeidimų dažnumas arba trukmė, kitos sandorio šalies teisė dalyvauti visose būsimose pinigų politikos operacijose gali būti, pavyzdžiui, laikinai sustabdyta tam tikrą laikotarpį.

Nacionalinių centrinių bankų taikomos finansinės baudos už įsipareigojimų nevykdymą, susijusį su taisyklių dėl konkurso operacijų, dvišalių sandorių, užtikrinamojo turto, dienos pabaigos procedūrų arba sąlygų, leidžiančių pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe, pažeidimais, apskaičiuojamos taikant iš anksto nustatytą baudos dydį (kaip nustatyta 6 priede).

2.4 TEISIŲ LAIKINAS SUSTABDYMAS ARBA ATĖMIMAS ATSARGUMO SUMETIMAIS

Remiantis atitinkamo nacionalinio centrinio banko (arba ECB) taikomomis sutartinių arba reguliavimo priemonių nuostatomis, Eurosystema atsargumo sumetimais gali laikinai sustabdyti arba atimti iš kitų sandorių šalių teisę naudotis pinigų politikos priemonėmis.

Be to, kitų sandorių šalių teisių laikinas sustabdymas arba atėmimas gali būti

pateisinamas kai kuriais atvejais, kuriems taikytina kitos sandorio šalies „įsipareigojimų nevykdymo“ sąvoka, kaip nustatyta nacionalinių centrinių bankų taikomose sutartinių arba reguliavimo priemonių nuostatose.

3 SKYRIUS

ATVIROSIOS RINKOS OPERACIJOS

Atvirosios rinkos operacijoms tenka svarbus vaidmuo Eurosistemos pinigų politikoje. Jos naudojamos reguliuoti palūkanų normas, valdyti likvidumą rinkoje ir išreikšti pinigų politikos poziciją. Atsižvelgiant į jų tikslus, reguliarumą ir tvarką, Eurosistemos atvirosios rinkos operacijas galima suskirstyti į keturias kategorijas: pagrindinės refinansavimo operacijos, ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos, koreguojamosios operacijos ir struktūrinės operacijos. Grįžtamieji sandoriai yra svarbiausia Eurosistemos atvirosios rinkos priemonė iš visų naudojamų priemonių ir ją galima naudoti visų keturių kategorijų operacijoms, o skolos sertifikatus – tik atliekant struktūrines likvidumo mažinimo operacijas. Be to, Eurosistema turi dar tris priemones, kurias galima taikyti vykdant koreguojamąsias operacijas: vienakrypčius sandorius, valiutų apsikeitimo sandorius ir terminuotųjų indėlių pritraukimą. Tolesniuose skirsniuose išsamiai apibūdintos konkrečios Eurosistemos taikomų įvairių atvirosios rinkos priemonių savybės.

3.1 GRĮŽTAMIEJI SANDORIAI

3.1.1 BENDROSIOS NUOSTATOS

PRIEMONĖS RŪŠIS

Grįžtamieji sandoriai – tai operacijos, kai Eurosistema perka arba parduoda tinkamą turtą sudarydama atpirkimo sandorius arba vykdo kredito operacijas, užtikrintas tinkamo turto įkaitu. Grįžtamieji sandoriai sudaromi atliekant pagrindines refinansavimo operacijas ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas. Be to, Eurosistema gali taikyti grįžtamuosius sandorius atlikdama struktūrines ir koreguojamąsias operacijas.

TEISINIS PAGRINDAS

Nacionaliniai centriniai bankai gali sudaryti grįžtamuosius sandorius pagal atpirkimo sandorius (kai turto nuosavybė perleidžiama kreditoriui, o šalys susitaria sudaryti grįžtamąjį sandorį, grąžinant turtą skolininkui tam tikru momentu ateityje) arba suteikdami įkaitu užtikrintas paskolas (kai turtas užtikrina

saugumo reikalavimą, tačiau, vykdydamas prisiimtą skolos išsipareigojimą, skolininkas išlaiko nuosavybės teisę į tą turtą). Išsamesnės nuostatos dėl grįžtamųjų sandorių, kurie sudaromi pagal atpirkimo sandorius, nustatomos atitinkamo nacionalinio centrinio banko (arba ECB) taikomose sutartinėse priemonėse. Priemonėse dėl grįžtamųjų sandorių, kurie sudaromi teikiant įkaitu užtikrintas paskolas, atsižvelgiama į skirtingų jurisdikcijų taikomas nevienodas procedūras ir formalumus, įgyvendinančius atitinkamą užtikrinimo (pvz., įkeitimo, teisių už (ar) reikalavimus į atitinkamą turtą perleidimo) reikalavimą.

PALŪKANŲ SĄLYGOS

Pirkimo ir atpirkimo kainos skirtumas sudarant atpirkimo sandorį atitinka palūkanas, skaičiuojamas už pinigų sumą, pasiskolintą arba paskolintą per visą operacijos terminą, t. y. į atpirkimo kainą įskaičiuojamos atitinkamos mokėtinos palūkanos. Grįžtamųjų sandorių, sudaromų teikiant įkaitu užtikrintas paskolas, palūkanų norma nustatoma taikant konkrečią palūkanų normą už paskolos sumą iki operacijos termino suėjimo. Palūkanų norma, taikoma Eurosistemos grįžtamosioms atvirosios rinkos operacijoms, yra paprastoji palūkanų norma, apskaičiuojama pagal „faktinį/360“ dienų skaičiavimo susitarimą.

3.1.2 PAGRINDINĖS REFINANSAVIMO OPERACIJOS

Pagrindinės refinansavimo operacijos yra svarbiausios Eurosistemos vykdomos atvirosios rinkos operacijos, kurioms tenka pagrindinis vaidmuo siekiant reguliuoti palūkanų normas, valdyti likvidumą rinkoje ir išreikšti pinigų politikos poziciją. Jos taip pat suteikia didžiąją finansų sektoriaus refinansavimo dalį.

Pagrindinių refinansavimo operacijų operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- tai likvidumo didinimo grįžtamosios operacijos;

- jos atliekamos reguliariai kiekvieną savaitę¹;
- jų terminas paprastai yra viena savaitė²;
- jas decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai;
- jos įgyvendinamos standartinių konkursų būdu (kaip apibūdinta 5.1 skirsnyje);
- visos kitos sandorių šalys, tenkinančios bendruosius tinkamumo kriterijus (kaip nurodyta 2.1 skirsnyje), gali teikti pasiūlymus dėl pagrindinių refinansavimo operacijų;
- antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas (kaip apibūdinta 6 skyriuje) gali būti naudojamas kaip užtikrinamasis turtas pagrindinėms refinansavimo operacijoms atlikti.
- jų terminas paprastai yra trys mėnesiai²;
- jas decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai;
- jos įgyvendinamos standartinių konkursų būdu (kaip apibūdinta 5.1 skirsnyje);
- visos kitos sandorių šalys, tenkinančios bendruosius tinkamumo kriterijus (kaip nurodyta 2.1 skirsnyje), gali teikti pasiūlymus dėl ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų;
- antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas (kaip apibūdinta 6 skyriuje) gali būti naudojamas kaip užtikrinamasis turtas ilgesnės trukmės refinansavimo operacijoms atlikti.

3.1.3 ILGESNĖS TRUKMĖS REFINANSAVIMO OPERACIJOS

Eurosistema taip pat įgyvendina reguliarias, paprastai trijų mėnesių termino, refinansavimo operacijas, kuriomis siekiama finansų sektoriui suteikti papildomo ilgesnės trukmės refinansavimo. Šios operacijos sudaro tik nedidelę bendros refinansavimo sumos dalį. Šiomis operacijomis Eurosistema nesiekia daryti įtakos rinkai, todėl paprastai ji veikia kaip palūkanų gavėja. Atitinkamai ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos paprastai įgyvendinamos kintamųjų palūkanų konkursų būdu, o ECB kartais nustato būsimuose konkursuose paskirstytinus kiekius. Susiklosčius išskirtinėms aplinkybėms, Eurosistema gali įgyvendinti ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas fiksuotųjų palūkanų konkursų būdu.

Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- tai likvidumo didinimo grįžtamosios operacijos;
- jos atliekamos reguliariai kiekvieną mėnesį¹;

3.1.4 KOREGUOJAMOSIOS GRĮŽTAMOSIOS OPERACIJOS

Eurosistema koreguojamąsias operacijas gali įgyvendinti sudarydama grįžtamuosius atvirosios rinkos sandorius. Koreguojamosiomis operacijomis siekiama valdyti likvidumą rinkoje ir reguliuoti palūkanų normas, ypač siekiant sušvelninti nenumatytų likvidumo svyravimų rinkoje įtaką palūkanų normoms. Kadangi nenumatytų įvykių rinkoje atveju gali reikėti veikti greitai, pageidautina, kad Eurosistema išliktų ypač lanksti pasirinkdama procedūras ir šių operacijų vykdymo operacinius aspektus.

Koreguojamųjų grįžtamųjų operacijų operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- jos gali būti likvidumo didinimo arba mažinimo operacijos;
- jų dažnumas nestandartizuotas;

1 Pagrindinės ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos įgyvendinamos pagal Eurosistemos iš anksto paskelbtą konkursų operacijų kalendorių (taip pat žr. 5.1.2 skirsnį), kurį galima rasti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int), taip pat ir Eurosistemos interneto svetainėse (žr. 5 priedą).

2 Pagrindinių ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų terminas kartais gali kisti, *inter alia*, priklausomai nuo valstybių narių bankų ne darbo dienų.

- jų terminas nestandartizuotas;
- likvidumo didinimo koreguojamieji grįžtamieji sandoriai paprastai sudaromi greitųjų konkursų būdu, tačiau neatmetama ir galimybė naudoti dvišales procedūras (žr. 5 skyrių);
- likvidumo mažinimo koreguojamieji grįžtamieji sandoriai paprastai sudaromi taikant dvišales procedūras (kaip apibūdinta 5.2 skirsnyje);
- šias operacijas paprastai decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai (ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis dvišales koreguojamąsias grįžtamasias operacijas gali įgyvendinti pats ECB);
- Eurosisistema pagal kriterijus, apibūdintus 2.2 skirsnyje, gali pasirinkti ribotą skaičių kitų sandorių šalių, kurios gali dalyvauti įgyvendinant koreguojamąsias grįžtamasias operacijas;
- antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas (kaip apibūdinta 6 skyriuje) gali būti naudojamas kaip užtikrinamasis turtas koreguojamosioms grįžtamosioms operacijoms įgyvendinti.

3.1.5 STRUKTŪRINĖS GRĮŽTAMOSIOS OPERACIJOS

Eurosisistema gali įgyvendinti struktūrinės operacijas sudarydama grįžtamuosius atvirosios rinkos sandorius, kuriais siekiama reguliuoti Eurosisitemos struktūrinę padėtį finansų sektoriaus atžvilgiu.

Šių operacijų operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- tai likvidumo didinimo operacijos;
- jų dažnumas gali būti reguliarus ir nereguliarus;
- jų terminas nestandartizuotas *a priori*;

- jos įgyvendinamos standartinių konkursų būdu (kaip apibūdinta 5.1 skirsnyje);
- jas decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai;
- visos kitos sandorių šalys, tenkinančios bendruosius tinkamumo kriterijus (kaip nurodyta 2.1 skirsnyje), gali teikti pasiūlymus dėl struktūrinių grįžtamųjų operacijų;
- antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas (kaip apibūdinta 6 skyriuje) gali būti naudojamas kaip užtikrinamasis turtas struktūrinėms grįžtamosioms operacijoms įgyvendinti.

3.2 VIENAKRYPČIAI SANDORIAI

PRIEMONĖS RŪŠIS

Vienakrypčiai atvirosios rinkos sandoriai – tai operacijos, kai Eurosisistema rinkoje tiesiog perka arba parduoda tinkamą turtą. Šios operacijos įgyvendinamos tik struktūriniais ir koregavimo tikslais.

TEISINIS PAGRINDAS

Vienakryptis sandoris – tai visiškas pardavėjo nuosavybės perleidimas pirkėjui be susijusio grįžtamojo nuosavybės perleidimo. Sandoriai sudaromi remiantis rinkos susitarimais dėl sandoriui sudaryti naudojamų skolos priemonių.

KAINŲ SĄLYGOS

Apskaičiuodama kainas, Eurosisistema vadovaujasi plačiausiai priimtais rinkos susitarimais dėl sandoriui sudaryti naudojamų skolos priemonių.

KITI OPERACINIAI ASPEKTAI

Eurosisitemos vienakrypčių sandorių operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- tai gali būti likvidumo didinimo (vienakrypčio pirkimo) arba likvidumo mažinimo (vienakrypčio pardavimo) operacijos;

- jų dažnumas nestandardizuotas;
- jie sudaromi taikant dvišales procedūras (kaip apibūdinta 5.2 skirsnyje);
- juos paprastai decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai (ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis koreguojamąsias vienakryptes operacijas gali įgyvendinti pats ECB);
- nenustatyta jokių *a priori* apribojimų dėl kitų sandorių šalių grupės vienakrypčiams sandoriams sudaryti;
- tik antrinę rinką turintis turtas (kaip apibūdinta 6 skyriuje) paprastai naudojamas kaip užtikrinamasis turtas vienakrypčiams sandoriams sudaryti.

išleidžiami ir saugomi nematerialioje sistemoje euro zonos vertybinių popierių depozitoriumuose. ECB skolos sertifikatų perleidimui netaiko jokių apribojimų. Kitas nuostatas, susijusias su ECB skolos sertifikatais, apibrėžia šių sertifikatų sąlygos.

PALŪKANŲ SĄLYGOS

Skolos sertifikatai išleidžiami su diskontu, t. y. jie išleidžiami mažesne verte už nominaliąją ir suėjus terminui išperkami už nominaliąją vertę. Emisijos sumos ir išpirkimo sumos skirtumas lygus palūkanoms, susikaupusioms už emisijos sumą, taikant sutartą palūkanų normą už sertifikato terminą. Taikoma palūkanų norma yra paprastoji palūkanų norma, skaičiuojama pagal „faktinį/360“ dienų skaičiavimo susitarimą. Kaip apskaičiuojama emisijos suma, parodyta 1 intarpe.

KITI OPERACINIAI ASPEKTAI

ECB skolos sertifikatų išleidimo operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- sertifikatai išleidžiami siekiant sumažinti likvidumą rinkoje;
- sertifikatai gali būti išleidžiami reguliariai arba nereguliariai;
- sertifikatų terminas yra trumpesnis kaip 12 mėnesių;

3.3 ECB SKOLOS SERTIFIKATŲ IŠLEIDIMAS

PRIEMONĖS RŪŠIS

ECB gali išleisti skolos sertifikatus, siekdamas reguliuoti Eurosistemos struktūrinę padėtį finansų sektoriaus atžvilgiu, kad sukurtų (arba padidintų) likvidumo trūkumą rinkoje.

TEISINIS PAGRINDAS

Sertifikatas – tai ECB skolos įsipareigojimas sertifikato turėtojo atžvilgiu. Sertifikatai

1 intarpas

ECB SKOLOS SERTIFIKATŲ IŠLEIDIMAS

Emisijos suma:

$$P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_1 \times D}{36000}}$$

kur:

N = nominalioji skolos sertifikato vertė;

r_1 = palūkanų norma (procentais);

D = skolos sertifikato terminas (dienomis);

P_T = skolos sertifikato emisijos suma.

- sertifikatai išleidžiami standartinių konkursų būdu (kaip apibūdinta 5.1 skirsnyje);
- sertifikatų konkursus įgyvendina ir atsiskaitymą pagal juos decentralizuotai atlieka nacionaliniai centriniai bankai;
- visos kitos sandorių šalys, tenkinančios bendruosius tinkamumo kriterijus (apibūdintus 2.1 skirsnyje), gali teikti pasiūlymus pasirašyti ECB skolos sertifikatus.

valdyti rinkos likvidumą ir reguliuoti palūkanų normas.

TEISINIS PAGRINDAS

Valiutų apsikeitimo sandoriai, sudaromi pinigų politikos tikslais, – tai operacijos, kai Eurosystema perka (arba parduoda) eurus už užsienio valiutą ir tuo pat metu parduoda (arba perka) juos atgal, sudarydama išankstinių sandorių nustatytą atpirkimo dieną. Kitos valiutų apsikeitimo sandorių nuostatos nurodomos atitinkamo nacionalinio centrinio banko (arba ECB) taikomose sutartinėse priemonėse.

3.4 VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIAI

PRIEMONĖS RŪŠIS

Valiutų apsikeitimo sandoriai, sudaromi pinigų politikos tikslais, – tai tuo pat metu vykstantys neatidėliotini ir išankstiniai eurų keitimo į užsienio valiutą sandoriai. Jie sudaromi koregavimo tikslais, dažniausiai siekiant

VALIUTOS IR VALIUTŲ KURSO SĄLYGOS

Paprastai Eurosystema sandorius sudaro tik valiutomis, kuriomis plačiai prekiaujama, ir remdamasi standartine rinkos praktika. Atlikdamos kiekvieną valiutų apsikeitimo operaciją, Eurosystema ir kitos sandorių šalys susitaria dėl sandorio apsikeitimo punktų. Apsikeitimo punktai – tai išankstinio sandorio

2 intarpas

VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIAI

S = dabartinis eurų (EUR) ir užsienio valiutos (ABC) kursas (valiutų apsikeitimo sandorio sudarymo dieną):

$$S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR},$$

F_M = išankstinis eurų ir užsienio valiutos (ABC) kursas apsikeitimo sandorio atpirkimo dieną (M):

$$F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR},$$

Δ_M = išankstiniai eurų ir ABC punktai apsikeitimo sandorio atpirkimo dieną (M):

$$\Delta_M = F_M - S;$$

$N(.)$ = neatidėliotino sandorio valiutos suma; $N(.)_M$ = išankstinio sandorio valiutos suma:

$$N(ABC) = N(EUR) \times S \quad \text{arba} \quad N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S},$$

$$N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \quad \text{arba} \quad N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}.$$

valiutų kurso ir neatidėliotino sandorio valiutų kurso skirtumas. Eurų ir užsienio valiutos apsisikeitimo punktai skelbiami pagal bendruosius rinkos susitarimus. Valiutų apsisikeitimo sandorių valiutų kurso sąlygos pateiktos 2 intarpe.

KITI OPERACINIAI ASPEKTAI

Valiutų apsisikeitimo sandorių operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- tai gali būti likvidumo didinimo arba mažinimo operacijos;
- jų dažnumas nestandartizuotas;
- jų terminas nestandartizuotas;
- jie sudaromi greitųjų konkursų būdu arba atliekant dvišales procedūras (žr. 5 skyrių);
- juos paprastai decentralizuotai įgyvendina nacionaliniai centriniai bankai (ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis dvišalius valiutų apsisikeitimo sandorius gali sudaryti pats ECB);
- Eurosistema pagal 2.2 skirsnyje ir 3 priede nurodytus kriterijus gali atrinkti ribotą skaičių kitų sandorių šalių, galinčių dalyvauti sudarant valiutų apsisikeitimo sandorius.

3.5 TERMINUOTŲJŲ INDĖLIŲ PRITRAUKIMAS

PRIEMONĖS RŪŠIS

Eurosistema gali pakviesti kitas sandorių šalis už atlygį padėti terminuotuosius indėlius valstybės narės, kurioje įsteigta kita sandorio šalis, nacionaliniame centriniame banke. Terminuotųjų indėlių pritraukimas numatytas tik koregavimo tikslu, siekiant sumažinti likvidumą rinkoje.

TEISINIS PAGRINDAS

Iš kitų sandorių šalių priimami indėliai turi nustatytą terminą ir nustatytą palūkanų normą.

Nacionaliniai centriniai bankai mainais už indėlius nesuteikia jokio užtikrinimo įkaitu.

PALŪKANŲ SĄLYGOS

Indėliams taikoma palūkanų norma – tai paprastoji palūkanų norma, kuri apskaičiuojama pagal „faktinį/360“ dienų skaičiavimo susitarimą. Palūkanos išmokamos suėjus indėlio terminui.

KITI OPERACINIAI ASPEKTAI

Terminuotųjų indėlių pritraukimo operacinius aspektus galima apibendrinti taip:

- indėliai pritraukiami siekiant sumažinti likvidumą;
- indėlių pritraukimo dažnumas nestandartizuotas;
- indėlių terminas nestandartizuotas;
- indėliai paprastai pritraukiami skelbiant greituosius konkursus, nors neatmetama ir galimybė taikyti dvišales procedūras (žr. 5 skyrių);
- indėlius paprastai decentralizuotai pritraukia nacionaliniai centriniai bankai (ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis dvišali terminuotųjų indėlių³ pritraukimą gali atlikti pats ECB);
- Eurosistema pagal 2.2 skirsnyje nurodytus kriterijus gali atrinkti ribotą skaičių kitų sandorių šalių terminuotiesiems indėliams pritraukti.

3 Terminuotieji indėliai laikomi nacionalinių centrinių bankų sąskaitose; taip būtų net ir tuo atveju, jeigu tokias operacijas centralizuotai įgyvendintų ECB.

4 SKYRIUS

NUOLATINĖS GALIMYBĖS

4.1 RIBINIO SKOLINIMOSI GALIMYBĖ

PRIEMONĖS RŪŠIS

Kitos sandorių šalys gali naudotis ribinio skolinimosi galimybe, kad gautų vienai nakčiai likvidžių lėšų iš nacionalinių centrinių bankų už tinkamą turtą (kaip nustatyta 6 skyriuje), taikant iš anksto nustatytą palūkanų normą. Šia galimybe siekiama tenkinti laikinus kitų sandorių šalių likvidumo poreikius. Įprastomis aplinkybėmis šios galimybės palūkanų norma sudaro „lubas“ vienos nakties rinkos palūkanų normai. Ribinio skolinimosi galimybės sąlygos yra vienodos visoje euro zonoje.

TEISINIS PAGRINDAS

Taikydami ribinio skolinimosi galimybę, nacionaliniai centriniai bankai gali didinti likvidumą sudarydami vienos nakties atpirkimo sandorius (nuosavybės teisę į turtą perleidžiama kreditoriui, o šalys sutinka sudaryti grįžtamąjį sandorį, kuriuo turtas skolininkui būtų grąžinamas kitą darbo dieną) arba įkaitu užtikrintomis vienos nakties paskolomis (turtas užtikrina saugumo reikalavimą, bet, vykdant skolos išsipareigojimą, skolininkas išlaiko nuosavybės teisę į tą turtą). Atpirkimo sandorių nuostatos išsamiau apibrėžtos atitinkamo nacionalinio centrinio banko taikomose sutartinėse priemonėse. Priemonėse, pagal kurias likvidumas didinamas įkaitu užtikrintomis paskolomis, atsižvelgiama į skirtingų jurisdikcijų taikomas nevienodas procedūras ir formalumus, įgyvendinančius atitinkamą užtikrinimo (įkeitimo, teisių už (ar) reikalavimus į atitinkamą turtą perleidimo) reikalavimą.

GALIMYBĖS NAUDOJIMO SĄLYGOS

Įstaigos, tenkinančios bendruosius kitų sandorių šalių tinkamumo kriterijus, nustatytus 2.1 skirsnyje, gali pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe. Teisę pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe suteikia valstybės narės, kurioje įsteigta įstaiga, nacionalinis centrinis bankas. Ribinio skolinimosi galimybe galima naudotis tik tomis dienomis, kada veikia atitinkama nacionalinė realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų (RLAA) sistema ir atitinkama vertybinių popierių atsiskaitymo sistema (VPAS).

Kiekvienos darbo dienos pabaigoje kitų sandorių šalių dienos debeto pozicijos jų atsiskaitomosiose sąskaitose nacionaliniuose centriniuose bankuose automatiškai laikomos prašymu pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe. Naudojimosi ribinio skolinimosi galimybe dienos pabaigoje tvarka nurodyta 5.3.3 skirsnyje.

Kitai sandorio šaliai gali būti leidžiama pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe išsiuntus prašymą valstybės narės, kurioje įsteigta kita sandorio šalis, nacionaliniam centriniam bankui. Kad nacionalinis centrinis bankas galėtų patenkinti prašymą tą pačią dieną, nacionalinis centrinis bankas turi gauti prašymą ne vėliau kaip 30 minučių po faktinio sistemos TARGET uždarymo laiko^{1, 2}. Paprastai sistemos TARGET uždarymo laikas yra 18 val. ECB laiku (CET laikas). Galutinis prašymo pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe terminas atidedamas dar 30 minučių paskutinę Euro sistemos atsargų laikymo laikotarpio darbo dieną. Prašyme turi būti nurodyta paskolos suma ir užtikrinamasis turtas, kurį reikia pateikti sandoriui, jeigu jis tam sandoriui iš anksto nebuvo pateiktas į nacionalinį centrinių banką.

Išskyrus reikalavimą pateikti užtikrinimui pakankamą tinkamą turtą, nėra jokių lėšų sumos, kurią galima gauti pagal ribinio skolinimosi galimybę, apribojimų.

TERMINAS IR PALŪKANŲ SĄLYGOS

Paskolos, suteiktos pasinaudojus šia galimybe, terminas yra viena naktis. Kitos sandorių šalys, tiesiogiai dalyvaujančios sistemoje TARGET, paskolą grąžina kitą dieną, tuo metu, kai pradeda dirbti atitinkama nacionalinė RLAA sistema ir atitinkama VPAS.

- 1 Kai kuriose valstybėse narėse nacionalinis centrinis bankas (arba kai kurie jo filialai) gali nedirbti tam tikromis Euro sistemos darbo dienomis dėl nacionalinių arba regioninių bankų ne darbo dienų ir nevykdyti pinigų politikos operacijų. Šiais atvejais atitinkamo nacionalinio centrinio banko pareiga yra iš anksto pranešti kitoms sandorių šalims apie susitarimus dėl galimybių pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe bankų ne darbo dieną.
- 2 Sistemos TARGET uždarymo dienos skelbiamos ECB interneto svetainėje (www.ecb.int) ir Euro sistemos interneto svetainėje (žr. 5 priedą).

Eurosistema iš anksto skelbia palūkanų normą, kuri apskaičiuojama kaip paprastoji palūkanų norma pagal „faktinį/360“ dienų skaičiavimo susitarimą. ECB bet kuriuo metu gali pakeisti palūkanų normą, kuri įsigalioja ne anksčiau kaip kitą Eurosistemos darbo dieną^{3,4}. Palūkanos už naudojimąsi šia galimybe mokamos grąžinant paskolą.

LAIKINAS GALIMYBĖS SUSTABDYMAS

Teisė pasinaudoti šia galimybe suteikiama tik atsižvelgiant į ECB tikslus ir bendros pinigų politikos reikalavimus. ECB bet kuriuo metu gali pakeisti galimybės sąlygas arba laikinai ją sustabdyti.

4.2 INDĖLIŲ GALIMYBĖ

PRIEMONĖS RŪŠIS

Kitos sandorių šalys gali pasinaudoti indėlių galimybe padėdamos vienos nakties indėlius nacionaliniuose centriniuose bankuose. Už indėlius mokama iš anksto nustatyta palūkanų norma. Įprastomis aplinkybėmis už indėlius mokama palūkanų norma sudaro vienos nakties rinkos palūkanų normos „grindis“. Indėlių galimybės sąlygos yra vienodos visoje euro zonoje⁵.

TEISINIS PAGRINDAS

Už vienos nakties indėlius, priimtus iš kitų sandorių šalių, mokama nustatyto dydžio palūkanų norma. Kitai sandorio šaliai mainais už indėlį nesuteikiamas joks užtikrinimas įkaitu.

NAUDOJIMOSI GALIMYBE SĄLYGOS⁶

Įstaigos, tenkinančios bendruosius kitų sandorių šalių tinkamumo kriterijus, nustatytus 2.1 skirsnyje, gali pasinaudoti indėlių galimybe. Teisę pasinaudoti indėlių galimybe suteikia valstybės narės, kurioje įsteigta įstaiga, nacionalinis centrinis bankas. Indėlių galimybe galima naudotis tik tomis dienomis, kai veikia atitinkama nacionalinė RLAA sistema.

Kitai sandorio šaliai gali būti leidžiama pasinaudoti indėlių galimybe išsiuntus

prašymą valstybės narės, kurioje įsteigta kita sandorio šalis, nacionaliniam centriniam bankui. Siekiant, kad nacionalinis centrinis bankas galėtų patenkinti prašymą tą pačią dieną, nacionalinis centrinis bankas turi gauti prašymą ne vėliau kaip 30 minučių po faktinio sistemos TARGET uždarymo laiko, kuris paprastai yra 18 val. ECB laiku (CET laikas)^{7,8}. Galutinis prašymo pasinaudoti indėlių galimybe terminas atidedamas dar 30 minučių paskutinę Eurosistemos atsargų laikymo laikotarpio darbo dieną. Prašyme turi būti nurodoma suma, kuri bus padėta kaip indėlis pagal šią galimybę.

Suma, kurią kita sandorio šalis gali padėti kaip indėlį pagal šią galimybę, neribojama.

TERMINAS IR PALŪKANŲ SĄLYGOS

Pagal šią galimybę padėtų indėlių terminas yra viena naktis. Kitų sandorių šalių, kurios tiesiogiai dalyvauja sistemoje TARGET, pagal šią galimybę padėtų indėlių terminas sueina kitą dieną, tuo metu, kai pradeda veikti atitinkama nacionalinė RLAA sistema.

Eurosistema iš anksto skelbia palūkanų normą, kuri apskaičiuojama kaip paprastoji palūkanų norma pagal „faktinį/360“ dienų skaičiavimo susitarimą. ECB bet kuriuo metu gali pakeisti palūkanų normą, kuri įsigalioja ne anksčiau kaip kitą Eurosistemos darbo dieną⁹. Palūkanos už indėlius mokamos suėjus indėlio terminui.

3 Šiame dokumente sąvoka „Eurosistemos darbo diena“ – tai bet kuri diena, kurią ECB ir nors vienas nacionalinis centrinis bankas yra atidaryti Eurosistemos pinigų politikos operacijoms vykdyti.

4 Sprendimus dėl palūkanų normos pakeitimų priima Valdančioji taryba. Šie sprendimai paprastai priimami įvertinus pinigų politikos poziciją (pirmajame mėnesio posėdyje), o įsigalioja tik nuo kito atsargų laikymo laikotarpio pradžios.

5 Tarp euro zonos šalių gali būti operacijų atlikimo skirtumų, atsirandančių dėl nevienodos nacionalinių centrinių bankų sąskaitų struktūros.

6 Dėl nevienodos nacionalinių centrinių bankų sąskaitų struktūros ECB gali leisti nacionaliniams centriniams bankams taikyti naudojimosi sąlygas, kurios šiek tiek skiriasi nuo apibūdintų šiame dokumente. Nacionaliniai centriniai bankai teiks informaciją apie kiekvieną nukrypimą nuo šiame dokumente apibūdintų naudojimosi sąlygų.

7 Žr. šio skyriaus 1 išnašą.

8 Žr. šio skyriaus 2 išnašą.

9 Žr. šio skyriaus 4 išnašą.

LAIKINAS GALIMYBĖS SUSTABDYMAS

Teisė pasinaudoti šia galimybe suteikiama tik atsižvelgiant į ECB tikslus ir bendros pinigų politikos reikalavimus. ECB bet kuriuo metu gali pakeisti galimybės sąlygas arba laikinai ją sustabdyti.

5 SKYRIUS

PROCEDŪROS

5.1 KONKURSŲ PROCEDŪROS

5.1.1 BENDROSIOS NUOSTATOS

Eurosistemos atvirosios rinkos operacijos paprastai įgyvendinamos konkurso būdu. Eurosistemos konkurso procedūros atliekamos šėšiais operaciniais etapais, kaip parodyta 3 intarpe.

Eurosistemoje skiriamos dvi konkursų rūšys: standartiniai ir greitieji konkursai. Standartinių ir greitųjų konkursų procedūros yra vienodos, išskyrus jų trukmę ir kitų sandorių šalių grupę.

STANDARTINIAI KONKURSAI

Standartiniai konkursai įvykdomi per 24 valandas nuo konkurso paskelbimo iki jo rezultatų patvirtinimo (laikas tarp galutinio pasiūlymų pateikimo termino ir konkurso rezultatų paskelbimo yra apytiksliai dvi valandos). Įprastas standartinių konkursų operacinių etapų laiko grafikas pateiktas 1 schemeje. ECB gali nuspręsti patikslinti atskirų operacijų laiko grafiką, jei mano, kad tai tikslinga.

Pagrindinės refinansavimo operacijos, ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos ir struktūrinės operacijos (išskyrus vienakrypčius sandorius) visada įgyvendinamos standartinių konkursų būdu. Standartiniuose konkursuose gali dalyvauti kitos sandorių šalys, tenkinančios bendruosius tinkamumo kriterijus, apibrėžtus 2.1 skirsnyje.

GREITIEJI KONKURSAI

Greitieji konkursai paprastai atliekami per 90 minučių nuo konkurso paskelbimo, o po paskirstymo rezultatų paskelbimo jie iš karto patvirtinami. Įprastas greitųjų konkursų operacinių etapų laiko grafikas pateiktas 2 schemeje. ECB gali nuspręsti patikslinti kai kurių operacijų laiko grafiką, jei mano, kad tai tikslinga. Greitieji konkursai skelbiami tik koreguojamosioms operacijoms atlikti. Pagal 2.2 skirsnyje apibrėžtus kriterijus ir procedūras Eurosistema gali pasirinkti ribotą kitų sandorių šalių skaičių dalyvauti greituosiuose konkursuose.

FIKSUOTŲJŲ IR KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSAI

Eurosistema gali pasirinkti fiksuotųjų palūkanų (kiekio) arba kintamųjų palūkanų (palūkanų)

3 intarpas

OPERACINIAI KONKURSŲ PROCEDŪRŲ ETAPAI

1 etapas	Konkurso paskelbimas: a) ECB apie jį paskelbia viešai per naujienų tarnybas; b) nacionaliniai centriniai bankai apie jį paskelbia per nacionalines naujienų tarnybas ir tiesiogiai kitoms sandorių šalims (jeigu mano, kad tai būtina).
2 etapas	Kitų sandorių šalių pasiūlymų parengimas ir pateikimas.
3 etapas	Pasiūlymų sąrašo sudarymas Eurosistemoje.
4 etapas	Paskirstymas konkurse ir konkurso rezultatų paskelbimas: a) ECB sprendimas dėl paskirstymo; b) paskirstymo rezultato paskelbimas.
5 etapas	Individualių paskirstymo rezultatų patvirtinimas.
6 etapas	Atsiskaitymas už sandorius (žr. 5.3 skirsnį).

konkursus. Fiksuotųjų palūkanų konkurso atveju ECB nustato palūkanų normą iš anksto, o kitos sandorių šalys siūlo pinigų sumą, už kurią jos nori sudaryti sandorius nustatyta palūkanų norma¹. Kintamųjų palūkanų konkurso atveju kitos sandorių šalys siūlo pinigų sumas ir palūkanų normas, kuriomis jos nori sudaryti sandorius su nacionaliniais centriniais bankais².

5.1.2 KONKURSŲ OPERACIJŲ KALENDORIUS

PAGRINDINĖS IR ILGESNĖS TRUKMĖS REFINANSAVIMO OPERACIJOS

Pagrindinės ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos įgyvendinamos pagal Eurosistemos paskelbtą išankstinį kalendorių³. Kalendorius skelbiamas likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki metų, kuriems jis taikomas, pradžios. Įprastos pagrindinių ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų įgyvendinimo dienos nurodytos 2 lentelėje. ECB siekia užtikrinti, kad visų valstybių narių kitos sandorių šalys galėtų dalyvauti įgyvendinant pagrindines ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas. Todėl, sudarydamas šių operacijų kalendorių, ECB atitinkamai patikslina įprastą grafiką, atsižvelgdamas į atskirų valstybių narių bankų ne darbo dienas.

STRUKTŪRINĖS OPERACIJOS

Struktūrinės operacijos standartinių konkursų būdu pagal iš anksto paskelbtą kalendorių

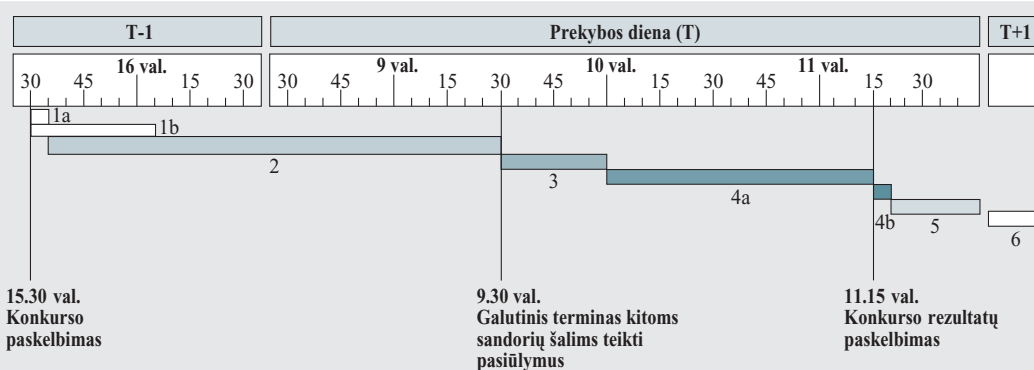
neįgyvendinamos. Tačiau struktūrinės operacijos paprastai vykdomos ir už jas atsiskaitoma tik tomis dienomis, kurios yra visų valstybių narių nacionalinių centrinių bankų darbo dienos⁴.

KOREGUOJAMOSIOS OPERACIJOS

Koreguojamosios operacijos pagal iš anksto paskelbtą kalendorių neįgyvendinamos. ECB gali nuspręsti koreguojamąsias operacijas vykdyti bet kurią Eurosistemos darbo dieną. Atliekant šias operacijas, dalyvauja tik tų valstybių narių, kuriose sandorio diena, atsiskaitymo diena ir mokėjimo diena yra nacionalinių centrinių bankų darbo dienos, nacionaliniai centriniai bankai.

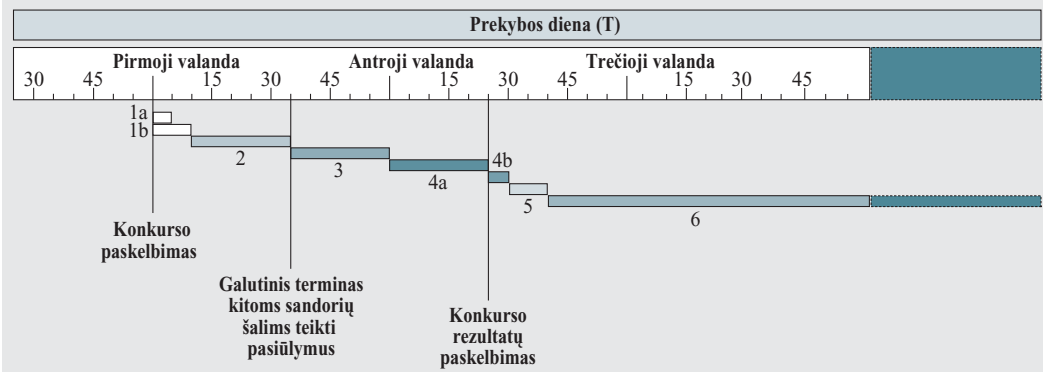
- 1 Fiksuotųjų palūkanų valiutų apskaitimo sandorių konkursų atveju ECB nustato operacijos apskaitimo punktus, o kitos sandorių šalys siūlo nustatytą valiutos sumą, kurią jos nori parduoti (ir išpirkti) arba pirkti (ir parduoti atgal) taikydamos šią palūkanų normą.
- 2 Kintamųjų palūkanų valiutų apskaitimo sandorių konkursų atveju kitos sandorių šalys teikia pasiūlymą dėl nustatytos valiutos sumos ir nurodo apskaitimo punktus, kuriuos taikydamos jos norėtų atlikti operaciją.
- 3 Eurosistemos konkursų operacijų kalendorius pateiktas ECB interneto svetainėje (www.ecb.int) ir Eurosistemos interneto svetainėse (žr. 5 priedą).
- 4 Šiame dokumente sąvoka „nacionalinių centrinių bankų darbo diena“ – tai bet kuri diena, kurią konkrečios valstybės narės nacionalinis centrinis bankas yra atidarytas Eurosistemos pinigų politikos operacijoms vykdyti. Kai kurių valstybių narių nacionalinio centrinio banko filialai gali būti uždaryti nacionalinių centrinių bankų darbo dienomis dėl vietinių arba regioninių bankų ne darbo dienų. Šiais atvejais atitinkamo nacionalinio centrinio banko pareiga yra iš anksto pranešti kitoms sandorių šalims apie susitarimų dėl sandorių, kuriuose dalyvauja šie filialai, sudarymą.

1 schema Įprastas standartinių konkursų operacinių etapų laiko grafikas

Pastaba: skaičiai – tai 3 intarpe nurodyti operaciniai etapai.

2 schema Įprastas greitųjų konkursų operacinių etapų laiko grafikas

Pastaba: skaičiai – tai 3 intarpe nurodyti operaciniai etapai.

5.1.3 KONKURSŲ OPERACIJŲ PASKELBIMAS

Eurosistemos standartiniai konkursai skelbiami viešai per naujienų tarnybas. Be to, nacionaliniai centriniai bankai apie konkurso operaciją gali paskelbti tiesiogiai kitoms sandorių šalims, nesinaudodami naujienų tarnybomis. Viešame konkurso paskelbimo pranešime paprastai pateikiama tokia informacija:

- konkurso operacijos identifikavimo numeris;
- konkurso operacijos diena;
- operacijos rūšis (likvidumo didinimas arba mažinimas ir naudojamos pinigų politikos priemonės rūšis);
- operacijos terminas;
- aukciono rūšis (fiksiuotųjų arba kintamųjų palūkanų konkursas);
- paskirstymo metodas (olandiškasis arba amerikietišskasis aukcionas, kaip nustatyta 5.1.5 skirsnyje);
- numatoma operacijos suma (paprastai tik ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų atveju);
- fiksuotoji konkurso palūkanų norma, kaina arba apskaitimo punktas (fiksiuotųjų palūkanų konkursų atveju);
- minimali (maksimali) priimtina palūkanų norma, kaina, apskaitimo punktas (jei taikytina);
- operacijos pradžios ir termino suėjimo diena (jei taikytina) arba sumokėjimo už priemonę diena ir priemonės termino suėjimo diena (jeigu išleidžiami skolos sertifikatai);
- operacijos valiutos ir ta valiuta, kurios suma laikoma nustatyta (valiutų apskaitimo sandorių atveju);

2 lentelė Įprastos sandorių dienos įgyvendinant pagrindines ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas

Operacijos rūšis	Įprasta sandorio diena (T)
Pagrindinės refinansavimo operacijos	Kiekvieną antradienį
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos	Paskutinį kiekvieno kalendorinio mėnesio trečiadienį ¹⁾

1) Dėl Kalėdų švenčių laikotarpio gruodžio mėnesio operacija paprastai paankstinama viena savaitė, t. y. perkeliama į ankstesnį mėnesio trečiadienį.

- orientacinis dabartinis valiutų kursas, taikomas apskaičiuojant pasiūlymus (valiutų apsikeitimo sandorių atveju);
- pasiūlymo didžiausios sumos riba (jeigu yra);
- atskiro paskirstymo mažiausia suma (jeigu yra);
- mažiausias paskirstymų santykis (jeigu yra);
- pasiūlymų pateikimo grafikas;
- sertifikatų nominalas (skolos sertifikatų išleidimo atveju);
- emisijos ISIN kodas (skolos sertifikatų išleidimo atveju).

Eurosisistema, siekdama padidinti savo koreguojamųjų operacijų skaidrumą, greituosius konkursus paprastai iš anksto skelbia viešai. Tačiau išskirtinėmis aplinkybėmis ECB gali nuspręsti iš anksto viešai neskelbti greitųjų konkursų. Greitieji konkursai skelbiami vadovaujantis ta pačia tvarka kaip ir skelbiant standartinius konkursus. Atliekant greitąjį konkursą, nepriklausomai nuo to, ar jis buvo paskelbtas viešai, ar ne, nacionalinis centrinis bankas tiesiogiai kreipiasi į pasirinktas kitas sandorių šalis.

5.1.4 KITŲ SANDORIŲ ŠALIŲ PASIŪLYMŲ PARENGIMAS IR PATEIKIMAS

Kitų sandorių šalių pasiūlymai turi atitikti nacionalinių centrinių bankų nustatytą pavyzdinę formą, skirtą atitinkamai operacijai. Pasiūlymai turi būti pateikiami valstybės narės, kurioje įsikūrusi įstaiga (jos pagrindinė buveinė arba filialas), nacionaliniam centriniam bankui. Pasiūlymus gali teikti tik vienas kiekvienos valstybės narės įstaigos padalinys (pagrindinė buveinė arba paskirtas filialas).

Kitos sandorių šalys fiksuotųjų palūkanų konkursų atveju savo pasiūlymuose privalo

nurodyti pinigų sumą, už kurią jos ketina sudaryti sandorį su nacionaliniais centriniais bankais⁵.

Kintamųjų palūkanų konkursų atveju kitos sandorių šalys gali teikti pasiūlymus nurodydamos iki 10 skirtingų palūkanų normų, kainų ar apsikeitimo punktų. Kiekviename pasiūlyme jos turi nurodyti pinigų sumą, už kurią ketina sudaryti sandorį su nacionaliniais centriniais bankais, ir atitinkamą palūkanų normą^{6,7}. Palūkanų normos pasiūlymai turi būti išreikšti kaip 0,01 procentinio punkto kartotiniai. Skelbiant kintamųjų palūkanų valiutų apsikeitimo sandorių konkursą, apsikeitimo punktai turi būti skelbiami pagal standartinius rinkos susitarimus, o pasiūlymai turi būti išreikšti kaip 0,01 apsikeitimo punkto kartotiniai.

Pagrindinėms refinansavimo operacijoms teikiamo pasiūlymo mažiausia suma yra 1 000 000 eurų. Didesni už šią sumą pasiūlymai turi būti išreikšti kaip 100 000 eurų kartotiniai. Tokios pačios pasiūlymo mažiausios sumos ir jų kartotiniai nustatyti koreguojamosioms ir struktūrinėms operacijoms. Pasiūlymo mažiausia suma atskirai taikoma kiekvienam palūkanų normos, kainos ir apsikeitimo punkto dydžiui.

Kiekvienas nacionalinis centrinis bankas nustato ilgesnės trukmės refinansavimo operacijoms teikiamo pasiūlymo mažiausią sumą nuo 10 000 iki 1 000 000 eurų. Pasiūlymai, didesni už pasiūlymo mažiausią sumą, turi būti išreikšti kaip 10 000 eurų kartotiniai. Pasiūlymo mažiausia suma atskirai taikoma kiekvienam palūkanų normos dydžiui.

5 Sudarant fiksuotųjų palūkanų valiutų apsikeitimo sandorius, reikia nurodyti nustatytą pinigų sumą, už kurią kita sandorio šalis ketina sudaryti sandorį su Eurosisistema.

6 ECB, išleisdamas ECB skolos sertifikatus, gali nuspręsti, kad pasiūlymuose turi būti numatyta ne palūkanų norma, o kaina. Tokiais atvejais kaina turi būti nurodyta kaip nominaliosios sumos dalis procentais.

7 Sudarant kintamųjų palūkanų valiutų apsikeitimo sandorius, reikia nurodyti nustatytą valiutos sumą, už kurią kita sandorio šalis ketina sudaryti sandorį su Eurosisistema, ir atitinkamą apsikeitimo punkto dydį.

PASKIRSTYMAS FIKSUOTŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

Paskirstymo dalis procentais yra: $all\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$.

i sandorio šaliai paskirstyta suma: $all_i = all\% \times (a_i)$,

kur:

A = bendra paskirstoma suma;

n = bendras kitų sandorių šalių skaičius;

a_i = i sandorio šalies pasiūlymo suma;

all% = paskirstymo dalis procentais;

all_i = bendra i sandorio šaliai paskirstyta suma.

ECB gali nustatyti pasiūlymo didžiausios sumos ribą, kad užkirstų kelią neproporcingai dideliems pasiūlymams. Bet kuri tokia pasiūlymo didžiausios sumos riba visuomet nurodoma informaciniame pranešime apie viešojo konkurso paskelbimą.

Visuomet tikimasi, kad kitos sandorių šalys galės padengti joms paskirstytas sumas pakankama tinkamo užtikrinamojo turto suma⁸. Atitinkamų nacionalinių centrinių bankų taikomos sutartinės arba reguliavimo priemonės leidžia skirti baudas, jeigu kita sandorio šalis negali pervesti pakankamos užtikrinamojo turto arba pinigų sumos, reikalingos atsiskaityti už konkurso operacijoje jai paskirtą sumą.

Pasiūlymus galima atšaukti iki galutinio pasiūlymų pateikimo termino. Pasiūlymai, pateikti po pranešime apie konkursą nurodyto galutinio termino, laikomi negaliojančiais. Nacionaliniai centriniai bankai nusprendžia, ar buvo laikomasi galutinio termino. Nacionaliniai centriniai bankai atmeta visus kitos sandorio šalies pasiūlymus, jeigu bendra juose nurodyta suma didesnė už ECB nustatytą maksimalios sumos ribą. Nacionaliniai centriniai bankai taip pat atmeta kiekvieną pasiūlymą, kuriame nurodyta suma yra mažesnė už minimalią sumą arba kuriuose nurodyta palūkanų norma,

kaina arba apsikeitimo punktas yra mažesni už minimalią ar didesni už maksimalią priimtina palūkanų normą, kainą arba apsikeitimo punktą. Be to, nacionaliniai centriniai bankai gali atmesti pasiūlymus, kurie yra neišsamūs arba neatitinka nustatytos pavyzdinės formos. Jeigu pasiūlymas atmetamas, atitinkamas nacionalinis centrinis bankas kitai sandorio šaliai apie savo sprendimą praneša iki paskirstymo konkurse.

5.1.5 PASKIRSTYMO KONKURSE PROCEDŪROS**FIKSUOTŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSO OPERACIJOS**

Skirstant lėšas fiksuotųjų palūkanų konkursuose, kitų sandorių šalių pateikti pasiūlymai yra susumuojami. Jeigu bendra pasiūlymų suma didesnė už bendrą paskirstyti siūlomą likvidumo sumą, pateikti pasiūlymai tenkinami proporcingai pagal paskirstyti skirtos sumos ir bendros pasiūlymų sumos santykį (žr. 4 intarpą). Kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirta suma suapvalinama iki artimiausio sveiką skaičiaus euro. Tačiau fiksuotųjų palūkanų konkursuose ECB gali nuspręsti, kad kiekvienam dalyviui yra paskiriama minimali suma arba minimalus santykis.

⁸ Arba atsiskaityti pinigais likvidumo mažinimo operacijų atveju.

5 intarpas

PASKIRSTYMAS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE EURAIS

(pavyzdys taikomas pasiūlymams, kai nurodyta palūkanų norma)

Paskirstymo dalis procentais pagal ribinę palūkanų normą yra:

$$all\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}.$$

Paskirstymas i sandorio šaliai pagal ribinę palūkanų normą yra:

$$all(r_m)_i = all\%(r_m) \times a(r_m)_i.$$

Bendra i sandorio šaliai paskirstyta suma yra:

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + all(r_m)_i,$$

kur:

A = bendra paskirstoma suma;

 r_s = kitų sandorių šalių pasiūlyta s palūkanų norma;

n = bendras kitų sandorių šalių skaičius;

 $a(r_s)_i$ = i sandorio šalies pasiūlymo suma taikant s palūkanų normą (r_s); $a(r_s)$ = bendra pasiūlyta suma taikant s palūkanų normą (r_s):

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i;$$

 r_m = ribinė palūkanų norma: $r_1 \geq r_s \geq r_m$ likvidumo didinimo konkursui; $r_m \geq r_s \geq r_1$ likvidumo mažinimo konkursui; r_{m-1} = palūkanų norma prieš ribinę palūkanų normą (paskutinė palūkanų norma, pagal kurią visiškai patenkinami pasiūlymai): $r_{m-1} > r_m$ likvidumo didinimo konkursui; $r_m > r_{m-1}$ likvidumo mažinimo konkursui; $all\%(r_m)$ = paskirstymo dalis procentais pagal ribinę palūkanų normą; $all(r_s)_i$ = paskirstymas i sandorio šaliai pagal s palūkanų normą; all_i = bendra i sandorio šaliai paskirstyta suma.**KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSAI EURAIS**

Skirstant lėšas likvidumo didinimo kintamųjų palūkanų konkursuose eurais, pasiūlymai išvardijami siūlomų palūkanų normų mažėjimo tvarka. Pirmiausia tenkinami didžiausios palūkanų normos pasiūlymai, po to iš eilės mažėjančių palūkanų normų

pasiūlymai tenkinami tol, kol sunaudojamas visas paskirstomas likvidumas. Jeigu, esant mažiausiam priimtina palūkanų normos dydžiui (ribinei palūkanų normai), bendra pasiūlymų suma yra didesnė už likusių paskirstyti sumą, likusi suma paskirstoma už ribinę palūkanų normą proporcingai pasiūlymams pagal

likusios paskirstyti sumos ir bendros pasiūlymo sumos santykį (žr. 5 intarpą). Kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirstoma suma suapvalinama iki artimiausio sveiką skaičiaus euro.

Skirstant lėšas likvidumo mažinimo kintamųjų palūkanų konkursuose eurais (jie gali būti naudojami skolos sertifikatams išleisti ir terminuotiesiems indėliams pritraukti), pasiūlymai išvardijami siūlomų palūkanų normų didėjimo tvarka (arba siūlomų kainų mažėjimo tvarka). Pirmiausia tenkinami pasiūlymai su mažiausia palūkanų norma (didžiausia kaina), po to pasiūlymai su iš eilės didėjančiomis palūkanų normomis (mažėjančiomis kainomis) priimami tol, kol sunaudojamas visas sumažinti skirtas likvidumas. Jeigu, esant didžiausiam priimtinos palūkanų normos (mažiausios kainos) dydžiui (ribinei palūkanų normai arba kainai), bendra pasiūlymų suma yra didesnė už likusią paskirstyti sumą, likusi suma paskirstoma už ribinę palūkanų normą (kainą) proporcingai pasiūlymams pagal likusios paskirstyti sumos ir bendros pasiūlymo sumos santykį (žr. 5 intarpą). Skolos sertifikatų išleidimo atveju kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirstoma suma suapvalinama iki artimiausio skolos sertifikatuose nurodytos vertės kartotinio. Kitų likvidumo mažinimo operacijų atveju kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirstoma suma suapvalinama iki artimiausio sveiką skaičiaus euro.

Kintamųjų palūkanų konkursuose ECB gali nuspręsti kiekvienam laimėjusiam dalyviui paskirstyti minimalią sumą.

KINTAMŪJŲ PALŪKANŲ VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIŲ KONKURSAI

Skirstant lėšas likvidumo didinimo kintamųjų palūkanų valiutų apskaitimo sandorių konkursuose, pasiūlymai išvardijami apskaitimo sandorio kainų punktų⁹ didėjimo tvarka. Pirmiausia tenkinami mažiausios apskaitimo sandorio kainos punktais pasiūlymai, po to iš eilės didėjančių apskaitimo sandorio kainų punktais pasiūlymai tenkinami tol, kol sunaudojama visa paskirstyti skirta valiutos suma. Jeigu, esant didžiausiai

priimtina apskaitimo sandorio kainai punktais (ribinei apskaitimo sandorio kainai punktais), bendra pasiūlymų suma yra didesnė už likusią paskirstyti sumą, likusi suma paskirstoma už ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais proporcingai pasiūlymams pagal likusios paskirstyti sumos ir bendros pasiūlymo sumos santykį (žr. 6 intarpą). Kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirstoma suma suapvalinama iki artimiausio sveiką skaičiaus euro.

Skirstant lėšas likvidumo mažinimo kintamųjų palūkanų valiutų apskaitimo sandorių konkursuose, pasiūlymai išvardijami apskaitimo sandorių kainų punktais mažėjimo tvarka. Pirmiausia tenkinami didžiausios apskaitimo sandorio kainos punktais pasiūlymai, po to iš eilės mažėjančių apskaitimo sandorių kainų punktais pasiūlymai tenkinami tol, kol sunaudojama visa paskirstyti skirta valiutos suma. Jeigu, esant mažiausiai priimtina apskaitimo sandorio kainai punktais (ribinei apskaitimo sandorio kainai punktais), bendra pasiūlymų suma yra didesnė už likusią paskirstyti sumą, likusi suma paskirstoma už ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais proporcingai pasiūlymams pagal likusios paskirstyti sumos ir bendros pasiūlymo sumos santykį (žr. 6 intarpą). Kiekvienai kitai sandorio šaliai paskirstoma suma suapvalinama iki artimiausio sveiką skaičiaus euro.

AUKCIONO RŪŠIS

Kintamųjų palūkanų konkursuose Euro sistema gali taikyti ribinių arba sutartinių palūkanų aukcionų procedūras. Ribinių palūkanų aukcione (olandiškajame aukcione) paskirstymo palūkanų norma, kaina ar apskaitimo punktas, taikomi visiems patenkintiems pasiūlymams, yra lygūs ribinei palūkanų normai, kainai ar apskaitimo punktui (kai sunaudojama

⁹ Apskaitimo sandorio kainos punktais išvardijamos didėjimo tvarka, atsižvelgiant į kainos ženklą, kuris priklauso nuo užsienio valiutos ir eurų palūkanų normų skirtumo ženklo. Jeigu, suėjus apskaitimo sandorio terminui, užsienio valiutos palūkanų norma yra didesnė už atitinkamą eurų palūkanų normą, apskaitimo sandorio kaina punktais yra teigiama (euras yra įkainojamas užsienio valiutos atžvilgiu su premija). Priešingai, jeigu užsienio valiutos palūkanų norma yra mažesnė už atitinkamą eurų palūkanų normą, apskaitimo sandorio kaina punktais yra neigiama (euro kaina užsienio valiutos atžvilgiu sumažinama).

visa paskirstymo suma). Sutartinių palūkanų aukcione (amerikietiška aukcione) paskirstymo palūkanų norma, kaina ar apskaitimo punktas yra lygūs kiekviename pasiūlyme nurodytai palūkanų normai, kainai ar apskaitimo punktui.

5.1.6 KONKURSŲ REZULTATŲ PASKELBIMAS

Standartinių ir greitųjų konkursų rezultatai skelbiami viešai per naujienų tarnybas. Be to, nacionaliniai centriniai bankai paskirstymo rezultata gali pranešti tiesiogiai kitoms sandorių

6 intarpas

PASKIRSTYMAS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIŲ KONKURSE

Paskirstymo dalis procentais pagal ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais yra:

$$all\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

Paskirstymas i sandorio šaliai pagal ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais yra:

$$all(\Delta_m)_i = all\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

Bendra i sandorio šaliai paskirstyta suma yra:

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + all(\Delta_m)_i$$

kur:

- A = bendra paskirstoma suma;
- Δ_s = kitų sandorių šalių pasiūlyta s apskaitimo sandorio kaina punktais;
- n = bendras kitų sandorių šalių skaičius;
- $a(\Delta_s)_i$ = i sandorio šalies pasiūlymo suma taikant s apskaitimo sandorio kainą punktais (Δ_s);
- $a(\Delta_s)$ = bendra pasiūlyta suma taikant s apskaitimo sandorio kainą punktais (Δ_s):

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

- Δ_m = ribinė apskaitimo sandorio kaina punktais:
  - $\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_1$ likvidumo didinimo valiutų apskaitimo sandoriui;
  - $\Delta_1 \geq \Delta_s \geq \Delta_m$ likvidumo mažinimo valiutų apskaitimo sandoriui;
- Δ_{m-1} = apskaitimo sandorio kaina punktais prieš ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais (paskutinė apskaitimo sandorio kaina punktais, pagal kurią visiškai patenkinami pasiūlymai):
  - $\Delta_m > \Delta_{m-1}$ likvidumo didinimo valiutų apskaitimo sandoriui;
  - $\Delta_{m-1} > \Delta_m$ likvidumo mažinimo valiutų apskaitimo sandoriui;
- $all\%(\Delta_m)$ = paskirstymo dalis procentais pagal ribinę apskaitimo sandorio kainą punktais;
- $all(\Delta_s)_i$ = paskirstymas i sandorio šaliai pagal s apskaitimo sandorio kainą punktais;
- all_i = bendra i sandorio šaliai paskirstyta suma.

šalims nesinaudodami naujienų tarnybomis. Viešame pranešime apie konkurso rezultatus paprastai pateikiama ši informacija:

- konkurso operacijos identifikavimo numeris;
- konkurso operacijos diena;
- operacijos rūšis;
- operacijos terminas;
- bendra kitų sandorių šalių pasiūlymų Eurosistemai suma;
- dalyvių skaičius;
- naudojamos valiutos (valiutų apsisikeitimo sandorių atveju);
- bendra paskirstyta suma;
- paskirstymo dalis procentais (fiksuojamų palūkanų konkursų atveju);
- dabartinis valiutų kursas (valiutų apsisikeitimo sandorių atveju);
- priimta ribinė palūkanų norma, kaina ar apsisikeitimo punktas ir paskirstymo dalis procentais pagal ribinę palūkanų normą, kainą ar apsisikeitimo punktą (kintamųjų palūkanų konkursų atveju);
- minimali siūloma kaina, maksimali siūloma kaina ir paskirstytos sumos kainos svertinis vidurkis (sutartinių kainų aukcionų atveju);
- operacijos pradžios ir termino suėjimo diena (jei taikytina) arba sumokėjimo už priemonę diena ir priemonės termino suėjimo diena (jeigu išleidžiami skolos sertifikatai);
- minimali individualaus įsigijimo suma (jeigu yra);
- minimalus paskirstymo santykis (jeigu yra);

- sertifikatų nominalas (skolos sertifikatų išleidimo atveju);

- emisijos ISIN kodas (skolos sertifikatų išleidimo atveju).

Nacionaliniai centriniai bankai laimėjusioms kitoms sandorių šalims tiesiogiai patvirtins individualaus paskirstymo rezultatą.

5.2 DVIŠALIŲ OPERACIJŲ PROCEDŪROS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Nacionaliniai centriniai bankai gali įgyvendinti operacijas taikydami dvišales procedūras¹⁰. Šias procedūras galima taikyti koreguojamosioms atvirosios rinkos operacijoms ir struktūrinėms vienkryptėms operacijoms. Plačiąja prasme dvišalės operacijos apibrėžiamos kaip bet kurios procedūros, kai Euro sistema sudaro sandorį su viena arba keliomis kitomis sandorių šalimis neskelbdama konkurso. Šiuo atveju galima išskirti dvi skirtingas dvišalių procedūrų rūšis: operacijos, kai Euro sistema tiesiogiai kreipiasi į kitas sandorių šalis, ir operacijos, įgyvendinamos per vertybinių popierių biržas ir rinkos tarpininkus.

TIESIOGINIS BENDRAVIMAS SU KITOMIS SANDORIŲ ŠALIMIS

Taikydami šią procedūrą, nacionaliniai centriniai bankai tiesiogiai kreipiasi į vieną arba kelias vietines kitas sandorių šalis, kurios atrenkamos pagal 2.2 skirsnyje apibūdintus kriterijus. Vadovaudamiesi tiksliais ECB nurodymais, nacionaliniai centriniai bankai sprendžia, ar sudaryti sandorį su kitomis sandorių šalimis. Už sandorius atsiskaitoma per nacionalinius centrinius bankus.

Jeigu ECB valdančioji taryba nuspręstų, kad išskirtinėmis aplinkybėmis pats ECB (arba vienas ar keli nacionaliniai centriniai bankai, veikdami kaip ECB operacijų padaliniai) gali įgyvendinti dvišales operacijas, tokių operacijų

¹⁰ ECB valdančioji taryba gali nuspręsti, ar išskirtinėmis aplinkybėmis pats ECB gali įgyvendinti ir koreguojamąsias dvišales operacijas.

procedūros būtų atitinkamai suderintos. Šiuo atveju ECB (arba nacionalinis centrinis bankas ar bankai, veikdami kaip ECB operacijų padalinys) tiesiogiai kreiptųsi į vieną arba kelias kitas sandorių šalis euro zonoje, atrinktas pagal 2.2 skirsnyje apibūdintus kriterijus. ECB (arba nacionalinis centrinis bankas ar bankai, veikdami kaip ECB operacijų padalinys) spręstų, ar sudaryti sandorį su kitomis sandorių šalimis. Nepaisant to, už sandorius būtų atsiskaitoma decentralizuotai per nacionalinius centrinius bankus.

Dvišalės operacijos, įgyvendinamos tiesiogiai bendraujant su kitomis sandorių šalimis, gali būti taikomos grįžtamiesiems sandoriams, vienakrypčiams sandoriams, valiutų apskaitimo sandoriams ir terminuotiesiems indėliams pritraukti.

OPERACIJOS, ĮGYVENDINAMOS PER VERTYBINIŲ POPIERIŲ BIRŽAS IR RINKOS TARPININKUS

Nacionaliniai centriniai bankai gali sudaryti vienakrypčius sandorius per vertybinių popierių biržas ir rinkos tarpininkus. Šioms operacijoms *a priori* nenumatyti kitų sandorių šalių apribojimai, o procedūros derinamos atsižvelgiant į rinkos susitarimus dėl sandoriui naudojamų skolos priemonių. ECB valdančioji taryba nusprendžia, ar išskirtinėmis aplinkybėmis pats ECB (arba vienas ar keli nacionaliniai centriniai bankai, veikdami kaip ECB operacijų padaliniai) gali įgyvendinti koreguojamąsias vienakryptes operacijas per vertybinių popierių biržas ir rinkos tarpininkus.

DVIŠALIŲ OPERACIJŲ PASKELBIMAS

Paprastai apie dvišales operacijas iš anksto viešai neskelbiama. Be to, ECB gali nuspręsti viešai neskelbti dvišalių operacijų rezultatų.

OPERACIJŲ DIENOS

ECB gali nuspręsti koreguojamąsias dvišales operacijas vykdyti bet kurią Euro sistemos darbo dieną. Tokiose operacijose dalyvauja tik tų valstybių narių, kuriose sandorio diena, atsiskaitymo diena ir apmokėjimo diena yra NCB darbo dienos, nacionaliniai centriniai bankai.

Vienakryptės dvišalės operacijos struktūriniais tikslais paprastai vykdomos ir už jas atsiskaitoma tik visų valstybių narių nacionalinių centrinių bankų darbo dienomis.

5.3 ATSISKAITYMO PROCEDŪROS

5.3.1 BENDROSIOS NUOSTATOS

Už pinigų sandorius, susijusius su Euro sistemos nuolatinių galimybių naudojimu arba dalyvavimu atliekant atvirosios rinkos operacijas, atsiskaitoma į kitų sandorių šalių sąskaitas nacionaliniuose centriniuose bankuose (arba į atsiskaitymo bankų, dalyvaujančių sistemoje TARGET, sąskaitas). Už pinigų sandorius atsiskaitoma tik po to (arba tuo pat metu), kai galutinai pervedamas šios operacijos užtikrinamasis turtas. Tai reiškia, kad užtikrinamasis turtas turi būti iš anksto pervestas

3 lentelė Įprastos atsiskaitymo už Euro sistemos atvirosios rinkos operacijas dienos¹⁾

P pinigų politikos priemonė	Atsiskaitymo už operacijas pagal standartinius konkursus diena	Atsiskaitymo už operacijas pagal greituosius konkursus ir dvišales procedūras diena
Grįžtamieji sandoriai	T+1 ²⁾	T
Vienakrypčiai sandoriai	–	Pagal rinkos susitarimą dėl užtikrinamojo turto
Skolos sertifikatų išleidimas	T+1	–
Valiutų apskaitimo sandoriai	–	T, T+1 arba T+2
Terminuotųjų indėlių pritraukimas	–	T

1) T – sandorio diena. Atsiskaitymo diena – tai Euro sistemos darbo diena.

2) Jeigu įprasta atsiskaitymo diena už pagrindines arba ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas sutampa su banko ne darbo diena, ECB gali nuspręsti paskirti kitą atsiskaitymo dieną, įskaitant galimybę atsiskaityti tą pačią dieną. Atsiskaitymo už pagrindines ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas dienos nustatomos iš anksto Euro sistemos konkursų operacijų kalendoriuje (žr. 5.1.2 skirsnį).

į pasaugos sąskaitą nacionaliniuose centriniuose bankuose arba su minėtais nacionaliniais centriniais bankais už jį turi būti atsiskaityta pagal vienašalio vertybinių popierių ir lėšų pateikimo principą. Užtikrinamasis turtas pervedamas per kitų sandorių šalių vertybinių popierių atsiskaitomąsias sąskaitas VPAS, kurios atitinka ECB būtinuosius standartus¹¹. Kitos sandorių šalys, neturinčios pasaugos sąskaitos nacionaliniame centriniame banke arba vertybinių popierių atsiskaitomosios sąskaitos VPAS, atitinkančioje ECB būtinuosius standartus, gali atsiskaityti už užtikrinamojo turto sandorius per korespondentinės kredito įstaigos vertybinių popierių atsiskaitomąją sąskaitą arba pasaugos sąskaitą.

Nuostatos, susijusios su atsiskaitymo procedūromis, išsamiau apibrėžtos nacionalinių centrinių bankų (arba ECB) sutartinėse priemonėse, taikomose konkrečioms pinigų politikos priemonėms. Nacionalinių centrinių bankų atsiskaitymo procedūros gali šiek tiek skirtis dėl nacionalinės teisės ir operacijų praktikos skirtumų.

5.3.2 ATSISKAITYMAS UŽ ATVIROSIOS RINKOS OPERACIJAS

Už atvirosios rinkos operacijas pagal standartinius konkursus (pagrindines refinansavimo operacijas, ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas ir struktūrines operacijas) paprastai atsiskaitoma pirmą dieną po sandorio sudarymo, kai veikia visos atitinkamos nacionalinės RLAA sistemos ir visos atitinkamos VPAS. Iš principo Eurosystema siekia už sandorius, susijusius su jos atvirosios rinkos operacijomis, atsiskaityti tuo pat metu su visų valstybių narių visomis kitomis sandorių šalimis, kurios yra pateikusios pakankamą užtikrinamąjį turtą. Tačiau dėl operacinių suvaržymų ir techninių VPAS ypatybių atsiskaitymo už atvirosios rinkos operacijas laikas dienos metu gali būti skirtingas euro zonoje. Atsiskaitymo už pagrindines ir ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas laikas paprastai sutampa su atlyginimo už atitinkamo termino ankstesnę operaciją laiku.

Eurosystema siekia už atvirosios rinkos operacijas pagal greituosius konkursus ir dvišales procedūras atsiskaityti sandorio dieną. Tačiau dėl operacinių priežasčių Eurosystema kartais gali šioms operacijoms taikyti kitą atsiskaitymo laiką, ypač sudarydama vienakrypčius sandorius (koregavimo ir struktūriniais tikslais) ir valiutų apskaitimo sandorius (žr. 3 lentelę).

5.3.3 DIENOS PABAIGOS PROCEDŪROS

Dienos pabaigos procedūros nurodytos dokumentuose, susijusiuose su nacionalinėmis RLAA sistemomis ir sistema TARGET. Paprastai sistemos TARGET uždarymo laikas yra 18 val. ECB laiku (CET). Po uždarymo laiko mokėjimo pavedimai nepriimami apdoroti nacionalinėse RLAA sistemose, tačiau mokėjimo pavedimai, priimti iki uždarymo laiko, tvarkomi toliau. Kitų sandorių šalių prašymai pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe arba indėlių galimybe turi būti pateikti atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui ne vėliau kaip 30 minučių po faktinio sistemos TARGET uždarymo laiko¹².

Bet kuris tinkamų kitų sandorių šalių neigiamas likutis atsiskaitomojoje sąskaitoje (nacionalinėse RLAA sistemose), likęs pabaigus dienos pabaigos kontrolės procedūras, automatiškai laikomas prašymu leisti pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe (žr. 4.1 skirsnį).

¹¹ Reikalavimus atitinkančių VPAS naudojimo euro zonoje standartų apibūdinimą ir atnaujintą reikalavimus atitinkančių šių sistemų jungčių sąrašą galima rasti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

¹² Galutinis prašymo pasinaudoti Eurosystemos nuolatinėmis galimybėmis terminas atidedamas dar 30 minučių paskutinę privalomųjų atsargų laikymo laikotarpio Eurosystemos darbo dieną.

6 SKYRIUS

TINKAMAS TURTAS

6.1 BENDROSIOS NUOSTATOS

ECB statuto 18 straipsnio 1 dalis leidžia ECB ir nacionaliniams centriniams bankams atlikti užtikrinamojo turto pirkimo ir pardavimo sandorius finansų rinkose sudarant vienakrypčius arba atpirkimo sandorius ir nustato, kad visos Eurosistemos kredito operacijos būtų pagrįstos pakankamu įkaitu. Todėl visos Eurosistemos likvidumo didinimo operacijos yra užtikrintos turto, kurį kitos sandorių šalys pateikia perleisdamos nuosavybės teises į turtą (vienakrypčių arba atpirkimo sandorių atveju) arba jį įkeisdamos, perleidžiant teises už atitinkamą turtą ar reikalavimus į jį (įkaitu užtikrintų paskolų atveju)¹.

Siekiant apsaugoti Eurosistemą nuo nuostolių atliekant pinigų politikos operacijas, užtikrinti vienodą kitų sandorių šalių traktavimą, taip pat padidinti operacinį efektyvumą ir skaidrumą, užtikrinamasis turtas turi atitikti tam tikrus kriterijus, kad jį būtų galima naudoti Eurosistemos pinigų politikos operacijoms. Eurosistema sukūrė bendrą tinkamo turto sistemą, naudojamą visoms Eurosistemos kredito operacijoms. Ši bendra sistema (taip pat vadinama „bendruoju sąrašu“) įsigalios 2007 m. sausio 1 d. ir pakeis dviejų lygių sistemą, kuri galioja nuo Ekonominės ir pinigų sąjungos pradžios ir bus nuosekliai panaikinta iki 2007 m. gegužės 31 d.²

Bendrą sistemą sudaro dvi skirtingos turto kategorijos – antrinę rinką turintis turtas ir antrinės rinkos neturintis turtas. Nėra jokio skirtumo tarp abiejų turto kategorijų turto kokybės ir tinkamumo įvairioms Eurosistemos pinigų politikos operacijų rūšims (išskyrus tai, kad Eurosistema nenaudoja antrinės rinkos neturinio turto vienakrypčiams sandoriams). Eurosistemos pinigų politikos operacijoms tinkamas turtas gali būti naudojamas ir kaip dienos paskolos užtikrinamasis turtas.

Dviejų turto kategorijų tinkamumo kriterijai yra vienodi visoje euro zonoje³ ir išdėstyti 6.2 skirsnyje. Siekiant užtikrinti, kad abi turto kategorijos atitiktų tuos pačius kredito

standartus, buvo sukurta Eurosistemos kredito vertinimo sistema (EKVS), pagrįsta skirtingais kredito vertinimo šaltiniais. Procedūros ir taisyklės, kuriomis nustatytas ir kontroliuojamas Eurosistemos „griežtų kredito standartų“ reikalavimas visoms tinkamo įkaito rūšims, išdėstytos 6.3 skirsnyje. Užtikrinamajam turtui taikomos rizikos kontrolės priemonės ir vertinimo principai išdėstyti 6.4 ir 6.5 skirsniuose. Eurosistemos sandorių šalys gali naudoti tinkamą turtą tarpvalstybiniu mastu (žr. 6.6 skirsnį).

6.2 UŽTIKRINAMOJO TURTO TINKAMUMO APIBŪDINIMAS

ECB parengia, tvarko ir skelbia antrinę rinką turinčio tinkamo turto sąrašą⁴. Antrinės rinkos neturinio turto atžvilgiu ECB neskelbia nei tinkamo turto sąrašo, nei tinkamų skolininkų (garantų) sąrašo.

- 1 Likvidumo mažinimo vienakryptės ir grįžtamosios atvirosios rinkos operacijos taip pat yra užtikrintos turto. Užtikrinamojo turto, naudojamo atliekant likvidumo mažinimo grįžtamąsias atvirosios rinkos operacijas, tinkamumo kriterijai yra tokie patys kaip ir taikomi užtikrinamajam turtui, naudojamam atliekant likvidumo didinimo grįžtamąsias atvirosios rinkos operacijas. Tačiau likvidumo mažinimo operacijų atveju turtas nėra įvertinamas mažesne negu rinkos verte.
- 2 Antrojo lygio turtas, kuris neatitinka tinkamo įkaito bendros sistemos tinkamumo kriterijų, bus ir toliau tinkamas iki 2007 m. gegužės 31 d., o susijęs antrinę rinką turinčio antrojo lygio turto įvertinimai mažesne negu rinkos verte (nustatytas 2005 m. vasario mėn. paskelbtuose Bendruosiuose dokumentuose) galios iki minėtos datos. Valdancioji taryba taip pat nusprendė, kad Prancūzijos *fonds communs de créances* (FCC), įtraukti į pirmojo lygio sąrašą, ir toliau bus tinkami pereinamuoju laikotarpiu iki 2008 m. gruodžio 31 d.
- 3 Tam tikrai antrinės rinkos neturinio turto kategorijai – kredito reikalavimams – taikomas pereinamasis laikotarpis iki 2011 m. gruodžio 31 d. Šiuo laikotarpiu kai kurie tinkamumo ir operaciniai kriterijai euro zonoje gali skirtis (žr. 6.2.2 skirsnį).
- 4 Sąrašas skelbiamas ir kasdien atnaujinamas ECB interneto svetainėje (www.ecb.int). Antrinę rinką turintis turtas, išleistas nefinansinių korporacijų, neturinčių išorinės kredito vertinimo institucijos (IKVI) suteikto emisijos, emitento ar garanto reitingo, neįtraukiamas į skelbiamą antrinę rinką turinčio tinkamo turto sąrašą. Šių skolos priemonių tinkamumo statusas priklauso nuo kredito vertinimo, kurį suteikė kredito vertinimo šaltinis, pasirinktas atitinkamos sandorio šalies pagal EKVS taisykles, taikomas kredito reikalavimams, kaip nustatyta 6.3.3 skirsnyje.

6.2.1 ANTRINĘ RINKĄ TURINČIO TURTO TINKAMUMO KRITERIJAI

ECB išleisti skolos sertifikatai ir Eurosistemos nacionalinių centrinių bankų skolos sertifikatai, išleisti iki euro įvedimo atitinkamoje valstybėje narėje dienos, yra tinkami.

Siekiant nustatyti kito antrinę rinką turinčio turto tinkamumą, taikomi šie tinkamumo kriterijai (taip pat žr. 4 lentelę).

TURTO RŪŠIS

Tai turi būti *skolos priemonė* su:

- a) fiksuota, besąlygiškai nustatyta pagrindine suma;
- b) su atkarpa, dėl kurios negali atsirasti neigiamas pinigų srautas. Be to, tai turi būti viena iš šių atkarpų: i) nulinė atkarpa; ii) fiksuotųjų palūkanų atkarpa arba iii) kintamųjų palūkanų atkarpa, susieta su nuoroda į palūkanų normą. Atkarpos dydis gali būti susietas su paties emitento reitingo pasikeitimu. Be to, pagal infliaciją indeksuotos obligacijos taip pat yra tinkamos.

Šios savybės turi būti išlaikomos iki išpareigojimo išpirkimo. Skolos priemonės negali suteikti teisės į pagrindinę sumą ir (arba) palūkanas, kurios yra antraeilės pagal kitų to paties emitento skolos priemonių savininkų teises.

Reikalavimas (a) netaikomas *turtu užtikrintiems vertybiniam popieriams*, išskyrus kredito įstaigų obligacijas, išleistas pagal kriterijus, išdėstytus KIPVPS direktyvos⁵ 22 straipsnio 4 dalyje (vadinamas „padengtomis bankų obligacijomis“). Eurosistema vertina turtu užtikrintų vertybinių popierių, išskyrus padengtas bankų obligacijas, tinkamumą pagal šiuos kriterijus.

P pinigų srautą sukuriantis turtas, kuriuo užtikrinti turtu užtikrinti vertybiniai popieriai, turi:

- a) būti teisėtai įsigytas pagal valstybės narės įstatymus iš sukūrėjo ar tarpininko per pavertimo vertybiniais popieriais specialios paskirties įmonę tokiu būdu, kurį Eurosistema laiko „tikru pardavimu“, taikomu visoms trečiosioms šalims, ir būti nepasiekiamas sukūrėjui ir jo kreditoriams, įskaitant sukūrėjo nemokumo atvejį;
- b) nebūti sudarytas, visiškai ar iš dalies, faktiškai ar potencialiai, iš su kredito įvykiais susietų obligacijų ar panašių pretenzijų, kurios atsiranda kredito riziką perduodant išvestinėmis kredito priemonėmis.

Struktūrinės emisijos atveju tam, kad emisijos dalis (arba subdalis) būtų tinkama, ji neturi būti antraeilė kitoms tos pačios emisijos dalims. Laikoma, kad emisijos dalis (arba subdalis) yra ne antraeilė kitų tos pačios emisijos dalių (ar subdalių) atžvilgiu, o „aukštesnė“, jeigu pagal mokėjimo prioritetą, taikomą pateikus vykdymo nurodymą, kaip numatyta emisijos prospekte, tai emisijos daliai (arba subdaliai) suteikiamas prioritetas dėl mokėjimų (pagrindinės dalies ir palūkanų) gavimo kitų dalių ar subdalių atžvilgiu arba ji paskutinė patiria nuostolius, susijusius su užtikrinamuoju turtu.

Eurosistema pasilieka teisę reikalauti iš kiekvienos atitinkamos trečiosios šalies (tokios kaip emitentas, sukūrėjas ar tvarkytojas) bet kokiopaiškinimo ir (arba) teisinio patvirtinimo, kurie, manoma, yra reikalingi, kad būtų galima įvertinti turtu užtikrintų vertybinių popierių tinkamumą.

KREDITO STANDARTAI

Skolos priemonė turi atitikti griežtus kredito standartus, nustatytus EKVS taisyklėse antrinę rinką turinčiam turtui, kaip išdėstyta 6.3.2 skirsnyje.

⁵ 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos Direktyva 85/611/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektams (KIPVPS), derinimo (OL L 375, 1985 m. gruodžio 31 d., p. 3), su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2005/1/EB (OL L 79, 2005 m. kovo 24 d., p. 9).

IŠLEIDIMO VIETA

Skolos priemonė turi būti pateikta arba įregistruota (išleista) EEE, centriniame banke arba centriniame vertybinių popierių depozitoriume (CVPD), kuris atitinka ECB nustatytus būtinus standartus⁶. Kai antrinę rinką turinčią skolos priemonę išleidžia nefinansinė korporacija⁷, kuriai nesuteiktas priimtinos išorinės kredito vertinimo institucijos (IKVI) reitingas, išleidimo vieta turi būti euro zona.

ATSISKAITYMO TVARKA

Skolos priemonė turi būti perleidžiama nematerialiu pavidalu. Ji turi būti laikoma ir už ją atsiskaitoma euro zonoje esančioje Eurosistemos sąskaitoje arba VPAS, kuri atitinka ECB nustatytus standartus, kad ji būtų įforminama ir parduodama pagal euro zonos šalies teisę.

Jeigu CVPD, kuriame turtas buvo išleistas, ir VPAS, kurioje jis laikomas, nesutampa, abi įstaigos turi būti sujungtos jungtimi, kurią yra patvirtinęs ECB⁸.

PRIIMTINOS RINKOS

Skolos priemonė turi būti priimta prekybai reguliuojamoje rinkoje, kaip numatyta 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų⁹, arba ja prekiaujama tam tikrose nereguliuojamose rinkose, kurias nurodo ECB¹⁰. Nereguliuojamoms rinkoms vertinti Eurosistema yra nustačiusi tris principus – saugumo, skaidrumo ir prieinamumo¹¹.

EMITENTO (GARANTO) RŪŠIS

Skolos priemonės gali išleisti ir būti jų garantais centriniai bankai, viešojo sektoriaus subjektai, privataus sektoriaus subjektai arba tarptautinės ar supranacionalinės įstaigos. Kredito įstaigų išleistos skolos priemonės, išskyrus padengtas bankų obligacijas, yra tinkamos tik tada, kai jos yra priimtoms prekybai reguliuojamoje rinkoje, kaip apibrėžta anksčiau.

EMITENTO (GARANTO) ĮSTEIGIMO VIETA

Emitentas turi būti įsteigtas EEE arba vienoje iš Dešimties grupės (G10) šalių, nepriklausančių EEE¹². Pastaruoju atveju skolos priemonės gali būti laikomos tinkamomis tik tokiu atveju, jei Eurosistema įsitikina, kad jos teisės bus ginamos, kaip nustatyta Eurosistemos, pagal atitinkamus G10 šalių, nepriklausančių EEE, įstatymus. Šiuo tikslu, prieš turtą paskelbiant tinkamu, Eurosistemai turi būti pateiktas priimtinos formos ir turinio teisinis įvertinimas. Turtu užtikrintų vertybinių popierių atveju emitentas turi būti įsteigtas EEE.

Garantas taip pat turi būti įsteigtas EEE.

Tarptautinės ir supranacionalinės įstaigos yra tinkami emitentai ar garantai nepriklausomai nuo jų įsteigimo vietos. Jeigu antrinę rinką turinčią skolos priemonę išleidžia nefinansinė korporacija, neturinti IKVI reitingo, emitentas ar garantas turi būti įsteigtas euro zonoje.

6 Nuo 2007 m. sausio 1 d. tarptautiniai skolos vertybiniai popieriai pasaulinio pareiškėjo forma tam, kad būtų tinkami, turi būti išleisti Naujųjų pasaulinių skolos išpareigojimų (NPSI) forma ir turi būti atiduoti saugoti Visuotinai pripažintam saugotojui (*Common Safekeeper* – CSK), kuris yra TCVPD arba, jei taikytina, CVPD, kuris atitinka ECB nustatytus būtinus standartus. Tarptautiniai skolos vertybiniai popieriai pasaulinio pareiškėjo forma, kurie buvo išleisti Klasikinių pasaulinių skolos išpareigojimų (KPSI) forma iki 2007 m. sausio 1 d., ir apkeičiamieji vertybiniai popieriai, išleisti su tuo pačiu ISIN kodu tą dieną arba vėliau, bus tinkami iki jų termino pabaigos.

7 Nefinansinės korporacijos apibrėžiamos kaip ir Europos sąskaitų sistemoje 1995 m. (ESS95).

8 Reikalavimus atitinkantys VPAS naudojimo euro zonoje standartai apibūdinti ir atnaujintas reikalavimus atitinkančių šių sistemų jungčių sąrašas pateiktas ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

9 OL L 145, 2004 m. balandžio 30 d., p. 1.

10 Priimtinių nereguliuojamų rinkų sąrašas skelbiamas ECB interneto svetainėje (www.ecb.int), atnaujinamas mažiausiai kartą per metus.

11 Sąvokas „saugumas“, „skaidrumas“ ir „prieinamumas“ Eurosistema apibrėžia tik atliekant Eurosistemos įkaito valdymo funkciją. Atrinkimo procesu nesiekama įvertinti įvairių rinkų vidaus kokybės. Šiuos principus reikia suprasti taip: *saugumas* – tai sandorių tikrumas, o ypač tikrumas dėl sandorių galiojimo ir vykdymo. *Skaidrumas* – tai netrukdoma prieiga prie informacijos apie rinkos procedūrų ir veiklos taisykles, turto finansinių bruožų, kainų sudarymo mechanizmą, atitinkamas kainas ir kieki (kainas, palūkanų normas, prekybos apimtį, nesumokėtas sumas ir pan.). *Prieinamumas* – tai galimybė Eurosistemai dalyvauti ir pasiekti rinką; rinka yra prieinama įkaito valdymo tikslais, jei jos procedūrų ir veiklos taisyklės leidžia Eurosistemai gauti informaciją ir atlikti sandorius, kai to reikia šiais tikslais.

12 G10 šalys, nepriklausančios EEE, šiuo metu yra JAV, Kanada, Japonija ir Šveicarija.

VALIUTA

Skolos priemonė turi būti išreikšta eurais¹³.

6.2.2 ANTRINĖS RINKOS NETURINČIO TURTO TINKAMUMO KRITERIJAI

Tinkamos naudoti kaip įkaitas tinkamo turto sistemoje yra dvi antrinės rinkos neturinčio turto rūšys: kredito reikalavimai ir antrinės rinkos neturinčios mažmeninės hipoteka užtikrintos skolos priemonės (MHUSP)¹⁴.

KREDITO REIKALAVIMAI

Tinkamas kredito reikalavimas¹⁵ turi atitikti šiuos *tinkamumo kriterijus* (taip pat žr. 4 lentelę):

- *Turto rūšis.* Tai turi būti kredito reikalavimas, kuris yra skolininko skolos įsipareigojimas Eurosistemos sandorio šaliai. Kredito reikalavimai, kurie turi „mažėjantį likutį“ (kai pagrindinė suma ir palūkanos mokami pagal iš anksto nustatytą tvarkaraštį), taip pat yra tinkami. Nepanaudotos kredito linijos (pvz., atsinaujinančių kredito reikalavimų nepanaudotos galimybės), einamosios sąskaitos pereikvojimas ir akredityvai, kurie leidžia naudotis kreditu, tačiau patys nėra kredito reikalavimai, netinkami. Sindikate dalyvaujančios įstaigos sindikuotų paskolų dalis laikoma tinkama kredito reikalavimo rūšimi. Kredito reikalavimai negali suteikti teisių į pagrindinę sumą ir (arba) palūkanas, kurios yra antraeilės pagal kitų to paties emitento kredito reikalavimų ar skolos priemonių turėtojų teises.

Kredito reikalavimas privalo būti su:
a) fiksuota, besąlygiškai nustatyta pagrindine suma ir b) palūkanų norma, dėl kurios negali atsirasti neigiamas pinigų srautas. Be to, palūkanų norma turi būti viena iš šių palūkanų normų: i) nulinės atkarpos; ii) fiksuotoji; arba iii) kintamoji, susieta su nuoroda į kitą palūkanų normą. Šios savybės turi būti išsaugotos iki įsipareigojimo įvykdymo.

- *Skolininko (garanto) rūšis.* Tinkami skolininkai (garantai) yra nefinansinės

korporacijos¹⁶, viešojo sektoriaus subjektai ir tarptautinės ar supranacionalinės įstaigos. Kiekvienas skolininkas yra individualiai ir atskirai atsakingas už visišką atitinkamo kredito reikalavimo grąžinimą (bendrieji skolininkai, bendrai atsakingi už atskirus kredito reikalavimus, yra netinkami).

- *Skolininko (garanto) įsteigimo vieta.* Skolininkas (garantas) turi būti įsteigtas euro zonoje. Šis reikalavimas netaikomas tarptautinėms ar supranacionalinėms įstaigoms.
- *Kredito standartai.* Kredito reikalavimų kokybė vertinama pagal skolininko (garanto) atitinkamą kreditingumą. Kredito reikalavimai turi atitikti griežtus standartus, nustatytus EKVS taisyklėse antrinės rinkos neturinčiam turtui, kaip išdėstyta 6.3.3 skirsnyje.
- *Minimalus dydis.* Tuo metu, kai sandorio šalis pateikia kredito reikalavimą prievolei užtikrinti (panaudoti kaip įkaitą), kredito reikalavimas turi atitikti minimalaus dydžio ribą. Pereinamuoju laikotarpiu (nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d.) kiekvienas nacionalinis centrinis bankas vietiniams kredito reikalavimams gali taikyti savo pasirinktą minimalų dydį. Tarpvalstybinio naudojimo atveju pereinamuoju laikotarpiu taikoma 500 000 eurų bendra minimali riba¹⁷. Nuo 2012 m.

¹³ Išreikštas eurais arba perskaičiuotas atitinkama nacionaline valiuta.

¹⁴ Nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d. kredito reikalavimams bus taikomas pereinamasis laikotarpis. Kiekvienam nacionaliniam centriniam bankui šiuo laikotarpiu bus leidžiama pasirinkti minimalią kredito reikalavimo sumą, tinkamą naudoti įkaito tikslais (išskyrus tarptautinį naudojimą), ir nuspręsti, ar turi būti ir koks turi būti taikomas tvarkymo mokestis. Nuo 2012 m. sausio 1 d. bus taikomos suvienodintos taisyklės.

¹⁵ Kredito reikalavimai vadinami ir bankų paskolomis. *Schuldscheindarlehen* ir Nyderlanduose registruoti privatus reikalavimai valdžiai ir kitiems tinkamiems skolininkams, kuriems taikoma valstybės garantija (pvz., būsto asociacijos), yra prilyginami kredito reikalavimams.

¹⁶ Kaip apibrėžta ESS95.

¹⁷ *Banque centrale du Luxembourg* (BcL) tarpvalstybinio naudojimo atveju taikys bendrą minimalią ribą vėliausiai nuo 2008 m. sausio 1 d. Iki šios datos BcL taikys 1 000 000 eurų minimalią ribą.

sausio 1 d. 500 000 eurų bendra minimali riba bus taikoma visiems kredito reikalavimams visoje euro zonoje.

- *Tvarkymo procedūros.* Kredito reikalavimas turi būti tvarkomas pagal Eurosistemos procedūras, kaip apibrėžta atitinkamuose nacionaliniuose dokumentuose.
- *Taikoma teisė.* Kredito reikalavimo sutarčiai bei sandorio šalies ir nacionalinio centrinio banko sutarčiai dėl kredito reikalavimo panaudojimo įkaitu („panaudojimo įkaitu sutarčiai“) turi būti taikoma euro zonai priklausančios valstybės narės teisė. Be to, negali būti taikomos daugiau kaip dvi skirtingos teisės: i) sandorio šaliai, ii) kreditoriui, iii) skolininkui, iv) garantui (jei taikytina), v) kredito reikalavimo sutarčiai ir vi) turto panaudojimo įkaitu sutarčiai.
- *Valiuta.* Kredito reikalavimas turi būti išreikštas eurais¹⁸.

ANTRINĖS RINKOS NETURINČIOS MAŽMENINĖS HIPOTEKA UŽTIKRINTOS SKOLOS PRIEMONĖS

MHUSP taikomi šie tinkamumo kriterijai (taip pat žr. 4 lentelę):

- *Turto rūšis.* Tai turi būti skolos priemonė (paprastasis arba įsakomasis vekselis), apsaugota bendru būsto hipotekų fondu ir kuri nėra visiškai paversta vertybiniais popieriais. Turi būti numatyta galimybė pakeisti hipoteką atitinkamame bendrajame fonde ir sukurtas mechanizmas, skirtas Eurosistemos prioritetui prieš kitus kreditorius, išskyrus tuos, kurie atleisti dėl valstybės politikos prižasčių, užtikrinti¹⁹.

MHUSP turi būti su: a) fiksuota, besąlygiškai nustatyta pagrindine suma ir b) palūkanų norma, dėl kurios negali atsirasti neigiamas pinigų srautas.

- *Kredito standartai.* MHUSP turi atitikti griežtus kredito standartus, kurie vertinami pagal EKVS taisyklių dalį, skirtą MHUSP, kaip išdėstyta 6.3.3 skirsnyje.

- *Emitento rūšis.* Tinkami emitentai yra kredito įstaigos, kurios yra tinkamos sandorio šalys.

- *Emitento įsteigimo vieta.* Emitentas turi būti įsteigtas euro zonoje.

- *Tvarkymo procedūros.* MHUSP turi būti tvarkomos pagal Eurosistemos procedūras, kaip apibrėžta atitinkamuose nacionaliniuose dokumentuose.

- *Valiuta.* MHUSP turi būti išreikštos eurais²⁰.

6.2.3 PAPILDOMI REIKALAVIMAI TINKAMO TURTO NAUDOJIMUI

PAPILDOMI TEISINIAI REIKALAVIMAI KREDITO REIKALAVIMAMS

Siekiant užtikrinti, kad būtų sukurta tinkama kredito reikalavimų apsauga ir kad kredito reikalavimus būtų galima nedelsiant parduoti, sandorio šaliai neįvykdžius įsipareigojimų, turi būti tenkinami papildomi teisiniai reikalavimai. Šie teisiniai reikalavimai susiję su:

- kredito reikalavimų egzistavimo patikrinimu;
- skolininko informavimu apie kredito reikalavimo naudojimą įkaitu arba tokio naudojimo įkaitu užregistravimą;
- su banko paslaptimis ir konfidencialumu susijusių apribojimų nebuvimu;
- kredito reikalavimo naudojimo įkaitu apribojimų nebuvimu;
- kredito reikalavimo pardavimo apribojimų nebuvimu.

Šių teisinių reikalavimų turinys išdėstytas 7 priede. Daugiau informacijos apie konkrečias

¹⁸ Žr. šio skyriaus 13 išnašą.

¹⁹ Airijos turtu užtikrinti paprastieji vekseliai šiuo metu yra vienintelės šios turto kategorijos priemonės.

²⁰ Žr. šio skyriaus 13 išnašą.

nacionalinės jurisdikcijos savybes pateikta atitinkamuose nacionaliniuose dokumentuose.

TINKAMO TURTO NAUDOJIMO TAISYKLĖS

Antrinę rinką turintį turtą galima naudoti visoms pinigų politikos operacijoms, kurios yra grindžiamos užtikrinamuoju turtu, t. y. grįžtamiesiems ir vienakrypčiams atvirosios rinkos sandoriams, ribinio skolinimosi galimybei. Antrinės rinkos neturintį turtą galima naudoti kaip užtikrinamąjį turtą atvirosios rinkos grįžtamiesiems sandoriams ir ribinio skolinimosi galimybei. Antrinės rinkos neturintis turtas nenaudojamas Euro sistemos vienakrypčiams sandoriams. Visas antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas gali būti naudojamas ir kaip užtikrinamasis turtas dienos paskoloms.

Nepriklausomai nuo to, ar antrinę rinką turintis arba antrinės rinkos neturintis turtas atitinka visus tinkamumo kriterijus, sandorio šalis kaip įkaito negali pateikti jokio turto, kurį išleido ar garantavo ji pati arba bet koks kitas subjektas, su kuriuo ji yra susijusi artimais ryšiais²¹.

Artimi ryšiai – tai situacija, kai kita sandorio šalis yra susijusi su tinkamo turto emitentu, skolininku arba garantu taip, kad:

- i) kita sandorio šalis turi 20% arba daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo, arba viena ar daugiau įstaigų, kuriose kita sandorio šalis turi didžiąją kapitalo dalį, turi 20% arba daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo, arba kita sandorio šalis ir viena ar daugiau įstaigų, kuriose kita sandorio šalis turi didžiąją kapitalo dalį, kartu turi 20% ar daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo;
- ii) emitentas, skolininkas arba garantas turi 20% arba daugiau kitos sandorio šalies kapitalo, arba viena ar daugiau įstaigų, kuriose emitentas, skolininkas arba garantas turi didžiąją kapitalo dalį, turi 20% arba daugiau kitos sandorio šalies kapitalo, arba emitentas, skolininkas arba garantas ir viena ar daugiau įstaigų, kuriose

emitentas, skolininkas arba garantas turi didžiąją kapitalo dalį, kartu turi 20% ar daugiau kitos sandorio šalies kapitalo;

- iii) trečioji šalis tiesiogiai turi ir kitos sandorio šalies didžiąją kapitalo dalį, ir emitento, skolininko arba garanto didžiąją kapitalo dalį, arba netiesiogiai per vieną ar daugiau įstaigų, kuriose ta trečioji šalis turi didžiąją kapitalo dalį.

Anksčiau minėta nuostata dėl artimų ryšių netaikoma: a) artimiems ryšiams tarp kitos sandorio šalies ir EEE šalių valdžios institucijų (įskaitant atvejį, kai valdžios institucija yra emitento, skolininko arba garanto garantas); b) padengtoms banko obligacijoms, išleistoms pagal kriterijus, nustatytus KIPVPS direktyvos 22 straipsnio 4 dalyje; arba c) atvejams, kai skolos priemonės yra apsaugotos specialiomis teisinėmis garantijomis, prilygintoms toms, kurios taikomos priemonėms, nurodytoms (b) punkte.

Be to, nepaisant antrinę rinką turinčio ir antrinės rinkos neturinčio turto tinkamumo, nacionaliniai centriniai bankai gali nuspręsti nepriimti įkaitu:

- skolos priemonių, kurios turi būti gražintos iki pinigų politikos operacijos, kuriai jos naudojamos kaip užtikrinamasis turtas, termino suėjimo dienos²²;
- skolos priemonių, už kurias įplaukos (pvz., atkarpų mokėjimai) gaunamos laikotarpiu iki pinigų politikos operacijos, kuriai jos

²¹ Jeigu kita sandorio šalis naudoja turtą, kurio dėl emitento, skolininko arba garanto tapatybės ar artimų ryšių ji negali naudoti arba daugiau nenaudoja paimtai paskolai garantuoti, ji privalo nedelsdama apie tai pranešti atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui. Kitą vertinimo dieną šis turtas įvertinamas nuliu ir gali prireikti papildomų pervedimų įkaito vertės priverčiai įvykdyti (taip pat žr. 6 priedą). Be to, kita sandorio šalis turi atsiimti tokį turtą per įmanomą trumpiausią laiką.

²² Jeigu nacionaliniai centriniai bankai leistų naudoti priemones, kurių terminas yra trumpesnis už pinigų politikos operacijų, kurioms jos naudojamos kaip užtikrinamasis turtas, terminą, kitos sandorių šalys turėtų pakeisti tokį turtą iki arba suėjus terminui.

4 lentelė Eurosistemos pinigų politikos operacijoms tinkamas turtas

Tinkamumo kriterijai	Antrinę rinką turintis turtas ¹⁾	Antrinės rinkos neturintis turtas ²⁾	
Turto rūšis	ECB skolos sertifikatai Kitos antrinę rinką turinčios skolos priemonės	Kredito reikalavimai	MHUSP
Kredito standartai	Turtas turi atitikti griežtus kredito standartus. Griežti kredito standartai vertinami pagal EKVS taisyklės dėl antrinę rinką turinčio turto ³⁾	Skolininkas (garantas) turi atitikti griežtus kredito standartus. Kreditingumas vertinamas pagal EKVS taisyklės dėl kredito reikalavimų	Turtas turi atitikti griežtus kredito standartus. Griežti kredito standartai vertinami pagal EKVS taisyklės dėl MHUSP
Emisijos vieta	EEE ³⁾	Netaikytina	Netaikytina
Atsiskaitymo (tvarkymo) procedūros	Atsiskaitymo vieta: euro zona. Priemonės turi būti centralizuotai laikomos nematerialiu pavidalu bankuose arba VPAS, atitinkančiose ECB būtinus standartus	Eurosistemos procedūros	Eurosistemos procedūros
Emitento, skolininko arba garanto rūšis	Centriniai bankai Viešasis sektorius Privatus sektorius Tarptautinės ir supranacionalinės įstaigos	Viešasis sektorius Nefinansinės korporacijos Tarptautinės ir supranacionalinės įstaigos	Kredito įstaigos
Emitento, skolininko arba garanto įsteigimo vieta	Emitentas ³⁾ : EEE arba G10 šalys, nepriklausančios EEE Garantas ³⁾ : EEE	Euro zona	Euro zona
Priimtinos rinkos	Reguliuojamos rinkos Nereguliuojamos rinkos, priimtinos ECB	Netaikytina	Netaikytina
Valiuta	Euro valiuta	Euro valiuta	Euro valiuta
Minimalus dydis	Netaikytina	Minimalaus dydžio riba kredito reikalavimo pateikimo metu. Nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d.: – naudojant viduje: pasirenka nacionalinis centrinis bankas; – tarpvalstybinio naudojimo atveju: 500 000 eurų bendra minimali riba ⁴⁾ . Nuo 2012 m. sausio 1 d.: 500 000 eurų bendra minimali riba visoje euro zonoje	Netaikytina
Taikoma teisė, susijusi su kredito reikalavimais	Netaikytina	Kredito reikalavimo sutarčiai ir panaudojimo įkaitu sutarčiai taikoma teisė: euro zonos valstybės narės teisė. Negali būti taikomos daugiau kaip dvi skirtingos teisės: i) sandorio šaliai, ii) kreditoriui, iii) skolininkui, iv) garantui (jei taikytina), v) kredito reikalavimo sutarčiai, vi) naudojimo įkaitu sutarčiai.	Netaikytina
Tarpvalstybinis naudojimas	Taip	Taip	Taip

1) Išsamesnė informacija išdėstyta 6.2.1 skirsnyje.

2) Išsamesnė informacija išdėstyta 6.2.2 skirsnyje.

3) Nefinansinių korporacijų išleistų ar garantuotų ir nereitinguotų antrinę rinką turinčių skolos priemonių kredito standartai nustatomi remiantis kredito vertinimo šaltiniu, pasirinktu atitinkamos sandorio šalies pagal EKVS taisyklės, taikomas kredito reikalavimams, kaip išdėstyta 6.3.3 skirsnyje. Šių antrinę rinką turinčių skolos priemonių atveju buvo pakoreguoti šie antrinę rinką turinčio turto tinkamumo kriterijai: emitento (garanto) įsteigimo vieta – euro zona; emisijos vieta – euro zona.

4) *Banque centrale du Luxembourg* (BcL) taikys bendrą minimalią ribą tarpvalstybinio naudojimo atveju vėliausiai nuo 2008 m. sausio 1 d. Iki tol BcL taikys 1 000 000 eurų bendrą minimalią ribą.

naudojamos kaip užtikrinamasis turtas, termino suėjimo dienos.

Visas tinkamas antrinę rinką turintis ir antrinės rinkos neturintis turtas gali būti naudojamas tarpvalstybinėse operacijose visoje euro zonoje. Tai reiškia, kad visos Eurosistemos kitos sandorių šalys gali panaudoti tokį tinkamą turtą arba per jų vietos VPAS jungtį antrinę rinką turinčio turto atveju, arba remdamosi kitokiais tinkamais susitarimais, kad gautų lėšų iš valstybės narės, kurioje ji įsteigta, nacionalinio centrinio banko (žr. 6.6 skirsnį).

6.3 EUROSISTEMOS KREDITO VERTINIMO SISTEMA

6.3.1 TAIKYMO SRITIS IR SUDEDAMOSIOS DALYS

Eurosistemos kredito vertinimo sistema (EKVS) nustato procedūras, taisykles ir metodus, kuriais užtikrinama, kad būtų laikomasi Eurosistemos griežtų kredito standartų reikalavimo, kuris taikomas visam tinkamam turtui.

Pagal bendrą sistemą, nustatydamą griežtus kredito standartus, Eurosistema skiria antrinę rinką turintį turtą ir antrinės rinkos neturintį turtą (žr. 6.3.2 ir 6.3.3 skirsnius), kad būtų atsižvelgta į nevienodą šių turto rūšių teisinį pobūdį, taip pat siekiant veiklos efektyvumo.

Vertindama tinkamam turtui nustatytus kredito standartus, Eurosistema atsižvelgia į kredito vertinimo informaciją, gaunamą iš kredito vertinimo sistemų, priklausančių vienam iš keturių šaltinių: išorinėms kredito vertinimo institucijoms (IKVI), nacionalinių centrinių bankų vidinėms kredito vertinimo sistemoms (VKVS), sandorio šalių vidaus reitingais pagrįstoms sistemoms (VRPS) arba trečiosios šalies priemonių reitingui nustatyti (PRN) teikėjams. Be to, vertindama kredito standartus, Eurosistema atsižvelgia į institucinius kriterijus ir bruožus, garantuojančius panašią apsaugą priemonės turėtojui, tokią kaip garantijas.

Eurosistemos orientacinė vertė, nustatant minimalų reikalavimą griežtiems kredito standartams (jos taikoma „kredito kokybės

minimali riba“), apibrėžiama taikant „vienos A“ kredito vertinimą²³. Eurosistema laiko, kad jei išsipareigojimų neįvykdymo tikimybė (INT) per vienus metus yra 0,10%, ji atitinka „vienos A“ kredito vertinimą ir turi būti reguliariai peržiūrima. EKVS vadovaujasi ES kapitalo reikalavimų direktyvoje (KRD)²⁴ pateikto išsipareigojimų neįvykdymo atvejo apibrėžtimis. Eurosistema skelbia žemiausią privalomą kredito kokybės minimalią ribą atitinkantį reitingą kiekvienai pripažintai IKVI, neprisiimdama jokios atsakomybės už savo IKVI įvertinimą, kuris taip pat turi būti reguliariai peržiūrimas.

Eurosistema pasilieka teisę spręsti, ar emisija, emitentas, skolininkas arba garantas atitinka jiems taikomus griežtų kredito standartų reikalavimus bet kokios, jos manymu, aktualios informacijos pagrindu ir, tuo remdamasi, turtą gali atmesti. Jei atmetama dėl su rizikos ribojimu susijusios informacijos, bet koks tokios informacijos, kurią perdavė kita sandorio šalis arba priežiūros institucija, naudojimas turi griežtai atitikti Eurosistemos pinigų politikos užduotis ir būti reikalingas jas vykdant.

Siekdama užtikrinti šių keturių EKVS naudojamų kredito vertinimo šaltinių darną, tikslumą ir palyginamumą, Eurosistema sukūrė kiekvieno iš šio šaltinio pripažinimo kriterijus (žr. 6.3.4 skirsnį) ir reguliariai stebi jais atlikto kredito vertinimo rezultatus, lygindama juos su kredito kokybės minimalia riba (žr. 6.3.5 skirsnį).

6.3.2 GRIEŽTŲ KREDITO STANDARTŲ NUSTATYMAS ANTRINĘ RINKĄ TURINČIAM TURTUI

Griežti kredito standartai antrinę rinką turinčiam turtui nustatomi remiantis šiais kriterijais:

23 „Viena A“ reiškia minimalų ilgalaikį reitingą „A“ pagal *Fitch* arba *Standard & Poor's* arba „A3“ pagal *Moody's*.

24 KRD apima 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/48/EB dėl kredito įstaigų steigimosi ir veiklos (nauja redakcija) (OL L 177, 2006 m. birželio 30 d., p. 1) ir 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/49/EB dėl investicinių firmų ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (nauja redakcija) (OL L 177, 2006 m. birželio 30 d., p. 201).

- *IKVI kredito vertinimas*: mažiausiai vienas emisijos (arba jei jos nėra – emitento) kredito vertinimas, atliktas pripažintos IKVI (kaip išdėstyta 6.3.4 skirsnyje), turi atitikti Eurosistemos kredito kokybės minimalią ribą^{25, 26}. ECB skelbia kredito kokybės minimalią ribą bet kuriai pripažintai IKVI, kaip nustatyta 6.3.1 skirsnyje²⁷.
- *Garantijos*: jei (pripažinta) IKVI nėra atlikus emitento kredito vertinimo, griežti kredito standartai gali būti nustatyti finansiškai patikimų garantų suteiktoms garantijoms. Finansinis garanto patikimumas vertinamas remiantis IKVI kredito vertinimais, atitinkančiais Eurosistemos kredito kokybės minimalią ribą. Garantija turi atitikti šiuos reikalavimus:
  - Garantija laikoma priimtina, jei garantas besąlygiškai ir neatšaukiamai garantavo už emitento išsipareigojimus dėl pagrindinės sumos, palūkanų ir bet kokių kitų sumų pagal skolos priemones sumokėjimo jų turėtojams, kol tokie išsipareigojimai nebus visiškai įvykdyti.
  - Garantija turi būti sumokama pagal pirmą pareikalavimą (nepriklausomai nuo išsipareigojimo pagal pagrindinę skolą). Viešųjų subjektų, turinčių teisę rinkti mokesčius, suteiktoms garantijoms turi būti sumokamos arba pagal pirmą pareikalavimą, arba turi būti numatyta, kad jos bus sumokėtos nedelsiant ir tiksliai po paskelbimo apie išsipareigojimų neįvykdymą. Garanto išsipareigojimai pagal garantiją turi būti bent jau lygiaverčiai ir vertinami vienodai (*pari passu*) su kitais garanto neužtikrintais išsipareigojimais.
  - Garantija turi būti reguliuojama ES valstybės narės įstatymų, ji turi būti teisėta, saistanti ir vykdytina garanto atžvilgiu.
  - Tam, kad garantija užtikrintas turtas būtų laikomas tinkamu, Eurosistemai priimtina

forma ir turiniu turi būti pateiktas garantijos teisėtumo, saistomosios galios ir vykdytinumo teisinis patvirtinimas. Jei garantas įkurtas pagal kitą jurisdikciją negu ta, kurios teisė reguliuoja garantiją, teisiškai patvirtinama, kad garantija yra teisėta ir vykdytina pagal garanto įkūrimą reguliuojančią teisę. Teisinių patvirtinimą reikia pateikti nacionaliniam centriniam bankui, kuris praneša apie tam tikrą garantiją užtikrintą turtą, kad jis būtų įtrauktas į tinkamo turto sąrašą²⁸. Teisinio patvirtinimo reikalavimas netaikomas garantijoms, suteiktoms skolos priemonėms, kurios turi individualų turto reitingą, arba garantijoms, suteiktoms viešųjų subjektų, turinčių teisę rinkti mokesčius. Vykdyto reikalavimui taikomi nemokumo ar bankroto įstatymai, bendrieji teisingumo principai ir kiti panašūs garantui taikomi ir turintys įtakos kreditorių teisėms garanto atžvilgiu apskritai įstatymai ir principai.

Jei emisija, emitentas arba garantas neturi IKVI kredito įvertinimo, griežti kredito standartai nustatomi taip:

- *Euro zonos viešojo sektoriaus emitentai arba garantai*: jei antrinę rinką turintį turtą išleido arba garantavo regioninė valdžia, vietos valdžia arba viešojo sektoriaus subjektas (VSS), esantys euro zonoje, kaip apibrėžta KRD, taikoma tokia procedūra:

25 Jeigu tam pačiam emitentui, skolininkui arba garantui suteikti IKVI vertinimai yra daugialypiai ir galbūt prieštaringi, taikoma pirmojo geriausio taisyklė (pvz., geriausias turimas IKVI kredito vertinimas).

26 Laikoma, kad padengtos bankų obligacijos atitinka griežtus kredito standartus nepriklausomai nuo taisyklių, išdėstytų IKVI kredito vertinimo kriterijuose, jei jos tiksliai atitinka KIPVPS direktyvos 22 straipsnio 4 punkte išdėstytus kriterijus.

27 Ši informacija skelbiama ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

28 Apie tam tikrą turtą pranešantis nacionalinis centrinis bankas paprastai yra tos šalies, kurioje turtu bus leidžiama prekiauti ir (arba) turtu bus prekiaujama priimtinoje rinkoje nacionalinis centrinis bankas. Tuo atveju, jei turtu leidžiama prekiauti arba jei juo prekiaujama keliuose rinkose, visus klausimus reikia siųsti ECB tinkamo turto karštajai linijai (EligibleAssets.hotline@ecb.int).

5 lentelė Euro zonos regioninės valdžios, vietos valdžios ir viešojo sektoriaus subjektų emitentų, skolininkų arba garantų, neturinčių IKVI kredito vertinimo, numanomi kredito vertinimai

	Emitentų, skolininkų arba garantų paskirstymas pagal KRD	Atitinkamai klasei priklausančių emitento, skolininko arba garanto EKVS numanomas kredito vertinimas
1 klasė	Regioninės valdžios, vietos valdžios ir viešojo sektoriaus subjektai, kurie pagal kompetingas priežiūros institucijas gali būti prilyginti centrinei valdžiai kapitalo pakankamumo reikalavimų tikslais	Tos šalies, kurioje subjektas įsteigtas, centrinės valdžios IKVI kredito vertinimas
2 klasė	Regioninės valdžios, vietos valdžios ir viešojo sektoriaus subjektai, kurie pagal kompetingas priežiūros institucijas gali būti prilyginti [kredito] institucijoms kapitalo pakankamumo reikalavimų tikslais	Tos šalies, kurioje subjektas įsteigtas, centrinės valdžios IKVI kredito vertinimas, sumažintas vienu kredito kokybės ¹⁾ lygiu
3 klasė	Kiti viešojo sektoriaus subjektai	Traktuojami kaip privataus sektoriaus emitentai arba skolininkai

1) Informacija apie kredito kokybės lygius pateikiama ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

– Emitentas arba garantas priskiriamas vienai iš trijų klasių pagal KRD²⁹, kaip paaiškinta 5 lentelėje.

– 1 ir 2 klasei priklausančių emitentų arba garantų numanomas kredito vertinimas daromas remiantis šalies, kurioje yra įsteigtas emitentas arba garantas, centrinės valdžios IKVI kredito vertinimu. Šis numanomas kredito vertinimas turi atitikti Eurosistemos kredito kokybės minimalią ribą. Numanomas kredito vertinimas neteikiamas 3 klasei priklausantiems emitentams ir (arba) garantams.

- *Euro zonos nefinansinių korporacijų emitentai arba garantai:* jei euro zonos nefinansinių korporacijų išleistam ir (arba) garantuotam antrinę rinką turinčiam turtui³⁰ negali būti nustatyti griežti kredito standartai, remiantis IKVI atliktu emisijos, emitento arba garanto kredito vertinimu, bus taikomos EKVS taisyklės kredito reikalavimams ir sandorio šalims leidžiama taikyti savo pačių vidaus reitingais pagrįstą sistemą (VRPS), nacionalinių centrinių bankų vidines kredito vertinimo sistemas (VKVS) arba trečiosios šalies priemones reitingui nustatyti. Nefinansinių korporacijų išleistos nereitinguotos antrinę rinką turinčios skolos

priemonės neįtraukiamos į antrinę rinką turinčio tinkamo turto skelbiamą sąrašą.

6.3.3 GRIEŽTŲ KREDITO STANDARTŲ NUSTATYMAS ANTRINĖS RINKOS NETURINČIAM TURTUI

KREDITO REIKALAVIMAI

Siekdamos nustatyti griežtų kredito standartų reikalavimo taikymą kredito reikalavimų skolininkams ar garantams, sandorio šalys turi pasirinkti vieną pagrindinį, prieinamą ir Eurosistemos pripažintą kredito vertinimo šaltinį. Sandorio šalis pasirenks vieną sistemą iš prieinamo kredito vertinimo šaltinio, išskyrus IKVI, kai gali būti naudojamos visos pripažintos IKVI sistemos.

Siekdamos užkirsti kelią „šokinėjimui“ tarp kredito vertinimų (ieškant geriausio atskiro skolininko kredito vertinimo, garantuojančio tinkamumą pagal visus prieinamus šaltinius arba sistemas), sandorio šalys turi laikytis pasirinkto šaltinio mažiausiai vienus metus. Sandorio šalys, pageidaujančios pakeisti kredito

²⁹ Tikimasi, kad trims klasėms priklausančių subjektų sąrašai ir emitentų, skolininkų ar garantų klasifikavimo į tris klases kriterijai bus paskelbti kartu su nuorodomis į nacionalinių priežiūros institucijų atitinkamas interneto svetaines Europos bankų priežiūros komitete (EBPK): http://www.ebs.org/SD/Rules_AdditionalInformation.htm.

³⁰ Žr. 7 išnašą šiame skyriuje.

vertinimo šaltinį pasibaigus minimaliam vienu metų laikotarpiui, turi pateikti motyvuotą prašymą atitinkamam NCB.

Sandorio šalims, pateikusioms motyvuotą prašymą, gali būti leista naudoti daugiau negu vieną sistemą arba šaltinį. Tikimasi, kad pagrindinis pasirinktas kredito vertinimo šaltinis apims didžiausią skaičių sandorio šalies skolininkų pagal jos pateikiamą turtą. Daugiau negu vieno kredito vertinimo šaltinio arba sistemos naudojimas turi būti pagrįstas pakankamu veiklos atvejų skaičiumi. Iš principo tai galėtų būti pagrįsta nepakankama pirminio kredito vertinimo šaltinio arba sistemos apimtimi.

Sandorio šalys turi nedelsdamos informuoti nacionalinį centrinį banką apie bet kokį sandorio šaliai žinomą kredito įvykį, įskaitant pateikto turto skolininkų uždelstus mokėjimus, ir prireikus turtą atsiimti arba pakeisti. Be to, sandorio šalys turi užtikrinti, kad pateikto turto skolininkų³¹ arba garantų atžvilgiu jos naudoja pasirinktų kredito vertinimo sistemų arba šaltinių naujausius kredito vertinimus.

Skolininkų arba garantų kredito vertinimas: griežti kredito standartai kredito reikalavimų skolininkams arba garantams nustatomi pagal skirtingas taisykles, viešajam sektoriui ir nefinansinėms korporacijoms priklausantiems skolininkams arba garantams:

- *Viešajam sektoriui priklausantys skolininkai arba garantai:* šios taisyklės taikomos tokia tvarka:

- i) Jei yra sandorio šalies pasirinktos sistemos arba šaltinio kredito vertinimas, tai jis naudojamas nustatant, ar viešajam sektoriui priklausantis skolininkas arba garantas atitinka kredito kokybės minimalią ribą.

- ii) Jei nėra (i) punkte numatyto kredito vertinimo, naudojamas skolininko arba garanto IKVI kredito vertinimas³².

- iii) Jei nėra nei (i), nei (ii) punktuose numatyto kredito vertinimo, taikoma ta pati procedūra kaip ir antrinę rinką turinčiam turtui:

- Skolininkas arba garantas priskiriamas vienai iš trijų klasių vadovaujantis KRD³³, kaip paaiškinta 5 lentelėje.
- 1 ir 2 klasei priskiriamų skolininkų arba garantų numanomas kredito vertinimas suformuojamas pagal tos šalies, kurioje yra įsisteigę skolininkas arba garantas, centrinės valdžios IKVI kredito vertinimą. Šis numanomas vertinimas turi atitikti Eurosistemos kredito kokybės minimalią ribą.

Jei sandorio šalies pasirinktos sistemos arba šaltinio (o (ii) punkto atveju viešajam sektoriui priklausančių skolininkų arba garantų – IKVI) kredito vertinimas yra, bet mažesnis už kredito kokybės minimalią ribą, skolininkas arba garantas yra netinkamas.

- *Nefinansinėms korporacijoms priklausantys skolininkai arba garantai:* jei sandorio šalies pasirinktas šaltinis pateikia kredito vertinimą, tolygų arba didesnę už kredito kokybės minimalią ribą, skolininkas arba garantas yra tinkamas^{34, 35}.

Jei sandorio šalies pasirinktos sistemos arba šaltinio kredito vertinimas yra, bet jis yra mažesnis už kredito kokybės minimalią ribą, skolininkas arba garantas yra netinkami. Jei kredito vertinimo nėra kredito standartams nustatyti, skolininkas arba garantas laikomi netinkamais.

31 Jei antrinę rinką turintį turtą išleido nefinansinės korporacijos, tačiau pripažintos IKVI, jis nereitinguojamas, šis reikalavimas taikomas emitentų kredito vertinimui.

32 Žr. 25 išnašą šiame skyriuje.

33 Žr. 29 išnašą šiame skyriuje.

34 Jei sandorio šalis pasirinko IKVI kaip kredito vertinimo šaltinį, ji gali naudoti pirmąją geriausią taisyklę (žr. 25 išnašą šiame skyriuje).

35 Kalbant apie konkrečias kredito vertinimo sistemas, kredito kokybės minimali riba gali būti koreguojama po veiklos rezultatų stebėjimo proceso (žr. 6.3.5 skirsnį).

Garantijos: garantija turi atitikti šiuos reikalavimus:

- Garantija laikoma priimtina, jei garantas besąlygiškai ir neatšaukiamai garantavo už skolininko išsipareigojimus dėl pagrindinės sumos, palūkanų ir bet kokių kitų sumų pagal kredito reikalavimus sumokėjimo jų turėtojams, kol tokie išsipareigojimai nebus visiškai įvykdyti. Šiuo atžvilgiu priimtina laikoma garantija neturi būti specifinė garantija kredito reikalavimui, bet gali būti taikoma tik skolininkui su sąlyga, kad ji taip pat apima konkretų kredito reikalavimą.
- Garantija turi būti sumokama pagal pirmą pareikalavimą (nepriklausomai nuo išsipareigojimo pagal kredito reikalavimą). Viešųjų subjektų, turinčių teisę rinkti mokesčius, suteiktos garantijos turi būti sumokamos arba pagal pirmą pareikalavimą, arba turi būti numatyta, kad jos bus sumokėtos nedelsiant ir tiksliai po paskelbimo apie išsipareigojimų neįvykdymą. Garanto išsipareigojimai pagal garantiją turi būti bent jau lygiaverčiai ir vertinami vienodai (*pari passu*) su kitais garanto neužtikrintais išsipareigojimais.
- Garantija turi būti reguliuojama ES valstybės narės įstatymų, ji turi būti teisėta, saistanti ir vykdytina garanto atžvilgiu.
- Tam, kad garantija pagrįstas turtas būtų laikomas tinkamu, Eurosistemai priimtina forma ir turiniu turi būti pateiktas garantijos teisėtumo, saistomosios galios ir vykdytinumo teisinis patvirtinimas. Teisiniame patvirtinime taip pat turi būti nurodyta, kad garantija nėra asmeninė, vykdytina tik kredito reikalavimo kreditoriaus. Jei garantas įsteigtas pagal kitą jurisdikciją negu ta, kurios teisė reguliuoja garantiją, teisinis patvirtinimas turi patvirtinti, kad garantija yra teisėta ir vykdytina pagal garanto įkūrimą reguliuojančią teisę. Teisinį patvirtinimą reikia pateikti nacionaliniam centriniam bankui atsižvelgiant į kredito reikalavimą reglamentuojančią jurisdikciją.

Teisinio patvirtinimo reikalavimas netaikomas garantijoms, suteiktoms viešųjų subjektų, turinčių teisę rinkti mokesčius. Vykdyto reikalavimui taikomi nemokumo ar bankroto įstatymai, bendrieji teisingumo principai ir kiti panašūs garantui taikomi ir turintys įtakos kreditorių teisėms garanto atžvilgiu apskritai įstatymai ir principai.

ANTRINĖS RINKOS NETURINČIOS MAŽMENINĖS HIPOTEKA UŽTIKRINTOS SKOLOS PRIEMONĖS

Antrinės rinkos neturinčių mažmeninių hipoteka užtikrintų skolos priemonių griežti kredito standartai turi atitikti Eurosistemos kredito kokybės minimalią ribą. Šių skolos priemonių konkrečiai jurisdikcijai būdinga kredito vertinimo sistema bus apibrėžta nacionalinių centrinių bankų taikomuose nacionaliniuose dokumentuose.

6.3.4 KREDITO VERTINIMO SISTEMŲ PRIPAŽINIMO KRITERIJAI

EKVS vadovaujasi kredito vertinimo informacija iš keturių šaltinių. Kiekvienam šaltiniui gali būti priskirta kredito vertinimo sistemų grupė.

Pripažintos IKVI, VKVS ir trečiųjų šalių priemonės reitingui nustatyti (PRN) bei jų teikėjai pateikiami ECB interneto svetainėje (www.ecb.int)³⁶.

IŠORINĖS KREDITO VERTINIMO INSTITUCIJOS ŠALTINIS

IKVI šaltinis apima tas institucijas, kurių kredito vertinimus gali panaudoti kredito institucijos norėdamos nustatyti pagal riziką įvertintas pozicijas vadovaujantis KR³⁷. EKVS tikslais bendrieji IKVI pripažinimo kriterijai yra šie:

- IKVI turi būti oficialiai pripažintos atitinkamos ES šalies, kurioje jos bus naudojamos laikantis KR³⁷, priežiūros institucijos.

³⁶ Eurosistema skelbia informaciją tik per Eurosistemos kredito operacijų prizmę ir neprisiima jokios atsakomybės už jos pripažintos kredito vertinimo sistemos įvertinimą.

³⁷ Finansų rinkose IKVI paprastai yra vadinamos reitingavimo agentūromis.

- IKVI turi atitikti operacinius kriterijus taip, kad užtikrintų veiksmingą EKVS įgyvendinimą. Pirmiausia, tam, kad jų kredito vertinimai būtų naudojami, Eurosistamai turi būti prieinama informacija apie šiuos vertinimus, taip pat informacija vertinimams palyginti ir priskirti EKVS kredito kokybės lygiams ar kredito kokybės minimaliai ribai (palyginamajam sugretinimui), antra, – veiklos rezultatų stebėjimo įgyvendinimui (žr. 6.3.5 skirsnį).

Eurosistema pasilieka teisę spręsti, ar ji pripažįsta IKVI tinkama savo skolinimo operacijoms, pasinaudodama, be kitų veiksmų, jos veiklos rezultatų stebėjimo procesu.

NCB VIDINĖS KREDITO VERTINIMO SISTEMOS ŠALTINIS

NCB VKVS šaltinį šiuo metu sudaro keturios kredito vertinimo sistemos, naudojamos *Deutsche Bundesbank*, *Banco de España*, *Banque de France* ir *Oesterreichische Nationalbank*. Nacionaliniams centriniams bankams, nusprendusiems sukurti savo VKVS, jų tinkamumui patvirtinti bus taikoma Eurosistemos procedūra. Eurosistema stebi VKVS veiklos rezultatus (žr. 6.3.5 skirsnį).

Be to, sandorio šalis turi nedelsdama informuoti NCB VKVS apie bet kokį kredito įvykį, kuris yra žinomas tik sandorio šaliai, įskaitant pateikto turto skolininkų mokėjimų uždelsimą.

Taip pat šalyse, kuriose yra išleisti MHUSP, šiai turto rūšiai atitinkamas nacionalinis centrinis bankas įdiegia kredito vertinimo sistemą pagal EKVS. Šiai sistemai kasmet taikomas veiklos rezultatų stebėjimo procesas.

VIDAUS REITINGAIS PAGRĮSTOS SISTEMOS ŠALTINIS

Sandorio šalis, ketinanti taikyti VRPS skolininkų, emitentų arba tinkamų skolos priemonių garantų kredito kokybei nustatyti, turi gauti savo buveinės nacionalinio centrinio banko leidimą. Tuo tikslu ji turi pateikti prašymą, prie kurio turi pridėti šiuos dokumentus³⁸:

- Atitinkamos ES bankų priežiūros institucijos sprendimo, kuriuo sandorio šaliai leidžiama

konsoliduotai arba nekonsoliduotai naudoti VRPS kapitalo reikalavimų tikslais, kopiją kartu su bet kokiomis specialiomis tokio naudojimo sąlygomis. Tokios kopijos pateikti nereikia, jei šią informaciją atitinkama priežiūros institucija tiesiogiai perduoda atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui.

- Informaciją apie išsipareigojimų neįvykdymo tikimybės priskyrimo skolininkui būdą, taip pat duomenis apie reitingų lygius ir vienu metų išsipareigojimų neįvykdymo tikimybes, naudojamas nustatyti tinkamus reitingų lygius.
- 3 bloko (rinkos drausmė) informacijos, kurią sandorio šalis privalo reguliariai skelbti laikydamasi rinkos drausmės reikalavimų pagal Bazelio II sistemą ir KRD, kopiją.
- Kompetentingos bankų priežiūros institucijos ir išorės auditoriaus pavadinimus ir adresus.

Prašymas turi būti pasirašytas sandorio šalies vyriausiojo vykdomojo pareigūno arba vyriausiojo finansininko, arba įgalioto vieno iš jų vardu pasirašančiojo asmens.

Anksčiau išdėstytos nuostatos taikomos visoms sandorio šalims nepriklausomai nuo jų statuso – patronuojanti įmonė, dukterinė įmonė arba skyrius – ir nepriklausomai nuo to, ar VRPS yra patvirtinusi priežiūros institucija toje pačioje šalyje (kalbant apie patronuojančią įmonę ir galbūt dukterinę įmonę) ar patronuojančios įmonės buveinės šalies priežiūros institucija (kalbant apie skyrius ir galbūt apie dukterines įmones).

Bet koks sandorio šalies skyrius arba dukterinė įmonė gali pasikliauti savo patronuojančios bendrovės VRPS, jei Eurosistema yra pripažinusi šią VRPS tinkama naudoti EKVS tikslais.

³⁸ Jei būtina, sąraše pateikti dokumentai turi būti išversti į buveinės nacionalinio centrinio banko darbinę kalbą.

Eurosistema taip pat stebi sandorio šalių, naudojančių VRPS, kaip aprašyta anksčiau, veiklos rezultatus (žr. 6.3.5 skirsnį). Be šiam tikslui keliamų informacinių reikalavimų, sandorio šalis yra įpareigota kasmet (arba tokiu būdu ir tada, kai paprašo atitinkamas nacionalinis centrinis bankas) perduoti toliau nurodytą informaciją, jeigu tokios informacijos tiesiogiai neperduoda atitinkama priežiūros institucija atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui:

- sandorio šalies VRPS naujausio vertinimo, kurį atliko sandorio šalies priežiūros institucijos, kopiją, išverstą į buveinės nacionalinio centrinio banko darbinę kalbą;
- bet kokius pakeitimus, kuriuos rekomenduoja arba reikalauja padaryti priežiūros institucija sandorio šalies VRPS kartu su galutiniu terminu, kada tokie pakeitimai turi būti padaryti;
- 3 bloko (rinkos drausmė) informacijos, kurią sandorio šalis privalo reguliariai skelbti pagal Bazelio II sistemą ir KRD, kasmetinį atnaujinimą;
- informaciją apie kompetentingą bankų priežiūros instituciją ir išorės auditorių.

Šis metinis pranešimas turi būti pasirašytas sandorio šalies vyriausiojo vykdomojo pareigūno arba vyriausiojo finansininko, arba panašaus rango vadybininko, arba įgalioto vieno iš jų vardu pasirašančiojo asmens. Atitinkama priežiūros institucija ir, kai priimtina, sandorio šalies išorės auditorius iš Eurosistemos gauna šio rašto kopiją.

TRĖČIOSIOS ŠALIES PRIEMONIŲ REITINGUI NUSTATYTI ŠALTINIS

PRN šaltinį sudaro trečiosios šalies taikomos sistemos, kuriomis vertinama skolininkų kredito kokybė naudojantis, be kitos informacijos, audituotomis ataskaitomis. Priemonės turi taikyti PRN teikėjai. Sandorio šalys, pageidaujantios EKVS tikslais naudoti specifines PRN, turi pateikti prašymą savo

atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui, naudodamos Eurosistemos pateiktą reikiamą formą, pridėdamos papildomus dokumentus apie PRN, kaip nurodyta prašymo formoje. Eurosistema sprendžia dėl siūlomos PRN priimtimumo. Sprendimas grindžiamas Eurosistemos nustatytų pripažintų kriterijų atitikimo įvertinimu³⁹.

Be to, sandorio šalis turi informuoti PRN teikėją apie bet kokį kredito įvykį, žinomą tik sandorio šaliai, įskaitant pateikto turto skolininkų mokėjimų uždelsimą.

EKVS dalyvaujantis PRN teikėjas turi pasirašyti sutartį, sutikdamas, kad jam bus taikomas Eurosistemos veiklos rezultatų stebėjimo procesas⁴⁰ (žr. 6.3.5 skirsnį). PRN teikėjas yra įpareigotas sukurti ir palaikyti būtiną infrastruktūrą, siekiant kontroliuoti vadinamąjį statinį fondą. Statinio fondo sudarymas ir įvertinimas turi atitikti EKVS veiklos rezultatų stebėjimo bendruosius reikalavimus. PRN teikėjas turi išsipareigoti informuoti Eurosistemą apie veiklos vertinimo rezultatus iš karto, kai tik PRN atliks vertinimą. Taigi PRN teikėjai rengia ataskaitą apie PRN statinio fondo veiklos rezultatus. Jie turi išsipareigoti penkerius metus saugoti statinių fondų dokumentus ir išsipareigojimų neįvykdymo detales.

6.3.5 KREDITO VERTINIMO SISTEMŲ VEIKLOS REZULTATŲ STEBĖJIMAS

EKVS veiklos rezultatų stebėjimo procesą sudaro visų tinkamų skolininkų grupės (statinio fondo) išsipareigojimų neįvykdymo lygio ir Eurosistemos kredito kokybės minimalios ribos pagal išsipareigojimų neįvykdymo tikimybės (INT – *angl.* PD) orientacinę vertę metinis *ex post* palyginimas. Juo siekiama užtikrinti, kad galėtų būti palyginami visų sistemų ir šaltinių kredito vertinimo rezultatai. Stebėjimo procesas vykdomas praėjus vieniems metams nuo datos, kai buvo apibrėžtas statinis fondas.

39 Pripažinimo kriterijai išvardyti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

40 Sandorio šalis turi nedelsdama informuoti PRN teikėją apie bet kokį kredito įvykį, kuris gali rodyti kredito kokybės prastėjimą.

Pirmoji proceso sudedamoji dalis – kredito vertinimo sistemos teikėjo atliekamas tinkamų skolininkų statinio fondo kaupimas, t. y. fondo, kurį sudaro visi korporaciniai ir viešojo sektoriaus skolininkai, turintys sistemos teikėjo atliktą kredito vertinimą, atitinkantį toliau pateiktą sąlygą:

$$PD(i,t) \leq 0,10\% \text{ (orientacinė vertė } PD(t)).$$

Visi šią sąlygą tenkinantys *i* skolininkai *t* laikotarpiu pradžioje sudaro statinį fondą *t* laikotarpiu. Numatyto 12 mėn. laikotarpio pabaigoje apskaičiuojama skolininkų statinio fondo faktinio išsipareigojimų neįvykdymo norma *t* laikotarpiu. Kasmet reitingavimo sistemų teikėjas turi sutikti pateikti Eurosistemai tinkamus skolininkus, esančius statiniame fonde *t* laikotarpiu ir tuos skolininkus statiniame fonde (*t*), kurie neįvykdė išsipareigojimų per atitinkamą 12 mėn. laikotarpį.

Kredito vertinimo sistemos statinio fondo faktinio išsipareigojimų neįvykdymo norma, užregistruota per vienus metus, yra naudojama kaip pradiniai duomenys stebint EKVS veiklos rezultatus ir apimant metinį ir kelių laikotarpių vertinimą. Jei per metinį ir (arba) kelerių metų laikotarpį pastebimas reikšmingas nuokrypis tarp užfiksuoto statinio fondo išsipareigojimų neįvykdymo lygio ir kredito kokybės minimalios ribos, Eurosystema konsultuojasi su reitingavimo sistemos teikėju ir analizuoja tokio nuokrypio priežastis. Dėl to gali būti pakoreguota minėtai sistemai taikoma kredito kokybės minimali riba.

Eurosystema gali nuspręsti laikinai sustabdyti naudojamąsi kredito vertinimo sistema arba ją išbraukti iš tinkamų sąrašo tais atvejais, kai kelerius metus nepastebima jokio veiklos rezultatų pagerėjimo. Be to, EKVS reguliuojančių taisyklių pažeidimo atveju kredito vertinimo sistema bus pašalinta iš EKVS.

6.4 RIZIKOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

6.4.1 BENDRIEJI PRINCIPAI

Rizikos kontrolės priemonės taikomos Eurosystemos kredito operacijų užtikrinamajam turtui, kad apsaugotų Eurosystemą nuo finansinių nuostolių rizikos, jeigu, kitai sandorio šaliai neįvykdžius išsipareigojimų, užtikrinamąjį turtą reikėtų parduoti. Eurosystemoje taikomos rizikos kontrolės priemonės apibūdintos 7 intarpe.

Eurosystema taiko konkrečias rizikos kontrolės priemones atskiroms kitos sandorio šalies siūlomoms užtikrinamojo turto rūšims. Atitinkamas antrinę rinką turinčio ir antrinės rinkos neturinčio tinkamo turto rizikos kontrolės priemones nustato ECB. Rizikos kontrolės priemonės yra suderintos visoje euro zonoje⁴¹, jos taip pat turi užtikrinti vienodas sąlygas visoms tinkamo turto rūšims visoje euro zonoje.

⁴¹ Dėl valstybių narių operacinių skirtumų rizikos kontrolės priemonės gali šiek tiek skirtis. Pavyzdžiui, kitų sandorių šalių užtikrinamojo turto pateikimo nacionaliniams centriniams bankams procedūrose (kaupiant nacionaliniam centriniam bankui pateiktus įkaitus arba sudarant atpirkimo sandorius, užtikrintus konkrečiu turtu, priskiriamu kiekvienam sandoriui), gali atsirasti neesminių skirtumų, susijusių su vertinimo laiku ir kitais rizikos kontrolės sistemos operaciniais aspektais. Be to, gali skirtis ir antrinės rinkos neturinčio turto vertinimo metodų tikslumas, todėl į tai atsižvelgta nustatant įvertinimo mažesnei nei rinkos verte lygį (žr. 6.4.3 skirsnį).

RIZIKOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

Eurosistema šiuo metu taiko šias rizikos kontrolės priemones:

- **Įvertinimas mažesne nei rinkos verte**
Eurosistema, vertindama užtikrinamąjį turtą, taiko „įvertinimą mažesne nei rinkos verte“. Tai reiškia, kad užtikrinamojo turto vertė apskaičiuojama kaip turto rinkos vertė, atėmus tam tikrą dalį procentais (iš rinkos vertės išskaitomą dalį).
- **Svyravimų ribos (koregavimas pagal rinką)**
Eurosistema reikalauja, kad likvidumo didinimo grįžtamuosius sandorius užtikrinamojo turto vertė, įvertinta mažesne nei rinkos verte, būtų išlaikoma visą laiką. Tai reiškia, kad, reguliariai perkainojamo užtikrinamojo turto rinkos vertei nukritus žemiau tam tikros ribos, nacionalinis centrinis bankas pareikalaus iš kitos sandorio šalies pateikti papildomo turto arba pinigų, t. y. pareikalaus vykdyti įkaito vertės išlaikymo prievolę. Panašiai, jeigu užtikrinamojo turto rinkos vertė po jo perkainojimo viršytų tam tikrą ribą, kita sandorio šalis gali atsiimti turto arba pinigų perteklių. (8 intarpe aprašyta, kaip apskaičiuojamas įkaito vertės išlaikymo prievolės vykdymas.)

Eurosistemoje šiuo metu netaikomos šios rizikos kontrolės priemonės:

- **Pradinis įkaito perviršis**
Eurosistema savo likvidumo didinimo grįžtamiesiems sandoriams gali taikyti pradinio įkaito perviršio reikalavimą. Tai reiškia, kad kitos sandorių šalys turėtų pateikti užtikrinamąjį turtą, kurio vertė būtų bent jau lygi pradinio įkaito vertės perviršiu padidintai Eurosistemos suteiktai likvidumą didinančiai sumai.
- **Ryšių su emitentais, skolininkais arba garantais atžvilgiu taikomi apribojimai**
Eurosistema gali apriboti pozicijas emitentų, skolininkų arba garantų atžvilgiu.
- **Papildomos garantijos**
Prieš priimdama tam tikrą turtą, Eurosistema gali pareikalauti papildomų garantijų, suteiktų finansiškai patikimų teisinių subjektų.
- **Atsisakymas**
Eurosistema gali atsisakyti naudoti tam tikrą turtą savo pinigų politikos operacijoms.

6.4.2 ANTRINĘ RINKĄ TURINČIO TURTO RIZIKOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

Pagrindiniai antrinę rinką turinčio tinkamo turto rizikos kontrolės priemonių grupės elementai yra tokie:

- Antrinę rinką turintis tinkamas turtas priskiriamas vienai iš keturių likvidumo kategorijų atsižvelgiant į emitentų klasifikaciją ir turto rūšį. Šis paskirstymas parodytas 6 lentelėje.

6 lentelė Antrinę rinką turinčio turto likvidumo kategorijos¹⁾

I kategorija	II kategorija	III kategorija	IV kategorija
Centrinės valdžios skolos priemonės	Vietos ir regioninės valdžios skolos priemonės	Tradicinės padengtos bankų obligacijos	Turtu užtikrinti vertybiniai popieriai
Centrinių bankų išleistos skolos priemonės ²⁾	Stambių emisijų (<i>Jumbo</i> tipo) padengtos bankų obligacijos ³⁾	Kredito įstaigų skolos priemonės	
	Agentūrų skolos priemonės ⁴⁾	Korporacijų ir kitų emitentų išleistos skolos priemonės ⁴⁾	
	Supranacionalinės skolos priemonės		

1) Apskritai likvidumo kategoriją lemia emitentų klasifikacija. Tačiau visi turtu užtikrinti vertybiniai popieriai įtraukiami į IV kategoriją, nepaisant emitento klasifikacijos, o *Jumbo* tipo padengtos bankų obligacijos įtraukiamos į II kategoriją, kitaip negu kitos skolos priemonės, išleistos kredito įstaigų, kurios priskiriamos III kategorijai.

2) ECB išleisti skolos sertifikatai ir nacionalinių centrinių bankų išleistos skolos priemonės iki euro įvedimo atitinkamose valstybėse narėse įtraukiamos į I likvidumo kategoriją.

3) Į *Jumbo* tipo padengtų bankų obligacijų sudaromą turto kategoriją patenka tik priemonės, kurių emisijos apimtis yra ne mažesnė kaip 1 mlrd. eurų ir kurioms bent trys rinkos dalyviai reguliariai pateikia pirkimo ir pardavimo kainą.

4) Į II likvidumo kategoriją įtraukiamas tik antrinę rinką turintis turtas, išleistas emitentų, ECB klasifikuojamų kaip agentūros. Kitų agentūrų išleistas antrinę rinką turintis turtas įtraukiamas į III likvidumo kategoriją.

- Atskirioms skolos priemonėms yra taikomas konkretus įvertinimas mažesne nei rinkos verte. Iš rinkos vertės išskaitoma dalis atimama iš užtikrinamojo turto rinkos vertės kaip tam tikras procentas. Iš rinkos vertės išskaitomos dalys yra nevienodos ir priklauso nuo skolos priemonės likutinio termino ir atkarpos struktūros, kaip tai parodyta 7 lentelėje apie antrinę rinką turinčias fiksuotosios ir nulinės atkarpos tinkamas skolos priemones⁴².
- Antrinę rinką turinčioms atvirktinių kintamųjų palūkanų skolos priemonėms taikomas įvertinimas mažesne nei rinkos verte yra vienodas visose likvidumo klasėse; jis apibūdintas 8 lentelėje.
- Antrinę rinką turinčioms skolos priemonėms su kintamųjų palūkanų atkarpa⁴³ taikoma iš rinkos vertės išskaitoma dalis yra tokia pati kaip ir fiksuotosios atkarpos priemonėms tos likvidumo kategorijos, kuriai priskirta ta priemonė, termino intervale nuo nulio iki vieno metų.
- Antrinę rinką turinčiai skolos priemonei su daugiau negu vienos rūšies atkarpos mokėjimu taikomos rizikos kontrolės priemonės priklauso tik nuo atkarpos išmokų per likusią priemonės terminą. Tokiai priemonei taikoma iš rinkos vertės išskaitoma dalis yra didžiausia, kokia nustatyta tokio paties likutinio termino skolos priemonėms, atsižvelgiant į per likusią priemonės terminą būsimų atkarpos mokėjimų rūšis.
- Likvidumo mažinimo operacijų metu įvertinimas mažesne nei rinkos verte netaikomas.
- Atsižvelgdami tiek į jurisdikciją, tiek į nacionalinių operacinių sistemų funkcionavimą, nacionaliniai centriniai bankai leidžia sandorius užtikrinti bendroju įkaitu ir (arba) reikalauja atskirai užtikrinti turtu kiekvieną sandorį. Bendrojo įkaito sistemose kita sandorio šalis sukaupia pakankamai centriniam bankui prieinamo

42 Atkarpos mokėjimas laikomas kintamųjų palūkanų mokėjimu, jei atkarpa yra susieta su bazine palūkanų norma ir jei šią atkarpa atitinkantis palūkanų perskaičiavimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip vieni metai. Atkarpos mokėjimai, kurių perskaičiavimo laikotarpis yra ilgesnis kaip vieni metai, traktuojami kaip fiksuotųjų palūkanų mokėjimai, o iš rinkos vertės išskaitoma dalis taikoma pagal skolos priemonės likutinį terminą.

43 Jeigu skolos priemonė jos išbraukimo iš antrinę rinką turinčio tinkamo turto sąrašo metu dar naudojama Eurosistemos kredito operacijai, ji turi būti pakeista kiek įmanoma greičiau.

7 lentelė Antrinę rinką turinčio tinkamo turto fiksuotosios atkarpos ir nulinės atkarpos priemonėms taikomas įvertinimas mažesne nei rinkos verte

(procentais)

Likutinis terminas (metais)	Likvidumo kategorijos							
	I kategorija		II kategorija		III kategorija		IV kategorija	
	fiksuotosios atkarpos	nulinės atkarpos	fiksuotosios atkarpos	nulinės atkarpos	fiksuotosios atkarpos	nulinės atkarpos	fiksuotosios atkarpos	nulinės atkarpos
0–1	0,5	0,5	1	1	1,5	1,5	2	2
1–3	1,5	1,5	2,5	2,5	3	3	3,5	3,5
3–5	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6
5–7	3	3,5	4,5	5	5,5	6	6,5	7
7–10	4	4,5	5,5	6,5	6,5	8	8	10
> 10	5,5	8,5	7,5	12	9	15	12	18

užtikrinamojo turto, skirto iš centrinio banko gautiems atitinkamiems kreditams užtikrinti, o tai reiškia, kad atskiras turtas nėra susietas su konkrečia kredito operacija. Priešingai, atskirojo įkaito sistemoje kiekviena kredito operacija užtikrinama konkrečiu jai priskirtu turto.

- Turto vertė nustatoma kiekvieną dieną. Nacionaliniai centriniai bankai kasdien apskaičiuoja reikiamą užtikrinamojo turto vertę, atsižvelgdami į suteiktų kreditų dydžio pasikeitimus, 6.5 skirsnyje pateiktus turto vertės nustatymo principus ir reikalingą įvertinimą mažesne nei rinkos verte.
- Jeigu po vertinimo užtikrinamojo turto dydis neatitinka tą dieną apskaičiuotų reikalavimų, taikomos simetrisnės įkaito vertės išlaikymo prievolės. Siekdami sumažinti įkaito vertės

išlaikymo prievolių vykdymo dažnumą, nacionaliniai centriniai bankai gali nustatyti neįpareigojančio vertės pokyčio ribą. Jeigu ši neįpareigojančio vertės pokyčio riba taikoma, ji lygi 0,5% likvidumą didinančios sumos. Atsižvelgdami į jurisdikciją, nacionaliniai centriniai bankai gali reikalauti, kad įkaito vertės išlaikymo prievolės būtų vykdomos pateikiant papildomo turto arba mokant pinigais. Tai reiškia, kad, jeigu užtikrinamojo turto rinkos vertė smunka žemiau apatinės neįpareigojančio vertės pokyčio ribos, kitos sandorių šalys turi pateikti papildomo turto (arba pinigų). Panašiai, jeigu po perkainojimo užtikrinamojo turto rinkos vertė taptų didesnė už viršutinę neįpareigojančio vertės pokyčio ribą, nacionalinis centrinis bankas turto (pinigų) perteklių grąžintų kitai sandorio šaliai (žr. 8 intarpą).

8 lentelė Antrinę rinką turinčiam tinkamam turtui priskiriamoms atvirkštinių kintamųjų palūkanų priemonėms taikomas įvertinimas mažesne nei rinkos verte

(procentais)

Likutinis terminas (metais)	Atvirkštinių kintamųjų palūkanų priemonių atkarpa
0–1	2
1–3	7
3–5	10
5–7	12
7–10	17
>10	25

- Bendrojo įkaito sistemose kitos sandorio šalys gali kasdien keisti užtikrinamąjį turtą kitu.
- Nacionaliniai centriniai bankai gali duoti leidimą keisti užtikrinamąjį turtą atskirojo įkaito sistemose.

8 intarpas

ĮKAITO VERTĖS IŠLAIKYMO PRIEVOLIŲ APSKAIČIAVIMAS

Bendra reikalavimus atitinkančio tinkamo turto J suma (visiems $j =$ nuo 1 iki J ; vertė $C_{j,t}$ per laiką t), kurią kita sandorio šalis turi pateikti už tam tikras likvidumo didinimo I operacijas (visiems $i =$ nuo 1 iki I ; $L_{i,t}$ suma per t laiką), apskaičiuojama pagal šią formulę:

$$\sum_{i=1}^I L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t}, \quad (1)$$

kur:

h_j – j tinkamam turtui taikomas įvertinimas mažesne nei rinkos verte.

Jei τ yra laikotarpis tarp perkainojimų, įkaito vertės išlaikymo prievolės bazė per $t + \tau$ laiką bus:

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t+\tau}. \quad (2)$$

Atsižvelgdami į nacionalinių centrinių bankų naudojamų užtikrinimo valdymo sistemų operacinius aspektus, nacionaliniai centriniai bankai, apskaičiuodami įkaito vertės išlaikymo prievolės bazę, gali atsižvelgti ir į palūkanas, susikaupusias už operacijomis, kurių terminas nepasibaigęs, padidintą likvidumą.

Įkaito vertės išlaikymo prievolės taikomos tik tada, jeigu jų bazė viršija tam tikrą neįpareigojančio vertės pokyčio ribą.

Tegul $k = 0,5\%$ būna neįpareigojantis vertės pokytis. Atskirojo įkaito sistemoje ($I = 1$) įkaito vertės išlaikymo prievolė taikoma, kai:

$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$ (kita sandorio šalis nacionaliniam centriniam bankui sumoka įkaito vertės išlaikymo prievolę) arba

$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$ (nacionalinis centrinis bankas kitai sandorio šaliai sumoka įkaito vertės išlaikymo prievolę).

Bendrojo įkaito sistemoje kita sandorio šalis turi pateikti daugiau užtikrinamojo turto, jeigu:

$$M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}.$$

Priešingai, dienos paskolos (DP – *angl.* IDC) suma, kuria gali pasinaudoti kita sandorio šalis bendrojo įkaito sistemoje, gali būti skaičiuojama taip:

$$IDC = -M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} \quad (\text{jeigu teigiama}).$$

Tiek atskiro, tiek ir bendrojo įkaito sistemoje įkaito vertės išlaikymo prievolė garantuoja, kad yra atkuriamas santykis, nurodytas šio interpo (1) formulėje.

- ECB bet kada gali nuspręsti tam tikras skolos priemones išbraukti iš paskelbto antrinę rinką turinčio tinkamo turto sąrašo⁴⁴.

6.4.3 ANTRINĖS RINKOS NETURINČIO TURTO RIZIKOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

KREDITO REIKALAVIMAI

Tinkamų kredito reikalavimų rizikos kontrolės sistemą sudaro tokios pagrindinės sudedamosios dalys:

- Atskiriems kredito reikalavimams taikomi konkretūs įvertinimai mažesne nei rinkos verte. Iš rinkos vertės išskaitoma dalis yra nevienoda ir priklauso nuo laiko, likusio iki skolos priemonių galiojimo termino pabaigos, palūkanų mokėjimo rūšies (fiksotosios ar kintamosios) ir centrinio banko taikomos vertinimo metodikos (žr. 6.5 skirsnį), kaip apibūdinta 9 lentelėje.
- Nepriklausomai nuo nacionalinių centrinių bankų taikomo vertinimo metodo kredito reikalavimams su kintamąja palūkanų norma taikoma 7% iš rinkos vertės išskaitoma dalis. Mokamos palūkanos yra laikomos kintamųjų normų palūkanomis, jei jos susietos su bazine palūkanų norma ir jei laikotarpis, kuriam jos yra nustatomos, nėra ilgesnis kaip vieni metai. Palūkanų mokėjimai, kurių norma nustatoma ilgesniam kaip vienu metų laikotarpiui, traktuojami kaip fiksuoti palūkanų mokėjimai, o iš rinkos

vertės išskaitoma dalis priklauso nuo kredito reikalavimo likutinio termino.

- Kredito reikalavimų su daugiau kaip vienos rūšies palūkanų norma rizikos kontrolės priemonės priklauso tik nuo palūkanų mokėjimų, kurios bus mokamos likusį kredito reikalavimo galiojimo laiką. Jei per likusį kredito reikalavimo galiojimo laiką bus mokamos kelių rūšių palūkanos, likusieji palūkanų mokėjimai yra laikomi fiksuotais palūkanų mokėjimais, o iš rinkos vertės išskaitoma dalis priklauso nuo kredito reikalavimo likutinio termino.
- Nacionaliniai centriniai bankai antrinę rinką turinčio ir antrinės rinkos neturinčio turto atžvilgiu įkaito vertės išlaikymo prievolei vykdyti nustato (jei galima) tą pačią neįpareigojančio vertės pokyčio ribą.

ANTRINĖS RINKOS NETURINČIOS MAŽMENINĖS HIPOTEKA UŽTIKRINTOS SKOLOS PRIEMONĖS (MHUSP)

Antrinės rinkos neturinčioms mažmeninėms hipoteka užtikrintoms skolos priemonėms gali būti taikomas įvertinimas 20% mažesne nei rinkos verte.

⁴⁴ Jeigu skolos priemonė jos išbraukimo iš antrinę rinką turinčio tinkamo turto sąrašo metu dar naudojama Eurosistemos kredito operacijai, ji turi būti pakeista kiek įmanoma greičiau.

9 lentelė Įvertinimo mažesne nei rinkos verte dydžiai taikomi kredito reikalavimams su fiksuotąja palūkanų norma

(procentais)

Likutinis terminas (metais)	Fiksuotosios normos palūkanų mokėjimai ir įvertinimas, remiantis nacionalinio centrinio banko nustatyta teorine kaina	Fiksuotosios normos palūkanų mokėjimai ir nacionalinio centrinio banko įvertinimas pagal likutinę sumą
0–1	7	9
1–3	9	15
3–5	11	20
5–7	12	24
7–10	13	29
>10	17	41

6.5 UŽTIKRINAMOJO TURTO VERTINIMO PRINCIPAI

Eurosistema, nustatydamą užtikrinamojo turto grįžtamiesiems sandoriams vertę, vadovaujasi šiais principais:

ANTRINĘ RINKĄ TURINTIS TURTAS

- Kiekvienam antrinę rinką turinčiam tinkamam turtui Eurosistema nustato vieną tipiškiausią kainos šaltinį, kuris bus naudojamas turto rinkos vertei apskaičiuoti.
- Antrinę rinką turinčio turto vertę apskaičiuojama remiantis tipiškiausią kainą, buvusią darbo dieną prieš vertinimo dieną. Jeigu skelbiama daugiau kaip viena kaina, remiamasi mažiausia kaina (paprastai pirkimo). Jeigu konkretaus turto tipiškiausią kainą vieną darbo dieną prieš vertinimo dieną nenurodoma, remiamasi paskutine prekybos kaina. Jei taikoma kaina jau galioja daugiau kaip penkias dienas arba per paskutines penkias dienas visiškai nesikeitė, Eurosistema nustato teorinę kainą.
- Skolos priemonės rinkos arba teorinė vertę apskaičiuojama įskaitant sukauptas palūkanas.
- Atsižvelgdami į nacionalinių teisės sistemų ir operacinės praktikos skirtumus, nacionaliniai centriniai bankai gali nevienodai traktuoti su turtu susijusias įplaukas (pvz., atkarpų mokėjimus), gaunamas grįžtamojo sandorio galiojimo metu. Jeigu įplaukos pervedamos kitai sandorio šaliai, nacionaliniai centriniai bankai užtikrina, kad, prieš pervedant tas įplaukas, atitinkamos operacijos bus visiškai užtikrintos pakankama turto suma. Nacionaliniai centriniai bankai siekia užtikrinti, kad ekonominis įplaukų traktavimo poveikis būtų toks pat kaip ir tuo atveju, kai įplaukos pervedamos kitai sandorio šaliai mokėjimo dieną⁴⁵.

ANTRINĖS RINKOS NETURINTIS TURTAS

Antrinės rinkos neturinčio turto vertę apskaičiuojama naudojant arba teorinę kainą, arba likutinę sumą.

Jei nacionalinis centrinis bankas renkasi įvertinimą pagal likutinę sumą, antrinės rinkos neturinčio turto įvertinimui mažesne nei rinkos vertė gali būti taikomi didesni dydžiai (žr. 6.4.3 skirsnį).

6.6 TARPVALSTYBINIS TINKAMO TURTO NAUDOJIMAS

Eurosistemos kitos sandorių šalys gali naudoti tinkamą turtą tarpvalstybinėms operacijoms, t. y. jos gali gauti lėšų iš valstybės narės, kurioje yra įsteigtos, nacionalinio centrinio banko, panaudodamos turtą, kuris yra kitoje valstybėje narėje. Užtikrinamąjį turtą turi būti įmanoma naudoti tarpvalstybinėms visų rūšių operacijoms, kuriomis Eurosistema didina likvidumą tinkamo turto atžvilgiu, visoje euro zonoje.

Nacionaliniai centriniai bankai (ir ECB) sukūrė mechanizmą, kuris užtikrina, kad visas tinkamas turtas, išleistas (esantis) euro zonoje, gali būti naudojamas tarpvalstybinio mastu. Tai korespondentinės centrinės bankininkystės modelis (KCBM), pagal kurį nacionaliniai centriniai bankai veikia kaip vienas kito (ir ECB) turto, kurį priima jų vietos depozitoriumas arba atsiskaitymo sistema, saugotojai (korespondentai). Specialūs sprendimai gali būti taikomi antrinės rinkos neturinčiam turtui, t. y. kredito reikalavimams ir MHUSP, kurių negalima pervesti per VPAS⁴⁶. KCBM gali būti naudojamas visų rūšių Eurosistemos kredito operacijoms užtikrinti. Be KCBM, tarptautiniams antrinę rinką turinčio turto

⁴⁵ Nacionaliniai centriniai bankai gali nuspręsti nepriimti skolos priemonių su įplaukais (pvz., atkarpų mokėjimu), kurios gaunamos laikotarpiu iki pinigų politikos operacijos termino suėjimo dienos kaip užtikrinamojo turto, naudojamo grįžtamiesiems sandoriams (žr. 6.2.3 skirsnį).

⁴⁶ Išsamiau apie tai aprašyta brošiūroje „Correspondent central banking model (CCBM) procedure for Eurosystem counterparties“, paskelbtoje ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

pervedimams galima naudoti reikalavimus atitinkančias jungtis tarp VPAS⁴⁷.

6.6.1 KORESPONDENTINĖS CENTRINĖS BANKININKYSTĖS MODELIS

Korespondentinės centrinės bankininkystės modelis (KCBM) parodytas 3 schemeje.

Kiekvienas nacionalinis centrinis bankas kituose nacionaliniuose centriniuose bankuose turi vertybinių popierių sąskaitas, skirtas tarpvalstybiniam tinkamo turto naudojimui. Konkreti KCBM procedūra priklauso nuo to, ar tinkamas turtas kiekvieną sandorį užtikrina atskirai, ar jis yra laikomas bendrojo užtikrinamojo įkaito sąskaitoje⁴⁸.

- Atskirojo įkaito sistemoje, kai tik valstybės narės, kurioje įsteigta kita sandorio šalis, nacionalinis centrinis bankas (buveinės centrinis bankas) patenkina sandorio šalies paraišką paskolai, kita sandorio šalis teikia (jeigu reikia, per savo investicijų saugotoją) nurodymus šalies, kurioje yra laikomas jos antrinę rinką turintis turtas, VPAS pervesti jį į buveinės centrinio banko sąskaitą tos šalies centriniame banke. Kai korespondentinis centrinis bankas praneša buveinės centriniam

bankui, kad yra gautas įkaitas, šis perveda lėšas kitai sandorio šaliai. Centriniai bankai neperveda lėšų tol, kol negauna patvirtinimo, kad korespondentinis centrinis bankas gavo kitos sandorio šalies antrinę rinką turintį turtą. Jeigu būtina atsiskaityti iki nurodyto termino, kitos sandorių šalys, norėdamos pasinaudoti KCBM procedūra, turi sugebėti iš anksto pervesti turtą į savo buveinės centrinio banko sąskaitą korespondentiniame centriniame banke.

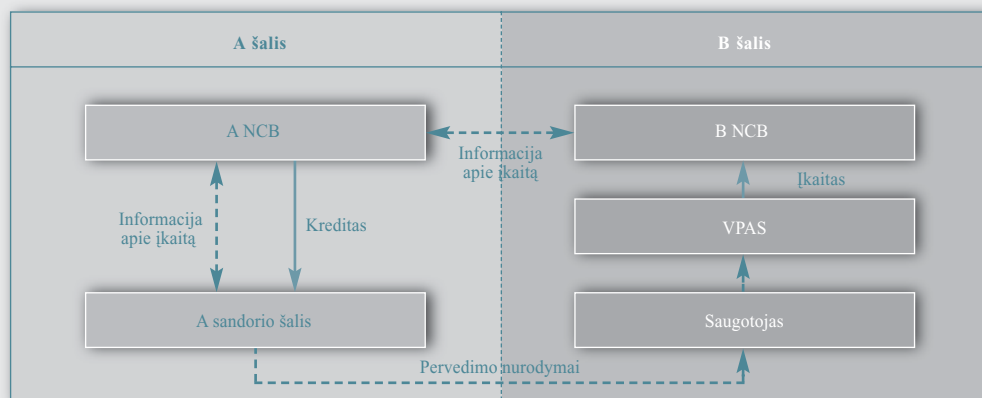
- Bendrojo įkaito sistemoje kita sandorio šalis gali bet kada pervesti korespondentiniame centriniame bankui antrinę rinką turintį turtą į buveinės centrinio banko sąskaitą. Kai korespondentinis centrinis bankas praneša buveinės centriniam bankui, kad antrinę

⁴⁷Tinkamas turtas gali būti naudojamas per centrinio banko sąskaitą VPAS, esančią kitoje nei šis centrinis bankas šalyje, jeigu Eurosystema patvirtino tokios sąskaitos naudojimą. Nuo 1999 m. Nyderlandų bankas gavo leidimą naudoti savo sąskaitą, esančią *Euroclear Belgium*, tam, kad atsiskaitytų už įkaito sandorius tame TCVPD išleistomis euro obligacijomis. Nuo 2000 m. rugpjūčio mėn. Airijos centrinis bankas ir finansinių paslaugų priežiūros institucija gavo leidimą tokią sąskaitą atidaryti sistemoje *Euroclear*. Ši sąskaita gali būti naudojama visam tinkamam turtui, kuris laikomas *Euroclear* sistemoje, t. y. įskaitant tinkamą turtą, pervestą į *Euroclear* sistemą per reikalavimus atitinkančias jungtis.

⁴⁸Žr. 46 išnašą šiame skyriuje.

3 schema Korespondentinės centrinės bankininkystės modelis

Sandorio šalis, įsteigta A šalyje, naudoja B šalyje esantį tinkamą turtą, kad iš A šalies nacionalinio centrinio banko gautų kreditą.

rinką turintis turtas yra gautas, pastarasis ši antrinę rinką turintį turtą įtraukia į kitos sandorio šalies bendrojo įkaito sąskaitą.

Buvo sukurta antrinės rinkos neturinio turto, t. y. kredito reikalavimų ir MHUSP⁴⁹, tarpvalstybinio naudojimo tvarka⁵⁰. Kai kredito reikalavimai naudojami kaip įkaitas tarpvalstybinėse operacijose, jiems taikomas KCBM variantas, kuriuo kredito reikalavimų nuosavybės teisės perduodamos, perleidžiamos arba kredito reikalavimai įkeičiami buveinės centriniam bankui arba reikalavimai į atitinkamą turtą perleidžiami korespondentiniam centriniam bankui, esančiam buveinės centrinio banko atstovu. MHUSP naudojimui tarpvalstybiniu mastu taikomas kitas specialiai šiam tikslui skirtas variantas, kuriuo reikalavimai į atitinkamą turtą perleidžiami korespondentiniam centriniam bankui, esančiam buveinės centrinio banko atstovu.

Kitos sandorių šalys gali naudotis KCBM (tiek antrinę rinką turinio, tiek antrinės rinkos neturinio turto atžvilgiu) nuo 9 val. iki 16 val. ECB laiku (CET) kiekvieną Euro sistemos darbo dieną. Kita sandorio šalis, pageidaujanti pasinaudoti KCBM, turi apie tai pranešti nacionaliniam centriniam bankui, iš kurio ji

nori gauti kreditą, t. y. savo buveinės centriniam bankui, iki 16 val. ECB laiku (CET). Be to, kita sandorio šalis turi užtikrinti, kad įkaitas pinigų politikos operacijai užtikrinti būtų pervestas į korespondentinio centrinio banko sąskaitą ne vėliau kaip iki 16.45 val. ECB laiku (CET). Nurodymai arba pristatymai nesilaikant šio termino bus svarstomi tik suteikiant kreditą kitą darbo dieną. Jeigu kitos sandorių šalys numato, kad reikės pasinaudoti KCBM antroje dienos pusėje, jos turėtų, jeigu įmanoma, iš anksto pateikti turtą (iš anksto pervesti jį į banko sąskaitą). Išskirtinėmis aplinkybėmis, arba jeigu to reikia pinigų politikos tikslais, ECB gali nuspręsti KCBM darbo laiko pabaigą suderinti su sistemos TARGET darbo laiko pabaiga.

6.6.2 VERTYBINIŲ POPIERIŲ ATSISKAITYMO SISTEMŲ JUNGTYS

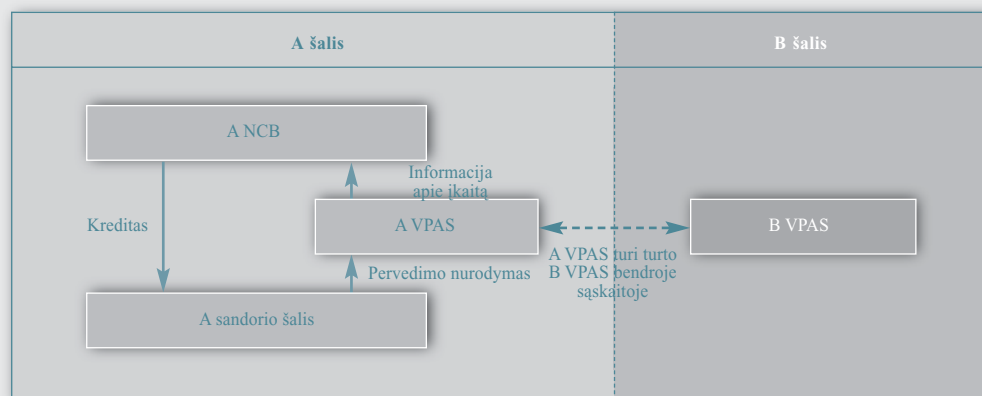
Be KCBM, antrinę rinką turinio turto tarpvalstybiniam pervedimui galima naudoti reikalavimus atitinkančias ES VPAS jungtis.

49 Žr. 46 išnašą šiame skyriuje.

50 KCBM procedūros taikomos tik tais atvejais, kai skolininkas yra toje šalyje, kurios įstatymai yra taikomi naudojamam kredito reikalavimui.

4 schema Vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų jungtis

Tinkamo turto, išleisto B šalies VPAS, kurį turi A šalyje įsteigta kita sandorio šalis, panaudojimas per A ir B šalių VPAS jungtį, siekiant gauti kreditą iš A šalies nacionalinio centrinio banko.

Tiesioginė arba netiesioginė dviejų VPAS jungtis leidžia vienos VPAS dalyviui laikyti vertybinius popierius, išleistus kitoje VPAS, nebūnant kitos VPAS dalyviu⁵¹. Norint pasinaudoti šiomis jungtimis įkaitui pervesti Eurosistemos kredito operacijoms, tokios jungtys pirmiausia turi būti įvertintos ir patvirtintos vadovaujantis ES VPAS naudojimo standartais^{52, 53}.

Eurosistemos požiūriu KCBM ir ES VPAS jungtys atlieka tą patį vaidmenį – leidžia kitoms sandorių šalims panaudoti įkaitą tarpvalstybiniu mastu ir gauti kreditą iš savo buveinės centrinio banko, net jeigu tas įkaitas buvo išleistas kitos šalies VPAS. KCBM ir VPAS jungtys šią funkciją atlieka skirtingai. KCBM tarpvalstybiniai ryšiai palaikomi tarp nacionalinių centrinių bankų, kurie veikia kaip vienas kito investicijų saugotojai. Naudojant VPAS jungtis, tarpvalstybiniai ryšiai palaikomi tarp VPAS. Jos viena pas kitą atidaro bendrąsias sąskaitas. Turtas, pervestas į korespondentinį centrinių banką, gali būti naudojamas tik Eurosistemos kredito operacijoms užtikrinti. Turtas, kuris laikomas naudojant VPAS jungtis, gali būti naudojamas Eurosistemos kredito operacijoms ir bet kuriuo kitu kitos sandorio šalies pasirinktu tikslu. Pasinaudodamos jungtimis tarp VPAS, kitos sandorių šalys turtą laiko nuosavoje sąskaitoje vietos VPAS ir joms nereikia investicijų saugotojo.

51 Dviejų VPAS jungtį sudaro procedūrų rinkinys ir susitarimai dėl tarpvalstybinių vertybinių popierių pervedimų naudojant nematerialios sistemos procesus. Jungtis įgyja bendrosios sąskaitos, kurią VPAS (investuotojo VPAS) atidaro kitoje VPAS (emitento VPAS), formą. Tiesioginė jungtis reiškia, kad tarp dviejų VPAS nėra tarpininko. Netiesioginės jungtys tarp VPAS taip pat gali būti naudojamos tarpvalstybiniais vertybinių popierių pervedimams į Eurosistemą. Netiesioginė jungtis yra sutartinė ir techninė sistema, leidžianti dviem tiesiogiai nesusijusioms VPAS pasikeisti vertybinių popierių sandoriais ar pervedimais per trečiąją VPAS, kuri veikia kaip tarpininkas.

52 Atnaujintą reikalavimus atitinkančių jungčių sąrašą galima rasti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

53 Žr. leidinį „Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations“, Europos pinigų institutas, 1998 m. sausio mėn., ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

7 SKYRIUS

MINIMALIOS PRIVALOMOSIOS ATSARGOS¹

7.1 BENDROSIOS NUOSTATOS

ECB reikalauja, kad kredito įstaigos laikytų privalomasias atsargas nacionalinių centrinių bankų sąskaitose Eurosistemos minimalių minimalių privalomųjų atsargų sistemoje. Teisinė šios sistemos struktūra nustatyta ECBS statuto 19 straipsnyje, 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2531/98 dėl Europos centrinio banko minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų taikymo² ir Europos centrinio banko reglamente (EB) Nr. 1745/2003 dėl minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų taikymo (ECB/2003/9)³. Reglamentas ECB/2003/9 užtikrina, kad Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemos sąlygos būtų vienodos visoje euro zonoje.

Minimalių privalomųjų atsargų suma, kurią turi laikyti kiekviena įstaiga, nustatoma pagal jos atsargų bazę. Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema leidžia kitoms sandorių šalims pasinaudoti vidurkio sąlyga, numatančia, kad apie privalomųjų atsargų reikalavimo vykdymą sprendžiama pagal lėšų kiekvienos kalendorinės dienos pabaigoje šių šalių atsargų sąskaitose vidurkius per laikymo laikotarpį. Už įstaigų laikomas privalomasis atsargas atlyginama taikant Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą.

Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema pirmiausia atlieka šias pinigų politikos funkcijas:

- *Pinigų rinkos palūkanų normų stabilizavimas:* Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemos vidurkio sąlyga skirta pinigų rinkos palūkanų normoms stabilizuoti, skatinant įstaigas sušvelninti laikinų likvidumo svyravimų poveikį.
- *Struktūrinio likvidumo trūkumo sukūrimas arba didinimas:* Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema padeda sukurti arba padidinti struktūrinį likvidumo trūkumą. Tai gali būti naudinga siekiant pagerinti

Eurosistemos gebėjimą efektyviai veikti kaip likvidumo teikėjui.

Taikydamas privalomųjų atsargų reikalavimą, ECB privalo veikti laikydamasis Eurosistemos tikslų, nustatytų Sutarties 105 straipsnio 1 dalyje ir ECBS statuto 2 straipsnyje, kuriuose, *inter alia*, išreiškiamas principas neskatinti didelio nepageidaujamo išsibarstymo arba išskaidymo.

7.2 ĮSTAIGOS, KURIOMS TAIKOMI MINIMALIŲ PRIVALOMŪJŲ ATSARGŲ REIKALAVIMAI

Remdamasis ECBS statuto 19 straipsnio 1 dalimi, ECB reikalauja, kad valstybėse narėse įsteigtos kredito įstaigos laikytų minimalias privalomasias atsargas. Tai reiškia, kad teisinių subjektų, neturinčių įregistruotos buveinės euro zonoje, filialams euro zonoje taip pat taikoma Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema. Tačiau euro zonoje įsteigtų kredito įstaigų filialai, nesantys euro zonoje, šiai sistemai nepriklauso.

Įstaigos bus automatiškai atleistos nuo privalomųjų atsargų reikalavimų vykdymo prasidėjus laikymo laikotarpiui, per kurį jų leidimas panaikinamas ar atšaukiamas arba per kurį sprendimą pradėti įstaigos likvidavimo procedūrą priima teismų institucija ar bet kuri kita kompetentinga dalyvaujančios valstybės narės institucija. Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2531/98 ir Reglamentą ECB/2003/9, ECB gali ir atleisti įstaigas jų nediskriminuodamas nuo įsipareigojimų pagal Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemą tuo atveju, jeigu šios sistemos tikslai nebūtų pasiekti taikant įpareigojimus šioms konkrečioms įstaigoms. Priimdamas sprendimą dėl tokio atleidimo, ECB atsižvelgia į vieną arba kelis iš šių kriterijų:

- įstaiga atlieka specialios paskirties funkcijas;

¹ Šis skyrius pateikiamas tik informacijai.

² OL L 318, 1998 m. lapkričio 27 d., p. 1.

³ OL L 250, 2003 m. spalio 2 d., p. 10.

- įstaiga neatlieka aktyvių banko funkcijų konkuruodama su kitomis kredito įstaigomis ir (arba)
- įstaiga visus pritrauktus indėlius yra numačiusi skirti kaip pagalbą regiono ir (arba) tarptautinei plėtrai.

ECB nustato ir tvarko įstaigų, kurioms taikoma Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema, sąrašą. ECB taip pat skelbia sąrašą įstaigų, kurios yra atleistos nuo įsipareigojimų pagal šią sistemą ne dėl veiklą ribojančių priemonių taikymo šioms įstaigoms⁴. Kitos sandorių šalys gali vadovautis šiais sąrašais sprendamos, ar jos turi įsipareigojimų kitoms įstaigoms, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai. Po kiekvieno kalendorinio mėnesio paskutinės Eurosistemos darbo dienos skelbiami sąrašai tinka atsargų bazės laikymo laikotarpio, prasidedančio po dviejų mėnesių einantį kalendorinį mėnesį, atsargų bazei apskaičiuoti. Pavyzdžiui, vasario pabaigoje paskelbtas sąrašas tinka apskaičiuoti atsargų bazę, kurios laikymo laikotarpis prasideda balandžio mėnesį.

7.3 MINIMALIŲ PRIVALOMŲJŲ ATSARGŲ NUSTATYMAS

ATSARGŲ BAZĖ IR ATSARGŲ NORMOS

Įstaigos atsargų bazė nustatoma remiantis jos balanso elementais. Balanso duomenys pateikiami nacionaliniams centriniais bankams pagal bendrą ECB pinigų ir bankų statistikos sistemą (žr. 7.5 skirsnį)⁵. Įstaigoms, kurioms taikomi išsamūs atskaitomybės reikalavimai, atitinkamo kalendorinio mėnesio pabaigos balanso duomenys naudojami laikymo laikotarpio, kuris prasidės kalendorinį mėnesį po dviejų mėnesių, atsargų bazei nustatyti. Pavyzdžiui, atsargų bazė, apskaičiuota pagal vasario pabaigos balanso duomenis, bus naudojama privalomųjų atsargų reikalavimams, kuriuos kitos sandorių šalys turės įvykdyti per laikymo laikotarpį, prasidedantį balandžio mėnesį, apskaičiuoti.

ECB pinigų ir bankų statistinės atskaitomybės sistemoje numatyta galimybė atleisti mažas įstaigas nuo tam tikros atskaitomybės naštos. Įstaigos, kurioms taikoma ši nuostata, turi kas ketvirtį pateikti tik nedidelę balanso duomenų dalį (ketvirčio pabaigos duomenis), o jų pateikimo galutinis terminas yra ilgesnis už nustatytą didesnėms įstaigoms. Šių įstaigų pateikti konkretaus ketvirčio balanso duomenys naudojami po dviejų mėnesių prasidėsiančių trijų iš eilės laikymo laikotarpių privalomųjų atsargų bazei apskaičiuoti. Pavyzdžiui, ketvirčio, kuris baigiasi kovo mėnesį, balanso duomenys bus naudojami atsargų bazės laikymo laikotarpiams, prasidedantiems birželio, liepos ir rugpjūčio mėnesiais, apskaičiuoti.

Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2531/98, ECB turi teisę į įstaigų atsargų bazę įtraukti įsipareigojimus, atsirandančius dėl priimtų lėšų, kartu su įsipareigojimais, kylančiais iš nebalansinių straipsnių. Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemoje iš tikrųjų tik įsipareigojimų straipsniai „indėliai“ ir „išleisti skolos vertybiniai popieriai“ yra įtraukiami į atsargų bazę (žr. 9 intarpą).

Į atsargų bazę neįtraukiami įsipareigojimai kitoms įstaigoms, įtrauktoms į sąrašą įstaigų, kurioms taikoma Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema, ir įsipareigojimai ECB bei nacionaliniams centriniais bankams. Vadinasi, emitentas turi sugebėti įrodyti, kokią iš tikrųjų įsipareigojimų kategorijos „išleisti skolos vertybiniai popieriai“ priemonių sumą laiko kitos įstaigos, kurioms taikoma Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema, kad turėtų teisę šią sumą atimti iš atsargų bazės. Jeigu tokių įrodymų pateikti neįmanoma, emitentai šiam balanso straipsniui gali taikyti nustatyto dydžio standartinio atskaitymo procentą⁶.

4 Sąrašai viešai skelbiami ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

5 ECB pinigų ir bankų statistinės atskaitomybės sistema pateikta 4 priede.

6 Žr. Reglamentą ECB/2003/9. Išsamesnę informaciją apie standartinį atsargų bazės sumažinimo santykį galima rasti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int), taip pat Eurosistemos interneto svetainėse (žr. 5 priedą).

9 intarpas

ATSARGŲ BAZĖ IR ATSARGŲ NORMOS

A. Įsipareigojimai, įtraukti į atsargų bazę, kuriems taikoma teigiama atsargų norma Indėliai¹

- Vienadieniai indėliai
- Indėliai, kurių sutartas terminas iki 2 m.
- Indėliai, kurių įspėjamasis laikotarpis iki 2 m.

Išleisti skolos vertybiniai popieriai

- Skolos vertybiniai popieriai, kurių sutartas terminas iki 2 m.

B. Įsipareigojimai, įtraukti į atsargų bazę, kuriems taikoma nulinė atsargų norma Indėliai¹

- Indėliai, kurių sutartas terminas nuo 2 m.
- Indėliai, kurių įspėjamasis laikotarpis nuo 2 m.
- Atpirkimo sandoriai

Išleisti skolos vertybiniai popieriai

- Skolos vertybiniai popieriai, kurių sutartas terminas nuo 2 m.

C. Įsipareigojimai, neįtraukti į atsargų bazę

- Įsipareigojimai kitoms įstaigoms, priklausančioms Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemai
- Įsipareigojimai ECB ir nacionaliniams centriniais bankams

¹ Europos centrinio banko 2004 m. gruodžio 16 d. reglamente (EB) Nr. 2181/2004, iš dalies keičiančiame Reglamentą (EB) Nr. 2423/2001 (ECB/2001/13) dėl konsoliduotų balansų pinigų finansinių institucijų sektoriuje, ir Reglamente (EB) Nr. 63/2002 (ECB/2001/18) dėl pinigų finansinių institucijų indėliams ir paskoloms namų ūkiams ir nefinansinėms korporacijoms taikomų palūkanų normų statistikos (OL L 371, 2004 m. gruodžio 18 d., p. 42) akivaizdžiai reikalaujama informuoti apie indėlių įsipareigojimų nominaliąją vertę. Nominalioji vertė reiškia pagrindinę sumą, kurią skolininkas susitarimo pagrindu privalo grąžinti kreditoriui. Būtinybė padaryti tokią pataisą kilo dėl 1986 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyvos 86/635/EEB dėl metinių ataskaitų ir bankų ir kitų finansinių institucijų (OL L 372, 1986 m. gruodžio 31 d., p. 1) konsoliduotų balansų pataisos, kuri numatė galimybę tam tikras finansines priemones įkainoti tikrąja verte.

ECB nustatomų atsargų normų didžiausią ribą apibrėžia Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2531/98. Daugumai straipsnių, įtrauktų į atsargų bazę, ECB taiko vienodą nulinę atsargų normą. Ši atsargų norma nustatyta Reglamente ECB/2003/9. Nulinę atsargų normą ECB nustato šioms įsipareigojimų kategorijoms: „indėliams, kurių sutartas terminas nuo 2 m.“, „indėliams, kurių įspėjamasis laikotarpis nuo 2 m.“, „atpirkimo sandoriams“ ir „išleistiems skolos vertybiniais popieriams, kurių sutartas terminas nuo 2 m.“

(žr. 9 intarpą). ECB gali bet kuriuo metu pakeisti atsargų normą. Apie atsargų normų pakeitimus ECB praneša iš anksto iki pirmojo atsargų bazės laikymo laikotarpio, kuriam tas pokytis galios.

ATSARGŲ APSKAIČIAVIMAS

Kiekvienos įstaigos privalomųjų atsargų reikalavimas apskaičiuojamas nustatytiems įsipareigojimams taikant atitinkamoms įsipareigojimų kategorijoms nustatytas privalomųjų atsargų normas.

Kiekviena įstaiga atskaito 100 000 eurų nuolaidą iš apskaičiuoto privalomųjų atsargų reikalavimo kiekvienoje valstybėje narėje, kurioje ji turi padalinį. Tokios nuolaidos skyrimas nepažeidžia įstaigų, priklausančių Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistemai, teisinių išipareigojimų⁷.

Privalomosios atsargos kiekvienu laikymo laikotarpiu suapvalinamos iki artimiausio sveikojo skaičiaus eurais.

7.4 ATSARGŲ LAIKYMAS

LAIKYMO LAIKOTARPIS

ECB paskelbia atsargų laikymo laikotarpių kalendorių ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki kiekvienų metų pradžios⁸. Laikymo laikotarpis prasideda pirmosios pagrindinės refinansavimo operacijos po Valdančiosios tarybos posėdžio, kuriame iš anksto numatoma įvertinti mėnesio pinigų politikos poziciją, atsiskaitymo dieną. Esant tam tikroms aplinkybėms, paskelbtas kalendorius gali būti koreguojamas atsižvelgiant, be kita ko, į Valdančiosios tarybos posėdžių grafiko pakeitimus.

ATSARGŲ LAIKYMAS

Kiekviena įstaiga savo minimalias privalomasias atsargas turi laikyti vienoje arba keliuose atsargų sąskaitose valstybės narės, kurioje ji įsteigta, nacionaliniame centriniame banke. Įstaigų, valstybėje narėje turinčių daugiau kaip vieną padalinį, pagrindinė buveinė yra atsakinga už visų įstaigos vietinių padalinių bendrų minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų vykdymą⁹. Įstaiga, turinti padalinių daugiau kaip vienoje valstybėje narėje, turi laikyti minimalias privalomasias atsargas kiekvienos valstybės narės, kurioje ji turi padalinį, nacionaliniame centriniame banke, atsižvelgdama į savo atsargų bazę atitinkamoje valstybėje narėje.

Įstaigų atsiskaitomosios sąskaitos nacionaliniuose centriniuose bankuose gali būti naudojamos kaip atsargų sąskaitos. Atsargos, laikomos atsiskaitomosiose sąskaitose, gali

būti naudojamos atsiskaitymams dienos metu. Įstaigos dienos atsargos apskaičiuojamos kaip galutinis atsargų sąskaitos likutis dienos pabaigoje.

Įstaiga gali kreiptis į valstybės narės, kurios rezidentė ji yra, nacionalinį centrinį banką, prašydama leidimo laikyti visas savo minimalias privalomasias atsargas netiesiogiai per tarpininką. Galimybė laikyti savo minimalias privalomasias atsargas per tarpininką paprastai suteikiama tik toms įstaigoms, pagal kurių struktūrą dalį administravimo (pvz., išdo valdymą) paprastai atlieka tarpininkas (pvz., taupomųjų ir kooperatinių bankų tinklai gali centralizuoti savo atsargų laikymą). Minimalių privalomųjų atsargų laikymui per tarpininką taikomos Reglamente ECB/2003/9 numatytos nuostatos.

ATLYGINIMAS UŽ ATSARGŲ LAIKYMĄ

Už privalomųjų atsargų laikymą atlyginama atsižvelgiant į laikymo laikotarpio ECB pagrindinių refinansavimo operacijų normų vidurkį, apskaičiuotą pagal kalendorinių dienų skaičių, taikant 10 intarpe nurodytą formulę. Už laikomas atsargas, didesnes už privalomasias atsargas, neatlyginama. Atlyginimas išmokamas antrą NCB darbo dieną pasibaigus laikymo laikotarpiui, už kurį buvo apskaičiuotas atlyginimas.

7 Įstaigoms, kurioms leidžiama pateikti visos grupės statistinius duomenis konsoliduotu pagrindu pagal ECB pinigų ir bankų statistinių duomenų pateikimo sistemos nuostatas (žr. 4 priedą), suteikiama tik viena tokia nuolaida visai grupei, nebent įstaigos teikia pakankamai išsamius duomenis apie atsargų bazę ir turimas atsargas, kad Eurosistema galėtų patikrinti jų tikslumą ir nustatyti atitinkamus privalomųjų atsargų reikalavimus kiekvienai grupės įstaigai.

8 Paprastai šis kalendorius paskelbiamas ECB pranešime spaudai, kurį galima rasti ECB interneto svetainėje (www.ecb.int). Be to, jis skelbiamas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje ir Eurosistemos interneto svetainėje (žr. 5 priedą).

9 Jei įstaiga neturi pagrindinės buveinės valstybėje narėje, kurioje ji yra įsteigta, ji turi nurodyti pagrindinį filialą, kuris atsakingas už visų įstaigos padalinių atitinkamoje valstybėje narėje bendrų minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų vykdymą.

10 intarpas

ATLYGINIMO UŽ PRIVALOMŲJŲ ATSARGŲ LAIKYMĄ APSKAIČIAVIMAS

Atlyginimas už privalomųjų atsargų laikymą apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot r_t}{100 \cdot 360},$$

$$r_t = \sum_{i=1}^{n_t} \frac{MR_i}{n_t},$$

kur:

- R_t = atlyginimas, kurį reikia sumokėti už privalomųjų atsargų laikymą per t laikymo laikotarpį;
- H_t = privalomųjų atsargų dienos vidurkis per t laikymo laikotarpį;
- n_t = t laikymo laikotarpio kalendorinių dienų skaičius;
- r_t = atlyginimo už privalomųjų atsargų laikymą per t laikymo laikotarpį palūkanų norma. Taikomas standartinis dviejų dešimtųjų dalių atlyginimo normos suapvalinimas;
- i = t laikymo laikotarpio i kalendorinė diena;
- MR_i = ribinė palūkanų norma, taikoma naujausioms pagrindinėms refinansavimo operacijoms per arba prieš i kalendorinę dieną.

7.5 SU ATSARGŲ BAZE SUSIJUSI ATSKAITOMYBĖ, ATSARGŲ PATVIRTINIMAS IR TIKRINIMAS

Atsargų bazės straipsnius minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų taikymui apskaičiuoja pačios įstaigos, kurioms taikomi minimalių privalomųjų atsargų reikalavimai, ir atsiskaito nacionaliniams centriniais bankams pagal bendrą ECB pinigų ir bankų statistikos sistemą (žr. 4 priedą). Reglamento ECB/2003/9 5 straipsnyje nustatyta pranešimo apie įstaigos atsargų bazę privalomųjų ir atsargų reikalavimus bei jų patvirtinimo tvarka.

Apie įstaigos minimalias privalomas atsargas pranešama ir jos patvirtinamos tokia tvarka. Atitinkamas nacionalinis centrinis bankas ar įstaiga imasi iniciatyvos apskaičiuoti tos įstaigos atitinkamo laikymo laikotarpio minimalias privalomas atsargas. Apskaičiavusi šalis ne vėliau kaip prieš tris NCB darbo dienas iki laikymo laikotarpio pradžios praneša apie apskaičiuotas atsargas.

Atitinkamas dalyvaujantis nacionalinis centrinis bankas gali nustatyti ankstesnę pranešimo apie minimalias privalomas atsargas datą. Jis taip pat gali nustatyti papildomus įstaigos pranešimo apie atsargų bazės pakeitimo ir minimalių privalomųjų atsargų, apie kurias jau buvo informuota, pakeitimo terminus. Šalis, kuriai buvo pranešta, patvirtina apskaičiuotas minimalias privalomas atsargas ne vėliau kaip paskutinę NCB darbo dieną, prieš kurią prasideda šių atsargų laikymo laikotarpis. Jei informuota šalis nepateikia atsakymo apie pranešimą iki paskutinės NCB darbo dienos prieš atsargų laikymo laikotarpio pradžią pabaigos, laikoma, kad ji patvirtino atitinkamo laikymo laikotarpio įstaigos minimalias privalomas atsargas. Patvirtinus atitinkamo laikymo laikotarpio įstaigos minimalias privalomas atsargas, jų taisyti jau negalima.

Įstaigoms, kurioms leidžiama veikti kaip kitų įstaigų netiesiogiai laikomų atsargų tarpininkams, Reglamente ECB/2003/9 nustatyti

specialieji atskaitomybės reikalavimai. Atsargų laikymas per tarpininką nekeičia taip atsargas laikančių įstaigų statistinės atskaitomybės įsipareigojimų.

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai, remdamiesi Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2531/98, turi teisę patikrinti surinktų duomenų tikslumą ir kokybę.

7.6 MINIMALIŲ PRIVALOMŲJŲ ATSARGŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ NEĮVYKDYMAS

Minimalių privalomųjų atsargų įsipareigojimai neįvykdomi, jeigu įstaigos atsargų sąskaitoje ar sąskaitose kiekvienos kalendorinės dienos pabaigoje atsargų vidurkis per laikymo laikotarpį yra mažesnis už įstaigos atitinkamo laikymo laikotarpio privalomųjų atsargų reikalavimą.

Jeigu įstaiga visiškai arba iš dalies nevykdo privalomųjų atsargų reikalavimo, ECB, remdamasis Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2531/98, gali paskirti kurią nors iš toliau nurodytų sankcijų:

- mokesčių, kuris iki 5 procentinių punktų didesnis už ribinio skolinimosi palūkanų normą, taikomą privalomųjų atsargų reikalavimų sumai, kurios pritrūko atitinkama įstaiga, arba
- mokesčių, kuris iki dviejų kartų didesnis už ribinio skolinimosi palūkanų normą, taikomą privalomųjų atsargų reikalavimų sumai, kurios pritrūko atitinkama įstaiga, arba
- reikalavimą atitinkamai įstaigai ECB arba nacionaliniuose centriniuose bankuose padėti indėlius be palūkanų, kurių suma būtų iki trijų kartų didesnė už privalomųjų atsargų reikalavimo sumą, kurios pritrūko atitinkama įstaiga. Indėlio terminas neturi būti ilgesnis už laikotarpį, per kurį įstaiga neįvykdė privalomųjų atsargų reikalavimo.

Jeigu įstaiga nevykdo kitų įsipareigojimų, nurodytų ECB reglamentuose ir sprendimuose, susijusiuose su Eurosistemos minimalių privalomųjų atsargų sistema (pvz., jeigu laiku nepateikia reikiamų duomenų arba jie yra netikslūs), ECB turi teisę taikyti sankcijas, remdamasis 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2532/98 dėl Europos centrinio banko teisių taikyti sankcijas ir 1999 m. rugsėjo 23 d. Europos centrinio banko reglamentu (EB) Nr. 2157/1999 dėl Europos centrinio banko teisių taikyti sankcijas (ECB/1999/4)¹⁰. ECB vykdomoji valdyba gali nustatyti ir paskelbti kriterijus, pagal kuriuos ji taikys sankcijas, numatytas Tarybos reglamento (EB) Nr. 2531/98 7 straipsnio 1 dalyje¹¹.

Be to, rimtų minimalių privalomųjų atsargų reikalavimų pažeidimų atveju Eurosistema gali laikinai sustabdyti kitų sandorių šalių teisę dalyvauti atvirosios rinkos operacijose.

¹⁰ OL L 264, 1999 m. spalio 12 d., p. 21.

¹¹ Tokie kriterijai paskelbti pranešime, pavadintame „Notice of the European Central Bank on the imposition of sanctions for breaches of the obligation to hold minimum reserves“, OL C 39, 2000 m. vasario 11 d., p. 3.

1 PRIEDAS

PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJŲ IR PROCEDŪRŲ PAVYZDŽIAI

PAVYZDŽIŲ SĄRAŠAS

1 pavyzdys	Likvidumo didinimo grįžtamasis sandoris fiksuotųjų palūkanų konkurse	66
2 pavyzdys	Likvidumo didinimo grįžtamasis sandoris kintamųjų palūkanų konkurse	67
3 pavyzdys	ECB skolos sertifikatų išleidimas kintamųjų palūkanų konkurse	68
4 pavyzdys	Likvidumo mažinimo valiutų apsiskeitimo sandoris kintamųjų palūkanų konkurse	69
5 pavyzdys	Likvidumo didinimo valiutų apsiskeitimo sandoris kintamųjų palūkanų konkurse	71
6 pavyzdys	Rizikos kontrolės priemonės	73

1 pavyzdys

LIKVIDUMO DIDINIMO GRĮŽTAMASIS SANDORIS FIKSUOTŪJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

ECB nusprendžia padidinti rinkos likvidumą sudarydamas grįžtamuosius sandorius pagal fiksuotųjų palūkanų konkurso tvarką.

Trys kitos sandorių šalys pateikia tokius pasiūlymus:

Kita sandorio šalis	Pasiūlymas (mln. eurų)
1 bankas	30
2 bankas	40
3 bankas	70
Iš viso	140

ECB nusprendžia iš viso paskirstyti 105 mln. eurų.

Paskirstymo dalis procentais yra:

$$\frac{105}{(30 + 40 + 70)} = 75\%.$$

Paskirstymas kitoms sandorių šalims yra toks:

Kita sandorio šalis	Pasiūlymas (mln. eurų)	Paskirstymas (mln. eurų)
1 bankas	30	22,5
2 bankas	40	30,0
3 bankas	70	52,5
Iš viso	140	105,0

2 pavyzdys

LIKVIDUMO DIDINIMO GRĮŽTAMASIS SANDORIS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

ECB nusprendžia padidinti rinkos likvidumą sudarydamas grįžtamuosius sandorius pagal kintamųjų palūkanų konkurso tvarką.

Trys kitos sandorio šalys pateikia tokius pasiūlymus:

Palūkanų norma (%)	Suma (mln. eurų)			visi pasiūlymai	bendri pasiūlymai
	1 bankas	2 bankas	3 bankas		
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
Iš viso	30	45	70	145	

ECB nusprendžia paskirstyti 94 mln. eurų nurodydamas 3,05% ribinę palūkanų normą.

Visi pasiūlymai, didesni kaip 3,05% (bendros 80 mln. eurų sumos), yra visiškai patenkinami. Kai palūkanų norma yra 3,05%, paskirstoma taip:

$$\frac{94 - 80}{35} = 40\%.$$

Pavyzdžiui, kai palūkanų norma yra ribinė, 1 bankui paskirstoma taip:

$$0,4 \times 10 = 4.$$

Bendras paskirstymas 1 bankui yra toks:

$$5 + 5 + 4 = 14.$$

Paskirstymo rezultatus galima apibendrinti taip:

Kitos sandorių šalys	Suma (mln. eurų)			iš viso
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	
Visi pasiūlymai	30,0	45,0	70,0	145
Visi paskirstymai	14,0	34,0	46,0	94

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (olandiškojo) aukciono tvarką, kitų sandorių šalių sumoms taikoma 3,05% palūkanų norma.

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (amerikietiškojo) aukciono tvarką, kitų sandorių šalių sumoms vienoda palūkanų norma netaikoma. Pavyzdžiui, 1 bankas gauna 5 mln. eurų už 3,07% palūkanas, 5 mln. eurų už 3,06% palūkanas ir 4 mln. eurų už 3,05% palūkanas.

3 pavyzdys

ECB SKOLOS SERTIFIKATŲ IŠLEIDIMAS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

ECB nusprendžia sumažinti likvidumą rinkoje išleisdamas skolos sertifikatus pagal kintamųjų palūkanų konkurso tvarką.

Trys kitos sandorių šalys pateikia šiuos pasiūlymus:

Palūkanų norma (%)	Suma (mln. eurų)				
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	visi pasiūlymai	bendri pasiūlymai
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
Iš viso	55	70	55	180	

ECB nusprendžia paskirstyti nominalią 124,5 mln. eurų sumą nurodydamas 3,05% ribinę palūkanų normą.

Visi pasiūlymai, kurie mažesni kaip 3,05% (bendros 65 mln. eurų sumos), yra visiškai patenkinami. Kai palūkanų norma yra 3,05%, paskirstoma taip:

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85\%.$$

Pavyzdžiui, kai palūkanų norma yra ribinė, 1 bankui paskirstoma taip:

$$0,85 \times 20 = 17.$$

Bendras paskirstymas 1 bankui yra toks:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42.$$

Paskirstymo rezultatus galima apibendrinti taip:

Kitos sandorių šalys	Suma (mln. eurų)			
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	iš viso
Visi pasiūlymai	55,0	70,0	55,0	180,0
Visi paskirstymai	42,0	49,0	33,5	124,5

4 pavyzdys

LIKVIDUMO MAŽINIMO VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

ECB nusprendžia sumažinti likvidumą rinkoje sudarydamas eurų ir JAV dolerių apskeitimo sandorį pagal kintamųjų palūkanų konkurso tvarką. (Pastaba: šiame pavyzdyje eurais įvertinama su premija.)

Trys kitos sandorio šalys pateikia šiuos pasiūlymus:

Apsikeitimo punktas (× 10 000)	Suma (mln. eurų)				bendri pasiūlymai
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	visi pasiūlymai	
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
Iš viso	65	90	80	235	

ECB nusprendžia paskirstyti 158 mln. eurų, nuroydamas 6,63 ribinio apskeitimo punkto. Visi pasiūlymai, didesni kaip 6,63 (bendros 65 mln. eurų sumos), yra visiškai patenkinami, o kai 6,63, paskirstoma taip:

$$\frac{158 - 65}{100} = 93\%.$$

Pavyzdžiui, kai apskeitimo punktai yra ribiniai, 1 bankui paskirstoma taip:

$$0,93 \times 25 = 23,25.$$

Bendras paskirstymas 1 bankui yra toks:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25.$$

Paskirstymo rezultatus galima apibendrinti taip:

Kitos sandorio šalys	Suma (mln. eurų)			
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	iš viso
Visi pasiūlymai	65,0	90,0	80,0	235,0
Visi paskirstymai	48,25	52,55	57,20	158,0

ECB nustato dabartinę operacijos eurų ir JAV dolerių kursą, kuris lygus 1,1300.

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (olandiškojo) aukeiono tvarką, operacijos pradžios dieną Eurosystema perka 158 000 000 eurų ir parduoda 178 540 000 JAV dolerių. Operacijos termino suėjimo dieną Eurosystema parduoda 158 000 000 eurų ir perka 178 644 754 JAV dolerius (išankstinis kursas yra $1,130663 = 1,1300 + 0,000663$).

4 pavyzdys (tęsinys)

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (amerikietiškojo) aukciono tvarką, Eurosistema eurų ir JAV dolerių sumas keičia taip, kaip parodyta šioje lentelėje:

Neatidėliotinas sandoris			Išankstinis sandoris		
kursas	perkami eurai	parduodami JAV doleriai	kursas	parduodami eurai	perkami JAV doleriai
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
Iš viso	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

5 pavyzdys

LIKVIDUMO DIDINIMO VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIS KINTAMŲJŲ PALŪKANŲ KONKURSE

ECB nusprendžia rinkai suteikti likvidumo sudarydamas pagal eurų ir JAV dolerių kursą valiutų apsiskeitimo sandorį kintamųjų palūkanų konkurso tvarka. (Pastaba: šiame pavyzdyje eurai prekiaujama už priemoką.)

Trys kitos sandorio šalys pateikia šiuos pasiūlymus:

Apsikeitimo punktas (× 10 000)	Suma (mln. eurų)				
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	visi pasiūlymai	bendri pasiūlymai
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
Iš viso	60	85	75	220	

ECB nusprendžia paskirstyti 197 mln. eurų nurodydamas 6,54 ribinio apsiskeitimo punkto. Visi pasiūlymai, mažesni kaip 6,54 (bendros 195 mln. eurų sumos), yra visiškai patenkinami, o kai 6,54, paskirstoma taip:

$$\frac{197-195}{20} = 10\%.$$

Pavyzdžiui, kai apsiskeitimo punktai yra ribiniai, 1 bankui paskirstoma taip:

$$0,10 \times 5 = 0,5.$$

Bendras paskirstymas 1 bankui yra toks:

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5.$$

Paskirstymo rezultatus galima apibendrinti taip:

Kitos sandorio šalys	Suma (mln. eurų)			
	1 bankas	2 bankas	3 bankas	iš viso
Visi pasiūlymai	60,0	85,0	75,0	220
Visi paskirstymai	55,5	75,5	66,0	197

ECB nustato dabartinę operacijos eurų ir JAV dolerių kursą, kuris lygus 1,1300.

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (olandiškojo) aukciono tvarką, operacijos pradžios dieną Eurosystema parduoda 197 000 000 eurų ir perka 222 610 000 JAV dolerių. Operacijos termino suėjimo dieną Eurosystema perka 197 000 000 eurų ir parduoda 222 738 838 JAV dolerius (išankstinis kursas yra $1,130654 = 1,1300 + 0,000654$).

5 pavyzdys (tęsinys)

Jeigu paskirstoma taikant ribinių palūkanų (amerikietiškojo) aukciono tvarką, Eurosystema eurų ir JAV dolerių sumas keičia taip, kaip parodyta šioje lentelėje:

Neatidėliotinas sandoris			Išankstinis sandoris		
kursas	parduodami eurai	perkami JAV doleriai	kursas	perkami eurai	parduodami JAV doleriai
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
Iš viso	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573

6 pavyzdys

RIZIKOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

Šiuo pavyzdžiu iliustruojama rizikos kontrolės sistema, taikoma Eurosistemos likvidumo didinimo operacijų užtikrinamajam turtui¹. Pavyzdys pagrįstas prielaida, kad kita sandorio šalis dalyvauja šiose Eurosistemos pinigų politikos operacijose:

- pagrindinėje refinansavimo operacijoje, kuri prasideda 2004 m. liepos 28 d. ir baigiasi 2004 m. rugpjūčio 4 d., pagal kurią kitai sandorio šaliai skiriama 50 mln. eurų, kai palūkanų norma yra 4,24%;
- ilgesnės trukmės refinansavimo operacijoje, kuri prasideda 2004 m. liepos 29 d. ir baigiasi 2004 m. spalio 21 d., pagal kurią kitai sandorio šaliai skiriama 45 mln. eurų, kai palūkanų norma yra 4,56%;
- pagrindinėje refinansavimo operacijoje, kuri prasideda 2004 m. rugpjūčio 4 d. ir baigiasi 2004 m. rugpjūčio 11 d., pagal kurią kitai sandorio šaliai skiriama 35 mln. eurų, kai palūkanų norma yra 4,26%.

1 lentelėje pateiktos antrinę rinką turinčio užtikrinamojo turto, kurį kita sandorio šalis naudoja šioms operacijoms, savybės.

1 LENTELĖ SANDORIAMS NAUDOJAMAS ANTRINĖ RINKĄ TURINTIS UŽTIKRINAMASIS TURTAS

pavadinimas turto klasė	termino suėjimo diena	Savybės			likutinis terminas	įvertinimas mažesne nei rinkos verte
		atkarpa	atkarpos dažnumas			
A turtas	Turtu užtikrinta priemonė	2006 08 29	Fiksuotoji	6 mėnesiai	2 metai	3,50 %
B turtas	Centrinės valdžios obligacija	2008 11 19	Kintamoji	12 mėnesių	4 metai	0,50 %
C turtas	Korporacijos obligacija	2015 05 12	Nulinė		> 10 metų	15,00 %
Kainos procentais (įskaitant sukauptas palūkanas)*)						
2004 07 28	2004 07 29	2004 07 30	2004 08 02	2004 08 03	2004 08 04	2004 08 05
102,63	101,98	100,55	101,03	100,76	101,02	101,24
	98,35	97,95	98,15	98,56	98,73	98,57
					55,01	54,87

*) Kainos, nurodytos konkrečią vertinimo dieną, atitinka dažniausiai buvusią kainą darbo dieną prieš vertinimo dieną.

¹ Šis pavyzdys pagrįstas prielaida, kad, apskaičiuojant įkaito vertės išlaikymo prievolės poreikį, atsižvelgiama į palūkanas, sukauptas už suteiktą likvidumą, ir taikoma suteikto likvidumo 0,5% neįpareigojančio vertės pokyčio riba.

Atskirojo įkaito sistema

Pirma, daroma prielaida, kad sandoriai su nacionaliniu centriniu banku sudaromi taikant sistemą, kurioje kiekvieną sandorį užtikrina atskiras turtas. Atskiras užtikrinamasis turtas vertinamas kiekvieną dieną. Rizikos kontrolės sistemą galima būtų apibūdinti taip (taip pat žr. 2 lentelę):

1. 2004 m. liepos 28 d. kita sandorio šalis sudaro atpirkimo sandorį su nacionaliniu centriniu banku, kuris perka 50,6 mln. eurų vertės A turto. A turtas yra turtu padengta priemonė su fiksuotąja atkarpa, kurios terminas sueina 2006 m. rugpjūčio 29 d. Taigi jos terminas iki galiojimo pabaigos yra dveji metai, todėl reikalingas įvertinimas 3,5% mažesne nei rinkos verte. A turto rinkos vertė jo orientacinėje rinkoje tą dieną yra 102,63% kartu su sukauptomis palūkanomis už atkarpą. Kita sandorio šalis turi pateikti A turto už sumą, kuri, iš rinkos vertės atėmus 3,5%, yra didesnė už paskirstytą 50 mln. eurų sumą. Todėl kita sandorio šalis pateikia A turto už nominalią 50,6 mln. eurų sumą, kurios pakoreguota rinkos vertė tą dieną lygi 50 113 203 eurų.
2. 2004 m. liepos 29 d. kita sandorio šalis sudaro atpirkimo sandorį su nacionaliniu centriniu banku, kuris perka A turto už 21 mln. eurų sumą (rinkos kaina yra 101,98%, įvertinimas 3,5% mažesne nei rinkos verte) ir B turto už 25 mln. eurų sumą (rinkos kaina – 98,35%). B turtas yra centrinės vyriausybės obligacijos su kintamųjų atkarpų mokėjimais, kuriems taikomas įvertinimas 0,5% mažesne nei rinkos verte. Pakoreguota A ir B turto rinkos vertė tą dieną lygi 45 130 810 eurų, taigi ji didesnė už reikalaujamą 45 000 000 eurų sumą.

2004 m. liepos 29 d. pagrindinės refinansavimo operacijos, kuri pradėta 2004 m. liepos 28 d., užtikrinamasis turtas yra perkainojamas. Kai A turto rinkos vertė yra 101,98%, jo pagal įvertinimą mažesne nei rinkos verte pakoreguota rinkos vertė vis dar yra tarp apatinės ir viršutinės verčių neįpareigojančių sumų. Todėl laikoma, kad pirminio įkaito pakanka ir pirminio suteikto likvidumo sumai, ir sukauptoms palūkanoms, kurios sudaro 5 889 eurus.

3. 2004 m. liepos 30 d. užtikrinamasis turtas yra perkainojamas: A turto rinkos vertė yra 100,55%, o B turto rinkos vertė yra 97,95%. Sukauptos palūkanos sudaro 11 778 eurus už pagrindinę refinansavimo operaciją, kuri pradėta 2004 m. liepos 28 d., ir 5 700 eurų už ilgesnės trukmės refinansavimo operaciją, kuri pradėta 2004 m. liepos 29 d. Dėl to pirmojo sandorio pakoreguota A turto rinkos vertė nukrinta žemiau sandoriui užtikrinti reikalingos 914 218 eurų sumos (suteikto likvidumo, pridėjus sukauptas palūkanas), bet taip pat žemiau už apatinį neįpareigojantį vertės lygį 49 761 719 eurų. Kita sandorio šalis pateikia A turto už nominalią 950 000 eurų sumą, todėl iš rinkos vertės, apskaičiuotos pagal 100,55% kainą, atėmus 3,5% įvertinimą mažesne nei rinkos verte, atkuriamas pakankamas reikalingas įkaitas².

Antrajam sandoriui taip pat reikalinga įkaito vertės išlaikymo prievolė, kadangi pakoreguota užtikrinamojo turto, naudojamo sudarant šį sandorį, rinkos vertė (44 741 520 eurų) yra žemesnė už apatinį neįpareigojantį vertės lygį (44 780 672 eurų suma). Todėl kita sandorio šalis pateikia 270 000 eurų vertės B turto, kurio pakoreguota rinkos vertė yra 263 143 eurų suma.

² Nacionaliniai centriniai bankai įkaito vertės išlaikymo prievolės gali vykdyti pinigais, o ne vertybiniais popieriais.

6 pavyzdys (tęsinys)

4. 2004 m. rugpjūčio 2 ir 3 d. sandorių, kurie sudaryti 2004 m. liepos 28 ir 29 d., užtikrinamasis turtas yra perkainojamas be papildomos įkaito vertės išlaikymo prievolės poreikio.
5. 2004 m. rugpjūčio 4 d. kita sandorio šalis grąžina likvidumą didinusią sumą, suteiktą pagal 2004 m. liepos 28 d. pradėtą pagrindinę refinansavimo operaciją, įskaitant sukauptas palūkanas, kurios sudaro 41 222 eurus. Nacionalinis centrinis bankas grąžina A turto už nominalią 51 550 000 eurų sumą.

Tą pačią dieną kita sandorio šalis sudaro naują atpirkimo sandorį su nacionaliniu centriniu banku, kuris perka 75 mln. eurų nominaliosios vertės C turto. Kadangi C turtas yra įmonių obligacijos su nuline atkarpa, kurių terminas iki galiojimo pabaigos yra daugiau kaip 10 metų ir dėl to reikalingas įvertinimas 15% mažesne nei rinkos verte, tai atitinkama pagal įvertinimą mažesne nei rinkos verte pakoreguota rinkos vertė tą dieną yra 35 068 875 eurai.

Turto, naudojamo ilgalaikiai refinansavimo operacijai, kuri pradėta 2004 m. liepos 29 d., perkainojimas parodo, kad pateikto turto pakoreguota rinkos vertė yra didesnė už viršutinį neįpareigojantį vertės lygį maždaug 262 000 eurų, todėl nacionalinis centrinis bankas turi grąžinti kitai sandorio šaliai B turto, kurio nominalioji vertė yra 262 000 eurų³.

Bendrojo įkaito sistema

Antra, daroma prielaida, kad sandoriai su nacionaliniu centriniu banku sudaromi taikant bendrojo įkaito sistemą. Turtas, įtrauktas į bendrą turto, kurį naudoja kita sandorio šalis, fondą, nėra skiriamas atskirai konkrečioms sandoriams užtikrinti.

Šiame pavyzdyje taikoma ta pati sandorių seka kaip ir pirmiau pateiktame atskirojo įkaito sistemos pavyzdyje. Pagrindinis skirtumas yra tas, kad perkainojimo dienomis viso įkeisto turto patikslinta rinkos vertė turi padengti visoms nebaigtoms kitos sandorio šalies ir nacionalinio centrinio banko operacijoms reikalingą įkaito sumą. 1 178 398 eurų įkaito vertės išlaikymo prievolė, atsirandanti 2004 m. liepos 30 d., šiame pavyzdyje yra tapati tai, kurios reikėjo atskirojo įkaito sistemoje. Kita sandorio šalis pateikia A turto, kurio nominalioji vertė yra 1 300 000 eurų. Jis, atėmus 3,5% įvertinimą mažesne nei rinkos verte, apskaičiuota remiantis 100,55% kaina, atkuria pakankamą reikalingą įkaitą.

Be to, 2004 m. rugpjūčio 4 d., kai sueina pagrindinės refinansavimo operacijos, pradėtos 2004 m. liepos 28 d., terminas, kita sandorio šalis gali laikyti savo turtą įkeisto turto sąskaitoje. Turtas taip pat gali būti pakeistas kitu turtu, kaip matyti iš pavyzdžio, kuriame A turtas, kurio nominalioji vertė buvo 51,9 mln. eurų, yra pakeistas C turtu, kurio nominalioji vertė yra 75,5 mln. eurų, tam, kad padengtų suteiktą likvidumą padidinusią sumą ir apskaičiuotas palūkanas pagal visas refinansavimo operacijas.

Rizikos kontrolės struktūra bendrojo įkaito sistemoje apibūdinta 3 lentelėje.

³ Jei nacionalinis centrinis bankas kitai sandorio šaliai turi sumokėti pagal įkaito vertės išlaikymo prievolę dėl antrojo sandorio, tam tikrais atvejais galima atlikti tokio mokėjimo ir kitos sandorio šalies nacionaliniam centriniui bankui sumokėtos sumos pagal įkaito vertės išlaikymo prievolę dėl pirmojo sandorio tarpusavio užskaitą. Tokiu atveju būtų tik vienas atsiskaitymas pagal įkaito vertės išlaikymo prievolę.

6 pavyzdys (tęsinys)

2 LENTELĖ ATSKIROJO ĮKAITO SISTEMA

Data	Nebaigti sandoriai	Pradžios diena	Pabaigos diena	Palūkanų norma	Suma
2004 07 28	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
2004 07 29	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 07 30	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 02	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 03	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 04	Pagrindinis refinansavimas	2004 08 04	2004 08 11	4,26	35 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 05	Pagrindinis refinansavimas	2004 08 04	2004 08 11	4,26	35 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000

1 PRIEDAS

Pinigų politikos
operacijų ir procedūrų
pavyzdžiai

Sukauptos palūkanos	Įkeista suma	Apatinė neįpareigojanti verčių suma	Viršutinė neįpareigojanti verčių suma	Pakoreguota rinkos vertė	Įkaito vertės išlaikymo prievošė
–	50 000 000	49 750 000	50 250 000	50 113 203	–
5 889	50 005 889	49 755 859	50 255 918	49 795 814	–
–	45 000 000	44 775 000	45 225 000	45 130 810	–
11 778	50 011 778	49 761 719	50 261 837	49 097 560	–914 218
5 700	45 005 700	44 780 672	45 230 729	44 741 520	–264 180
29 444	50 029 444	49 779 297	50 279 592	50 258 131	–
22 800	45 022 800	44 797 686	45 247 914	45 152 222	–
35 333	50 035 333	49 785 157	50 285 510	50 123 818	–
28 500	45 028 500	44 803 358	45 253 643	45 200 595	–
–	35 000 000	34 825 000	35 175 000	35 068 875	–
34 200	45 034 200	44 809 029	45 259 371	45 296 029	261 829
4 142	35 004 142	34 829 121	35 179 162	34 979 625	–
39 900	45 039 900	44 814 701	45 265 100	45 043 420	–

6 pavyzdys (tęsinys)

3 LENTELĖ BENDROJO ĮKAITO SISTEMA

Data	Nebaigti sandoriai	Pradžios diena	Pabaigos diena	Palūkanų norma	Suma
2004 07 28	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
2004 07 29	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 07 30	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 02	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 03	Pagrindinis refinansavimas	2004 07 28	2004 08 04	4,24	50 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 04	Pagrindinis refinansavimas	2004 08 04	2004 08 11	4,26	35 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000
2004 08 05	Pagrindinis refinansavimas	2004 08 04	2004 08 11	4,26	35 000 000
	Ilgesnės trukmės refinansavimas	2004 07 29	2004 10 27	4,56	45 000 000

1 PRIEDAS

Pinigų politikos
operacijų ir procedūrų
pavyzdžiai

Sukauptos palūkanos	Įkeista suma	Apatinė neįpareigojanti verčių suma ¹⁾	Viršutinė neįpareigojanti verčių suma ²⁾	Pakoreguota rinkos vertė	Įkaičio vertės išlaikymo prievoė
–	50 000 000	49 750 000	Netaikoma	50 113 203	–
5 889	95 005 889	94 530 859	Netaikoma	94 926 624	–
–					
11 778	95 017 478	94 542 390	Netaikoma	93 839 080	–1 178 398
5 700					
29 444	95 052 244	94 576 983	Netaikoma	95 487 902	–
22 800					
35 333	95 063 833	94 588 514	Netaikoma	95 399 949	–
28 500					
–	80 034 200	79 634 029	Netaikoma	80 333 458	–
34 200					
4 142	80 044 042	79 643 821	Netaikoma	80 248 396	–
39 900					

1) Bendrojo įkaičio sistemoje apatinė neįpareigojanti verčių suma yra žemiausios įkaičio vertės ribos išlaikymo prievoė. Praktikoje dauguma nacionalinių centrinių bankų reikalauja papildomo įkaičio, kai bendrojo įkaičio rinkos vertė tampa mažesnė už visą užtikrinamą sumą.

2) Bendrojo įkaičio sistemoje viršutinė neįpareigojanti verčių suma yra nesvarbi, nes kita sandorio šalis visuomet sieks suteikti įkaičio pervirši, kad sumažintų operacinius sandorius.

2 PRIEDAS

ŽODYNĖLIS

Amerikietiškas aukcionas (*American auction*): žr. **sutartinių palūkanų aukcionas**.

Apsikeitimo punktas (*Swap point*): išankstinio sandorio ir neatidėliotino sandorio kursų skirtumas vykdant **valiutų apskeitimo sandorį**.

Artimi ryšiai (*Close links*): situacija, kai kita sandorio šalis yra susijusi su skolos priemonės emitentu, skolininku arba garantu taip, kad: i) kita sandorio šalis turi 20% arba daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo, arba viena ar daugiau įstaigų, kuriose kita sandorio šalis turi didžiąją kapitalo dalį, turi 20% arba daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo, arba kita sandorio šalis ir viena ar daugiau įstaigų, kuriose kita sandorio šalis turi didžiąją kapitalo dalį, kartu turi 20% ar daugiau emitento, skolininko arba garanto kapitalo; arba ii) emitentas, skolininkas arba garantas turi 20% arba daugiau emitento kapitalo, arba viena ar daugiau įstaigų, kuriose emitentas, skolininkas arba garantas turi didžiąją kapitalo dalį, turi 20% arba daugiau kitos sandorio šalies kapitalo, arba emitentas, skolininkas arba garantas ir viena ar daugiau įstaigų, kuriose emitentas, skolininkas arba garantas turi didžiąją kapitalo dalį, kartu turi 20% ar daugiau kitos sandorio šalies kapitalo; arba iii) trečioji šalis tiesiogiai turi ir kitos sandorio šalies didžiąją kapitalo dalį, ir emitento, skolininko arba garanto didžiąją kapitalo dalį, arba netiesiogiai per vieną ar daugiau įstaigų, kuriose ta trečioji šalis turi didžiąją kapitalo dalį.

Atpirkimo diena (*Repurchase date*): diena, kurią pirkėjas privalo turtą parduoti atgal pardavėjui, atlikdamas šią operaciją pagal **atpirkimo sandorį**.

Atpirkimo kaina (*Repurchase price*): kaina, už kurią pirkėjas privalo turtą parduoti atgal pardavėjui, atlikdamas šią operaciją pagal **atpirkimo sandorį**. Atpirkimo kaina lygi **pirkimo kainai**, padidintai kainų skirtumu, atitinkančiu palūkanas už operacijos laikotarpiui suteiktas likvidžias lėšas.

Atpirkimo operacija (*Repo operation*): likvidumo didinimo **grįžtamasis sandoris**, sudaromas **atpirkimo sandorio** forma.

Atpirkimo sandoris (*Repurchase agreement*): susitarimas, pagal kurį turtas parduodamas, o pardavėjas tuo pat metu įgyja teisę ir prisiima išsipareigojimą atpirkti jį už apibrėžtą kainą ateityje nustatytą dieną arba pagal pareikalavimą. Šis susitarimas yra panašus į skolinimąsi už įkaitą, tačiau pirmu atveju pardavėjas praranda vertybinių popierių nuosavybę. Sudarydama **grįžtamuosius sandorius**, **Eurosistema** naudoja nustatyto termino atpirkimo sandorius.

Atsargų bazė (*Reserve base*): kredito įstaigos balanso straipsniuose, naudojamuose jos **privalomosioms atsargoms** apskaičiuoti, parodomų dydžių suma.

Atsargų norma (*Reserve ratio*): centrinio banko nustatoma norma kiekvienai balanso straipsnių, įtraukiamų į **atsargų bazę**, kategorijai. Šios normos naudojamos **privalomųjų atsargų reikalavimams** apskaičiuoti.

Atsargų sąskaita (*Reserve account*): sąskaita **nacionaliniame centriniame banke**, kurioje **kita sandorio šalis** laiko savo **atsargas**. Kitų sandorių šalių **atsiskaitomąsias sąskaitas**, atidarytas **nacionaliniuose centriniuose bankuose**, galima naudoti kaip atsargų sąskaitas.

Atsiskaitymo diena (*Settlement date*): diena, kurią atsiskaitoma pagal sandorį. Atsiskaitoma gali būti sandorio sudarymo dieną (atsiskaitymas tą pačią dieną) arba viena ar kelios dienos

po sandorio sudarymo (atsiskaitymo diena nurodoma kaip **sandorio diena (T)** + atsiskaitymo uždelsimas).

Atsiskaitymo tarpininkas (Settlement agent): įstaiga, kuri pervedimo sistemose arba kitaip tvarkant atsiskaitymą organizuoja atsiskaitymo procesą (pvz., nustato atsiskaitymo pozicijas, stebi mokėjimo mainus ir pan.).

Atsiskaitomoji sąskaita (Settlement account): sąskaita, kurią nacionalinės **RLAA** sistemos tiesioginis dalyvis atidarė centriniame banke mokėjimams vykdyti.

Atskirojo įkaito sistema (Earmarking system): centrinių bankų operacijų užtikrinimo priemonių valdymo sistema, pagal kurią likvidumas suteikiamas kiekvieną sandorį užtikrinant turtu atskirai.

Atskirųjų atsiskaitymų sistema (Gross settlement system): pervedimo sistema, pagal kurią atsiskaitoma lėšomis arba vertybiniais popieriais pervedami pagal atskirus nurodymus.

Atvirkštinė kintamųjų palūkanų priemonė (Inverse floating rate instrument): struktūrizuota obligacija, kurios turėtojui mokama palūkanų norma kinta atvirkščiai proporcingai tam tikrai orientacinei palūkanų normai.

Atvirosios rinkos operacija (Open market operation): centrinio banko iniciatyva finansų rinkoje atlikta operacija. Atsižvelgiant į tikslus, reguliarumą ir tvarką, Eurosistemos atvirosios rinkos operacijas galima suskirstyti į keturias kategorijas: **pagrindinės refinansavimo operacijos, ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos, koreguojamosios operacijos ir struktūrinės operacijos**. Iš joms naudojamų priemonių **grįžtamieji sandoriai** yra pagrindinė Eurosistemos atvirosios rinkos priemonė ir ją galima naudoti visų keturių kategorijų operacijoms. Be to, atliekant **struktūrines operacijas** galima išleisti skolos sertifikatus ir sudaryti **vienakrypčius sandorius**, o atliekant **koreguojamąsias operacijas** galima sudaryti **vienakrypčius sandorius, valiutų apskaitimo sandorius** ir pritraukti **terminuotuosius indėlius**.

Bendra nuolaida (Lump-sum allowance): nustatyta suma, kurią įstaiga atskaito apskaičiuodama savo **privalomųjų atsargų reikalavimą** pagal **Eurosistemos** minimalių privalomųjų atsargų sistemą.

Bendrojo įkaito sistema (Pooling system): žr. **bendrojo užtikrinamojo įkaito sistema**.

Bendrojo užtikrinamojo įkaito sistema (Collateral pooling system): centrinio banko operacijų užtikrinimo priemonių valdymo sistema, kurioje **kita sandorio šalis** atidaro kaupiamąją sąskaitą deponuoti turtą, skirtą jos sandoriams su centriniu banku užtikrinti. Bendrojo įkaito sistemoje, priešingai nei **atskirojo įkaito sistemoje**, užtikrinamasis turtas nepriskiriamas atskiriems sandoriams.

Centrinis vertybinių popierių depozitoriumas (CVPD) (Central securities depository (CSD)): teisinis subjektas, kuris laiko ir administruoja vertybinius popierius ar kitą finansinį turtą, laiko emisijos sąskaitas ir leidžia tvarkyti sandorius darant įrašus apskaitoje. Turtas gali būti fizinio pavidalo (tačiau nejudinamas CVPD) arba nematerialaus pavidalo (tik kaip elektroniniai įrašai).

Dematerializavimas (*Dematerialisation*): fizinių nuosavybės sertifikatų arba dokumentų, kurie patvirtina finansinio turto nuosavybę, panaikinimas, kai finansinis turtas yra tik apskaitos įrašų pavidalu.

Depozitoriumas (*Depository*): tarpininkas, kurio pagrindinis vaidmuo – tvarkyti fizinę arba elektroninę vertybinių popierių apskaitą ir saugoti įrašus apie šių vertybinių popierių nuosavybę.

Dienos pabaiga (*End-of-day*): darbo dienos laikas (uždarius **systemą TARGET**), kai sistema TARGET baigia apdoroti tos dienos mokėjimus.

Dienos paskola (*Intraday credit*): trumpiau kaip vienai darbo dienai suteikta paskola. Centriniai bankai gali ją suteikti siekdami išlyginti mokėjimo atsiskaitymų neatitikimus. Ji gali būti: i) įkaitu užtikrintas sąskaitos pereikvojimo padengimas arba ii) skolinimo operacija įkeičiant turtą arba parduodant jį **atpirkimo sandoriu**.

Dienų skaičiavimo susitarimas (*Day-count convention*): susitarimas, reguliuojantis dienų skaičių, į kurį atsižvelgiama apskaičiuojant paskolų palūkanas. **Eurosistema** savo pinigų politikos operacijoms taiko **faktinį/360** dienų skaičiavimo susitarimą.

Dvišalė procedūra (*Bilateral procedure*): procedūra, kai centrinis bankas dirba tiesiogiai tik su viena arba keliomis **kitomis sandorių šalimis** ir neskelbia konkurso. Prie dvišalių procedūrų priskiriamos operacijos, kurios atliekamos per vertybinių popierių biržas arba rinkos tarpininkus.

EEE (Europos ekonominės erdvės) šalys (*EEA (European Economic Area) countries*): ES valstybės narės ir Islandija, Lichtenšteinas bei Norvegija.

Elektroniniai pinigai (*Electronic money*): pretenziją emitentui atitinkanti vertė pinigų, kurie: a) saugomi elektroniniame įtaise; b) išleidžiami gavus lėšas, kurių vertė ne mažesnė už išleidžiamų pinigų vertę; ir c) priimami kaip subjektų, kurie nėra emitentai, mokėjimo priemonė.

Emitentas (*Issuer*): subjektas, kurio įsipareigojimas išreikštas vertybiniu popieriumi arba kita finansine priemone.

Euro zona (*Euro area*): zona, kuriai priklauso ES **valstybės narės**, pagal **Sutartį** įsivedusios eurą kaip bendrąją valiutą, ir kurioje vykdoma bendroji pinigų politika, vadovaujant ECB valdančiajai tarybai.

Europos centrinių bankų sistema (**ECBS**) (*European System of Central Banks (ESCB)*): Europos centrinis bankas (ECB) ir ES valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai. Pažymėtina, kad tų valstybių narių, kurios pagal **Sutartį** neįsivedė bendrosios valiutos, nacionaliniai centriniai bankai išlaiko savo galias pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę ir todėl nedalyvauja vykdam **Eurosistemos** pinigų politiką.

Eurosistema (*Eurosystem*): ją sudaro Europos centrinis bankas (ECB) ir **euro zonos valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai**. Eurosistemos sprendimus priimantys organai yra ECB valdančioji taryba ir vykdomoji valdyba.

Eurosistemos darbo diena (*Eurosystem business day*): bet kuri diena, kurią ECB ir bent vienas nacionalinis centrinis bankas yra atidaryti tam, kad būtų vykdomos Eurosistemos pinigų politikos operacijos.

Eurosistemos kredito vertinimo sistema (EKVS) (*Eurosystem credit assessment framework (ECAAF)*): procedūrų, taisyklių ir metodų visuma, užtikrinanti, kad būtų laikomasi griežtų Eurosistemos kredito standartų viso tinkamo turto atžvilgiu. Nustatydamą griežtus kredito standartus, Eurosistema skiria antrinę rinką turintį ir antrinės rinkos neturintį turtą. Vertindama tinkamo turto kredito standartus, Eurosistema atsižvelgia į kredito vertinimo informaciją iš kredito vertinimų sistemų, priklausančių vienam iš keturių šaltinių, būtent, išorinių kredito vertinimo institucijų (IKVI), NCB vidinių kredito vertinimo sistemų (VKVS), sandorio šalių vidaus reitingais pagrįstų sistemų (VRPS) ar trečiųjų šalių teikiamų priemonių reitingui nustatyti (PRN). Be to, vertindama kredito standartus, Eurosistema atsižvelgia į institucinius kriterijus ir bruožus, kurie garantuoja panašią priemonės turėtojo apsaugą, tokią kaip garantijos. Eurosistemos atskaitos dydis, nustatant minimalius reikalavimus griežtiems kredito standartams (kredito kokybės riba), apibūdinamas kaip „A“ kategorijos kredito vertinimas. Eurosistema laiko, kad 0,10% įsipareigojimų neįvykdymo tikimybė (INT) per vieną metų laikotarpį yra lygiavertė „A“ kategorijos kredito vertinimui.

Faktinis/360 (*Actual/360*): dienų skaičiavimo susitarimas, taikomas kredito palūkanoms apskaičiuoti ir rodantis, kad palūkanos skaičiuojamos pagal faktinį kredito suteikimo kalendorinių dienų skaičių su prielaida, kad metus sudaro 360 dienų. Šis dienų skaičiavimo susitarimas taikomas Eurosistemos pinigų politikos operacijoms.

Fiksuotųjų palūkanų konkursas (*Fixed rate tender*): konkurso tvarka, pagal kurią centrinis bankas iš anksto nustato palūkanų normą, o dalyvaujančios kitos sandorių šalys siūlo pinigų sumą, dėl kurios jos nori susitarti už nustatytą palūkanų normą.

Fiksuotųjų palūkanų priemonė (*Fixed rate instrument*): finansinė priemonė, kurios atkarpa yra fiksuota visam priemonės galiojimo laikui.

Galutinis pervedimas (*Final transfer*): neatšaukiamas ir besąlyginis pervedimas, kuriuo įvykdomas įsipareigojimas atlikti pervedimą.

Greitasis konkursas (*Quick tender*): Eurosistemoje naudojama konkurso tvarka koreguojamosioms operacijoms, kai manoma, kad reikėtų greitai paveikti rinkos likvidumą. Greitieji konkursai atliekami per 90 minučių ir juose gali dalyvauti tik ribota kitų sandorių šalių grupė.

Grįžtamasis sandoris (*Reverse transaction*): operacija, kurią atlikdamas nacionalinis centrinis bankas perka arba parduoda turtą sudarydamas atpirkimo sandorį arba vykdo įkaitu užtikrintas kredito operacijas.

Įkaito vertės išlaikymo prievolė (*Margin call*): su reikalavimu išlaikyti įkaito vertę susijusi tvarka, kuri reiškia, kad, jeigu užtikrinamojo turto reguliariai matuojama vertė nukrinta žemiau tam tikro lygio, centrinis bankas pareikalauja, kad kitos sandorių šalys pateiktų papildomo turto (arba pinigų). Atitinkamai, jeigu užtikrinamojo turto vertė po jo perkainojimo taptų didesnė nei suma, kurią yra skolingos kitos sandorių šalys, padidinta reikalaujama įkaito vertės perviršiu, kita sandorio šalis gali reikalauti, kad centrinis bankas jai grąžintų turto (arba pinigų) perteklių.

Ilgesnės trukmės refinansavimo operacija (*Longer-term refinancing operation*): reguliari **atvirosios rinkos operacija**, kurią **Eurosistema** atlieka **grįžtamaisiais sandoriais**. Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos atliekamos mėnesinių **standartinių konkursų** būdu, paprastai šių operacijų terminas yra trys mėnesiai.

Indėlių galimybė (*Deposit facility*): **Eurosistemos kitoms sandorių šalims** sudaryta **nuolatinė galimybė**, kurią šios šalys gali naudoti vienos nakties indėliams padėti nacionaliniame centriname banke už iš anksto nustatytą palūkanų normą.

Investicijų saugotojas (*Custodian*): teisinis subjektas, kuris kitų vardu įsipareigoja saugoti ir administruoti vertybinius popierius ir kitą finansinį turta.

Įsipareigojimų neįvykdymo atvejis (*Default event*): atvejis, nurodytas **Eurosistemos kredito vertinimo sistemoje (EKVS)**, atitinkantis apibrėžimą, pateiktą 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (nauja redakcija) ir 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/49/EB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (nauja redakcija) (jos kartu vadinamos „Kapitalo pakankamumo direktyva“ (KPD)). Taigi įsipareigojimų neįvykdymo atvejis yra tada, kai „a) kredito įstaiga mano, kad tikėtina, jog įsipareigojantysis asmuo galutinai neįvykdys savo kreditinių įsipareigojimų kredito įstaigai, patronuojančiai įmonei ar bet kuriai iš jos dukterinių įmonių, jeigu kredito įstaiga nesiims atgretintinių veiksmų, kaip antai vertybinių popierių pardavimas (jei tokių yra)“; ir (arba) „b) įsipareigojantysis asmuo daugiau kaip 90 dienų vėluoja įvykdyti bet kurį reikšmingą įsipareigojimą kredito įstaigai, patronuojančiai įmonei ar bet kuriai iš jos dukterinių įmonių“.

Įspėjamojo laikotarpio indėliai (*Deposits redeemable at notice*): priemonių kategorija, žyminti indėlius, kurių savininkas turi išlaukti nustatytą laiką po paraiškos atsiimti indėlį ir tik po to gali atsiimti lėšas. Tam tikrais atvejais yra galimybė atsiimti tam tikrą nustatytą sumą per konkretų laikotarpį arba, sumokėjus baudą, indėlį atsiimti anksčiau.

Iš anksto nustatyta atkarpa (*Pre-fixed coupon*): **kintamųjų palūkanų priemonių** atkarpa, kuri nustatoma remiantis tam tikrą dieną (arba dienomis) prieš atkarpos palūkanų kaupimo laikotarpį paimtomis orientacinio indekso vertėmis.

Išorinė kredito vertinimo institucija (IKVI) (*External credit assessment institution (ECAI)*): Eurosistemos kredito vertinimo sistemoje (EKVS) numatytas kredito kokybės vertinimo šaltinis, apimantis tas institucijas, kurių kredito vertinimą **kredito institucijos** gali naudoti nustatydamos pozicijų riziką pagal Kapitalo pakankamumo direktyvą. Šioms institucijoms nacionalinės priežiūros institucijos taiko formalų pripažinimo ir patvirtinimo procesą.

Iš rinkos vertės išskaitoma dalis (*haircut*): žr. **įvertinimas mažesne nei rinkos verte**.

Įvertinimas mažesne nei rinkos verte (*Valuation haircut*): rizikos kontrolės priemonė, taikoma **grįžtamuosiuose sandoriuose** naudojamam užtikrinamajam turtui ir rodanti, kad centrinis bankas užtikrinamąjį turtą įvertina to turto rinkos verte sumažindamas tam tikru procentu (**iš rinkos vertės išskaitoma dalimi**). **Eurosistema** taiko įvertinimo mažesne nei rinkos verte priemonę atsižvelgdama į konkretaus turto savybes, pavyzdžiui, likutinį terminą.

Kiekio konkursas (*Volume tender*): žr. **fiksuotųjų palūkanų konkursas**.

Kintamųjų palūkanų konkursas (*Variable rate tender*): **konkurso tvarka**, pagal kurią **kitos sandorių šalys** siūlo pinigų sumą, dėl kurios jos nori susitarti su centriniu banku, ir palūkanų normą, kurią jos nori taikyti sandoriui.

Kintamųjų palūkanų priemonė (*Floating rate instrument*): finansinė priemonė, kurios atkarpa periodiškai nustatoma pagal orientacinį indeksą, siekiant parodyti trumpalaikių arba vidutinės trukmės rinkos palūkanų normų pasikeitimus. Kintamųjų palūkanų priemonės turi arba **iš anksto nustatytas**, arba **vėliau nustatomas atkarpas**.

Kita sandorio šalis (*Counterparty*): kita finansinio sandorio (pvz., bet kurio sandorio su centriniu banku) šalis.

Konkurso procedūra (*Tender procedure*): procedūra, pagal kurią centrinis bankas rinkoje padidina arba sumažina likvidumą pagal tarpusavyje konkuruojančių **kitų sandorių šalių** pateiktus pasiūlymus. Pirmiausia patenkinami patys konkurencingiausi pasiūlymai, kol centrinis bankas sunaudoja visą likvidumą turinčią padidinti arba sumažinti sumą.

Koregavimas pagal rinką (*Marking to market*): žr. **reikalaujama išlaikyti įkaito vertė**.

Koreguojamoji operacija (*Fine-tuning operation*): nereguliari **atvirosios rinkos operacija**, kurią **Eurosistema** įgyvendina daugiausia tam, kad valdytų netikėtus likvidumo svyravimus rinkoje.

Korespondentinė bankininkystė (*Correspondent banking*): susitarimas, pagal kurį viena **kredito įstaiga** teikia mokėjimo ir kitas paslaugas kitai kredito įstaigai. Mokėjimai per korespondentus dažnai atliekami per savitarpio atsiskaitymo sąskaitas (nostro ir loro sąskaitas), kurios gali turėti nuolatinės kredito linijas. Korespondentinės bankininkystės paslaugos daugiausia būna tarptautinės, tačiau žinoma atvejų, kai jos organizuojamos ir vidaus rinkoje. Loro sąskaita – tai sąvoka, kurią korespondentas taiko užsienio kredito įstaigos vardu atidarytai sąskaitai apibūdinti; užsienio kredito įstaiga savo ruožtu šią sąskaitą vadintų savo nostro sąskaita.

Korespondentinės centrinės bankininkystės modelis (KCBM) (*Correspondent central banking model (CCBM)*): **Europos centrinių bankų sistemos** nustatytas mechanizmas siekiant sudaryti galimybę **kitoms sandorių šalims** naudoti užtikrinamąjį turtą tarptautiniu mastu. Taikant KCBM, **nacionaliniai centriniai bankai** veikia kaip vieni kitų investicijų saugotojai. Tai reiškia, kad kiekvienas nacionalinis centrinis bankas, administruodamas vertybinius popierius, atidaro vertybinių popierių sąskaitą kiekvienam kitam nacionaliniam centriniam bankui (ir ECB).

Kredito įstaiga (*Credit institution*): įstaiga, kuriai taikomas 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/48/EB dėl kredito įstaigų steigimosi ir veiklos (nauja redakcija) 4 straipsnio 1 dalyje pateiktas apibrėžimas. Todėl kredito įstaiga – tai: i) įmonė, kuri verčiasi indėlių ar kitų gražintinų lėšų priėmimu iš visuomenės ir paskolų teikimu savo sąskaita; arba ii) įmonė arba bet kuris kitas juridinis asmuo, išskyrus nurodytus (i) punkte, kuris mokėjimą atlieka elektroninių pinigų pavidalu.

Laikymo laikotarpis (*Maintenance period*): laikotarpis, kuriam skaičiuojamas privalomųjų atsargų reikalavimas. Kiekvienais metais, likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kitų metų pradžios, ECB skelbia atsargų laikymo laikotarpių kalendorių. Laikymo laikotarpiai prasideda pirmosios pagrindinės refinansavimo operacijos po Valdančiosios tarybos posėdžio, kuriame iš anksto numatoma įvertinti mėnesio pinigų politikos poziciją, atsiskaitymo dieną. Paprastai šie

laikotarpiai baigiasi vieną dieną anksčiau už atitinkamą atsiskaitymo dieną kitą mėnesį. Esant ypatingoms aplinkybėms, paskelbtą kalendorių galima keisti priklausomai, be kita ko, nuo Valdančiosios tarybos posėdžių grafiko pokyčių.

Laikomos atsargos (*Reserve holdings*): **kitų sandorių šalių** atsargos, laikomos jų **atsargų sąskaitose** ir naudojamos **privalomųjų atsargų reikalavimams** tenkinti.

Likutinis terminas (*Residual maturity*): laikas, likęs iki skolos priemonės termino suėjimo dienos.

Maksimali siūloma palūkanų norma (*Maximum bid rate*): viršutinė palūkanų normos riba, kurią **kitos sandorių šalys** gali siūlyti **kintamųjų palūkanų konkurse**. Pasiūlymai, kuriuose siūloma palūkanų norma didesnė už ECB paskelbtą maksimalią siūlomą palūkanų ribą, atmetami.

Maksimali siūlomos sumos riba (*Maximum bid limit*): priimtinos didžiausios pavienės **kitos sandorio šalies** pasiūlyme konkursui nurodytos sumos riba. **Eurosistema** gali nustatyti pasiūlymo maksimalias siūlomos sumos ribas, siekdama išvengti pavienių kitų sandorių šalių neproporcingai didelių pasiūlymų.

Minimali paskirstoma suma (*Minimum allotment amount*): apatinė sumos, kuri turi būti paskirstyta konkurse konkrečiai **kitai sandorio šaliai**, riba. **Eurosistema** gali nuspręsti nustatyti konkurso operacijoms minimalią paskirstomą sumą kiekvienai kitai sandorio šaliai.

Minimali siūloma palūkanų norma (*Minimum bid rate*): apatinė palūkanų normos riba, kurią taikydamos **kitos sandorių šalys** gali pateikti pasiūlymus **kintamųjų palūkanų konkurse**.

Minimalus paskirstymo santykis (*Minimum allotment ratio*): ribinių palūkanų pasiūlymų, kurie turi būti patenkinti atliekant konkurso operaciją, apatinė riba, išreikšta procentais. Atlikdama konkurso operacijas, Eurosistema gali nuspręsti konkurso operacijoms taikyti minimalų paskirstymo santykį.

Mokumo rizika (*Solvency risk*): rizika patirti nuostolius dėl finansinio turto emitento žlugimo (bankroto) arba **kitos sandorio šalies** nemokumo.

Nacionalinis centrinis bankas (NCB) (*National central bank (NCB)*): šiame dokumente – ES valstybės narė, kuri pagal **Sutartį** įsivedė bendrąją valiutą, centrinis bankas.

NCB darbo diena (*NCB business day*): bet kuri diena, kada konkrečios **valstybės narės nacionalinis centrinis bankas** atidarytas **Eurosistemos** pinigų politikos operacijoms vykdyti. Kai kuriose valstybėse narėse nacionalinio centrinio banko filialai gali neveikti NCB darbo dienomis, jeigu jos sutampa su vietinėmis arba regioninėmis banko ne darbo dienomis. Šiais atvejais atitinkamas nacionalinis centrinis bankas turi iš anksto informuoti **kitas sandorių šalis** apie tvarką vykdant sandorius su šiais filialais.

Neįpareigojančio vertės pokyčio riba (*Trigger point*): iš anksto nustatytas likvidumo didinimo vertės dydis, kurį pasiekus atsiranda **įkaito vertės išlaikymo prievolė**.

Nemateriali sistema (*Book-entry system*): apskaitos sistema, kuri leidžia pervesti vertybinius popierius ir kitą finansinį turtą be fizinio popierinių dokumentų arba sertifikatų judėjimo (pvz., elektroninis vertybinių popierių pervedimas). Taip pat žr. **dematerializavimas**.

Nulinės atkarpos obligacija (*Zero coupon bond*): vertybinis popierius, kai per visą jo galiojimo laiką pinigai išmokami tik vieną kartą. Šiame dokumente prie nulinės atkarpos obligacijų priskiriami su nuolaida išleidžiami vertybiniai popieriai ir vertybiniai popieriai, už kuriuos palūkanos išmokamos vieną kartą suėjus terminui. **Suskaidytoji obligacija** – speciali nulinės atkarpos obligacijų rūšis.

Nuolatinė galimybė (*Standing facility*): centrinio banko galimybė, kuria savo iniciatyva gali naudotis **kitos sandorių šalys**. **Eurosistema** siūlo dvi vienos nakties nuolatinės galimybes: **ribinio skolinimo galimybę** ir **indėlių galimybę**.

Olandiškasis aukcionas (*Dutch auction*): žr. **ribinių palūkanų aukcionas**.

Pagrindinė refinansavimo operacija (*Main refinancing operation*): reguliari **atvirosios rinkos operacija**, kurią **Eurosistema** įgyvendina **grįžtamųjų sandorių** pavidalu. Pagrindinės refinansavimo operacijos atliekamos savaitinių **standartinių konkursų** būdu ir šių operacijų terminas paprastai yra viena savaitė.

Pasaugos sąskaita (*Safe custody account*): centrinio banko tvarkoma vertybinių popierių sąskaita, į kurią **kredito įstaigos** gali padėti vertybinius popierius, laikomus tinkamais centrinio banko operacijoms finansuoti.

Pinigų finansinė institucija (PFI) (*Monetary financial institution (MFI)*): finansinės institucijos, kurios kartu sudaro **euro zonos** pinigų leidžiantį sektorių. Prie jų priskiriami centriniai bankai, rezidentės **kredito įstaigos**, kaip apibrėžta Bendrijos teisėje, ir visos kitos rezidentės finansinės institucijos, kurios verčiasi priimdamos indėlius ir (arba) indėliams artimus pakaitus iš subjektų, kurie nėra PFI, bei savo sąskaita (bent jau ekonomine prasme) teikdamos kreditus ir (arba) investuodamos į vertybinius popierius.

Pirkimo diena (*Purchase date*): diena, kurią pardavėjas įformina pirkėjo nupirkto turto pardavimą.

Pirkimo kaina (*Purchase price*): kaina, už kurią pardavėjas parduoda arba turi parduoti pirkėjo perkamą turtą.

Pradinis įkaičio perviršis (*Initial margin*): rizikos kontrolės priemonė, kurią **Eurosistema** gali taikyti **grįžtamiesiems sandoriams**, reiškianti, kad sandoriui reikalingas užtikrinimas, lygus **kitai sandorio šaliai** suteiktai paskolai, padidintas pradinio įkaičio perviršio dydžiu.

Pradžios diena (*Start date*): diena, kurią pradedamas pirmas pinigų politikos operacijos etapas. Pradžios diena atitinka operacijų, atliekamų pagal **atpirkimo sandorius** ir **valiutų apsikeitimo sandorius**, pirkimo dieną.

Privalomųjų atsargų reikalavimas (*Reserve requirement*): reikalavimas įstaigoms laikyti centriniame banke minimalias privalomas atsargas. **Eurosistemos** minimalių privalomųjų atsargų sistemoje **kredito įstaigos** atsargų reikalavimas apskaičiuojamas kiekvienos **atsargų**

bazės straipsnių kategorijos **atsargų normą** padauginus iš šiuose įstaigos balanso straipsniuose parodomų dydžių sumos. Be to, įstaigos iš savo privalomųjų atsargų reikalavimo atima **bendrą nuolaidą**.

Priemonės reitingui nustatyti (PRN) (Rating tools (RTs)): **Eurosistemos kredito vertinimo sistemoje (EKVS)** numatytas kredito kokybės vertinimo šaltinis, apimantis trečiųjų šalių taikomas sistemas, vertinančias skolininkų kredito kokybę panaudojant, be kitos informacijos, audituotas sąskaitas. Prieš joms tampa EKVS dalimi, **Eurosistema** kiekvieną tokią sistemą turi atskirai patvirtinti esant tinkamą.

Ribinė apskaitimo sandorio kaina punktais (Marginal swap point quotation): punktais išreikšta apskaitimo sandorio kaina, kuria baigiama paskirstyti konkurse skirstyta suma.

Ribinė palūkanų norma (Marginal interest rate): palūkanų norma, už kurią baigiama paskirstyti konkurse skirstyta suma.

Ribinio skolinimosi galimybė (Marginal lending facility): **Eurosistemos nuolatinė galimybė**, kurią **kitos sandorių šalys** gali naudoti vienos nakties paskolai gauti iš nacionalinio centrinio banko už iš anksto nustatytą palūkanų normą ir užtikrinimui tinkamą turta.

Ribinių palūkanų (olandiškasis) aukcionas (Single rate auction (Dutch auction)): aukcionas, kurio metu visiems patenkintiems pasiūlymams taikoma viena paskirstymo palūkanų norma (kaina ar **apskaitimo punktas**), lygi ribinei palūkanų normai.

RLAA (realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų) sistema (RTGS (real-time gross settlement system)): atsiskaitymo sistema, kurioje dokumentai tvarkomi ir atsiskaitoma atskirais pavedimais (be tarpusavio įskaitų) realiu laiku (nenutrūkstamai). Taip pat žr. **sistema TARGET**.

Sandorio diena (T) (Trade date (T)): diena, kurią sudaromas sandoris (dviejų sandorio šalių susitarimas dėl finansinio sandorio). Sandorio diena gali sutapti su atsiskaitymo pagal sandorį diena (atsiskaitymas tą pačią dieną) arba būti tam tikrą nustatytą darbo dienų skaičių iki **atsiskaitymo dienos** (atsiskaitymo diena nurodoma kaip T + atsiskaitymo uždelsimas).

Sąsajų mechanizmas (Interlinking mechanism): **sistemoje TARGET** esantis sąsajų mechanizmas, kuris užtikrina bendrą tvarką ir infrastruktūrą, leidžiančią mokėjimo pavedimus pervesti iš vienos šalies **RLAA sistemos** į kitą.

Standartinis konkursas (Standard tender): **konkurso tvarka**, kurią **Eurosistema** taiko savo reguliarioms **atvirosios rinkos operacijoms**. Standartiniai konkursai surengiami per vieną parą. Visos **kitos sandorių šalys**, kurios tenkina bendruosius tinkamumo kriterijus, turi teisę pateikti pasiūlymus standartiniuose konkursuose.

Standartizuotas atskaitymas (Standardised deduction): išleistų į apyvartą skolos vertybinių popierių (įskaitant pinigų rinkos popierius), kurių sutartas terminas iki 2 m., nustatyta dalis procentais, kurią iš **atsargų bazės** gali atimti emitentai, negalintys pateikti įrodymų, kurią šių vertybinių popierių dalį turi kitos įstaigos, kurioms taikoma **Eurosistemos** minimalių privalomųjų atsargų sistema, ECB arba **nacionalinis centrinis bankas**.

Struktūrinė operacija (*Structural operation*): atvirosios rinkos operacija, kurią Eurosystema dažniausiai įgyvendina siekdama patikslinti finansų sektoriaus struktūrinę likvidumo padėtį Eurosystemos atžvilgiu.

Svyravimų riba (koregavimas pagal rinką) (*Variation margin (marking to market)*): Eurosystema reikalauja, kad visą laiką būtų išlaikoma tam tikra likvidumo didinimo **grįžtamuosius sandorius** užtikrinančio turto rinkos vertė. Tai reiškia, kad, reguliariai matuojamai užtikrinamojo turto vertei nukritus žemiau tam tikros ribos, **nacionalinis centrinis bankas** pareikalaus, kad **kita sandorio šalis** pateiktų papildomo turto arba pinigų (įvykdytų **įkaito vertės išlaikymo prievolę**). Panašiai, jeigu užtikrinamojo turto vertė po jo perkainojimo viršytų tam tikrą ribą, tai kita sandorio šalis gali susigrąžinti turto (arba pinigų) perteklių. Taip pat žr. 6.4 skirsnį.

Suskaidytoji obligacija (atskirai prekiaujama palūkanomis ir pagrindine suma) (*Strip (separate trading of interest and principal)*): **nulinės atkarpos obligacija**, sukurta siekiant atskirai prekiauti pretenzijomis į tam tikrus vertybinio popieriaus pinigų srautus ir jo pagrindine suma.

Sutartinių palūkanų aukcionas (amerikietiškas aukcionas) (*Multiple rate auction (American auction)*): aukcionas, kuriame paskirstymo palūkanų norma, kaina ar **apsikeitimo punktas** yra lygūs atitinkamame individualiame pasiūlyme nurodytam dydžiui.

Sutartis (*Treaty*): Europos Bendrijos steigimo sutartis. Ji dažnai vadinama Romos sutartimi su pakeitimais.

Sutarto termino indėliai (*Deposits with agreed maturity*): priemonių kategorija, daugiausia žyminti nustatyto mokėjimo termino terminuotuosius indėlius, kurie, vadovaujantis nacionaline praktika, iki termino pabaigos negali būti atsiimami arba atsiimami tik sumokėjus baudą. Prie šios kategorijos priskiriamos ir kai kurios antrinės rinkos neturinčios skolos priemonės, pavyzdžiui, antrinės rinkos neturintys (mažmeniniai) indėlių sertifikatai.

TARGET (Transeuropinė automatizuota realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų skubių pervedimų sistema) (*TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross settlement Express Transfer system)*): realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų eurai sistema. Tai decentralizuota sistema, kurią sudaro 15 nacionalinių **RLAA sistemų**, ECB mokėjimo mechanizmas ir **sąsajų mechanizmas**.

Tarptautinis atsiskaitymas (*Cross-border settlement*): atsiskaitymas, kuris vyksta kitoje šalyje arba šalyse, nei ta, kurioje yra viena arba abi sandorio šalys.

Tarptautinis vertybinių popierių identifikavimo numeris (ISIN) (*International Securities Identification Number (ISIN)*): tarptautinis identifikavimo kodas, priskirtas finansų rinkose išleistiems vertybiniam popieriams.

Termino suėjimo diena (*Maturity date*): diena, kurią baigiasi pinigų politikos operacija. **Atpirkimo sandorio** arba apsikeitimo sandorio atveju termino suėjimo diena sutampa su **atpirkimo diena**.

Terminų intervalas (*Maturity bucket*): pirmojo arba antrojo lygio turto likvidumo kategorijos skolos priemonių, kurių **likutinis terminas** įvairuoja tam tikru intervalu, pvz., nuo trejų iki penkerių metų, klasė.

Terminuotųjų indėlių pritraukimas (*Collection of fixed-term deposits*): pinigų politikos priemonė, kurią **Eurosistema** gali taikyti koregavimo tikslu, kai Eurosistema siūlo atlygį kitoms sandorių šalims už terminuotuosius indėlius **nacionalinių centrinių bankų** sąskaitose, siekdama sumažinti rinkos likvidumą.

Valiutų apsisikeitimo sandoris (*Foreign exchange swap*): tuo pat metu atliekamas vienos valiutos nedelsiamas pirkimas (pardavimas) ir išankstinis kitos valiutos pardavimas (pirkimas). **Eurosistema** atlieka atvirosios rinkos pinigų politikos operacijas valiutų apsisikeitimo sandoriais, kai **nacionaliniai centriniai bankai** (arba ECB) perka (parduoda) eurus už užsienio valiutą neatidėliotinu sandoriu ir tuo pat metu parduoda juos atgal (atperka) išankstiniu sandoriu.

Valstybė narė (*Member State*): šiame dokumente – ES valstybė narė, kuri pagal **Sutartį** įsivedė bendrąją valiutą.

Vėliau nustatoma atkarpa (*Post-fixed coupon*): **kintamosios palūkanų normos priemonių** atkarpa, kuri nustatoma remiantis per atkarpos palūkanų kaupimo laikotarpį tam tikrą dieną (arba dienomis) paimtomis orientacinio indekso vertėmis.

Vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų jungtis (*Link between securities settlement systems*): jungtis, kurią sudaro visos dviejų **vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų** (VPAS) nustatytos procedūros ir tvarkos vertybiniais popieriais tarp jų pervedti taikant nematerialią sistemą.

Vertybinių popierių atsiskaitymo sistema (VPAS) (*Securities settlement system (SSS)*): sistema, kuri leidžia laikyti ir pervedti vertybinius popierius arba kitą finansinį turtą nemokestiniu pervedimu arba už apmokėjimą (**vienalaikis vertybinių popierių ir lėšų pateikimas**).

Vertinimo diena (*Valuation date*): diena, kurią vertinamas kredito operacijos užtikrinamasis turtas.

Vidurkio sąlyga (*Averaging provision*): sąlyga, leidžianti **kitoms sandorių šalims** įvykdyti **privalomųjų atsargų reikalavimus** kaip **atsargų** vidurkį per **laikymo laikotarpį**. Vidurkio sąlyga padeda stabilizuoti pinigų rinkos palūkanų normas, skatindama įstaigas švelninti laikinųjų likvidumo svyravimų poveikį. **Eurosistemos** privalomųjų atsargų sistema numato vidurkio sąlygos taikymą.

Vienakryptis sandoris (*Outright transaction*): sandoris (neatidėliotinas arba išankstinis), kuriuo turtas nuperkamas arba parduodamas iki šio turto termino pabaigos.

Vienalaikio vertybinių popierių ir lėšų pateikimo sistema (*Delivery-versus-payment or delivery-against-payment system*): vertės mainų mokėjimo sistemos mechanizmas, kuris užtikrina, kad turto (vertybinių popierių arba kitų finansinių priemonių) **galutinis pervedimas** įvyksta, jeigu ir tik jeigu įvyksta kito turto galutinis pervedimas.

Vidinė kredito vertinimo sistema (VKVS) (*In-house credit assessment system (ICAS)*): Eurosistemos kredito vertinimo sistemoje (EKVS) numatytas kredito kokybės vertinimo šaltinis, šiuo metu apimantis keturias, t. y. *Deutsche Bundesbank*, *Banco de España*, *Banque de France* ir *Oesterreichische Nationalbank* taikomas kredito vertinimo sistemas.

Vidaus reitingais pagrįsta sistema (VRPS) (*Internal rating-based (IRB) system*): Eurosistemos kredito vertinimo sistemoje (EKVS) numatytas kredito kokybės vertinimo šaltinis, apimantis tų sandorio šalių vidaus sistemas, kurių kredito vertinimą **kredito institucijos** gali naudoti nustatydamos pozicijų riziką pagal Kapitalo pakankamumo direktyvą. Šioms sistemoms nacionalinės priežiūros institucijos taiko formalų pripažinimo ir patvirtinimo procesą.

3 PRIEDAS

KITŲ SANDORIŲ ŠALIŲ ATRANKA UŽSIENIO VALIUTŲ INTERVENČINĖMS OPERACIJOMS IR VALIUTŲ APSIKEITIMO SANDORIAMS PINIGŲ POLITIKOS TIKSLAIS

Kitos sandorių šalys užsienio valiutų intervencinėms operacijoms ir valiutų apskeitimo sandoriams pinigų politikos tikslais atrankamos laikantis vienodo principo nepriklausomai nuo pasirinktos Eurosistemos išorės operacijų organizacinės struktūros. Atrankos strategija iš esmės nenukrypsta nuo egzistuojančių rinkos standartų, kadangi ji parengta derinant dabartinę geriausią nacionalinių centrinių bankų praktiką. Kitų sandorių šalių atranka Eurosistemos užsienio valiutų intervencinėms operacijoms pirmiausia pagrįsta dviem kriterijų grupėmis.

Pirma kriterijų grupė pagrįsta atsargumo principu. Pirmas atsargumo kriterijus yra kreditingumas, kuris įvertinamas taikant įvairius metodus (pvz., taikant kredito reitingus, kuriuos skelbia komercinės agentūros, ir kapitalo bei kitų verslo rodiklių vidaus analizę); antras kriterijus – Eurosistemos reikalavimas, kad pripažinta priežiūros įstaiga privalomai atliktų visų kitų sandorių šalių, galinčių dalyvauti užsienio valiutų intervencinėse operacijose, priežiūrą; pagal trečiąjį kriterijų visos Eurosistemos kitos sandorių šalys, dalyvaujančios užsienio valiutų intervencinėse operacijose, turi laikytis griežtų etikos standartų ir turėti gerą reputaciją.

Patenkinus būtiną atsargumo reikalavimą, taikoma antra kriterijų grupė, pagrįsta efektyvumo vertinimu. Pirmas efektyvumo kriterijus susijęs su konkurencinių kainų nustatymu ir kitos sandorio šalies gebėjimu dirbti su dideliais kiekiais net esant nepastovioms rinkos sąlygoms. Prie efektyvumo kriterijų priskiriama kitų sandorių šalių teikiamos informacijos kokybė ir apimtis.

Kitų sandorių šalių, galinčių dalyvauti užsienio valiutų intervencinėse operacijose, grupė yra pakankamai didelė ir įvairi, kad galėtų užtikrinti būtiną lankstumą atliekant intervencines operacijas. Ji leidžia Eurosistemai rinktis įvairius intervencinius kanalus. Eurosistema, siekdama veiksmingai taikyti intervenciją įvairiose geografinėse vietovėse ir laiko zonose, gali naudotis kitomis

sandorių šalimis bet kuriame tarptautiniame finansų centre. Tačiau iš tikrųjų didelė dalis kitų sandorių šalių priklauso euro zonai. Valiutų apskeitimo sandorių, vykdomų pinigų politikos tikslais, kitos sandorių šalys atitinka euro zonoje esančias kitas sandorių šalis, kurios pasirenkamos Eurosistemos užsienio valiutų intervencinėms operacijoms.

Vykdydami valiutų apskeitimo sandorius pinigų politikos tikslais, nacionaliniai centriniai bankai gali taikyti ribojimais pagrįstas sistemas, kad galėtų kontroliuoti kredito rizikas atskirų kitų sandorių šalių atžvilgiu.

4 PRIEDAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO PINIGŲ IR BANKŲ STATISTINĖS ATSKAITOMYBĖS SISTEMA¹

4 PRIEDAS

Europos centrinio
banko pinigų ir
bankų statistinės
atskaitomybės sistema

1 ĮŽANGA

1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2533/98 dėl Europos centrinio banko renkamos statistinės informacijos² nurodyti fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriems taikomi atskaitomybės reikalavimai („atraminė atskaitomybės visuma“), konfidencialumo režimas ir atitinkamos įgyvendinimo nuostatos pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto (ECBS statuto) 5 straipsnio 4 dalį. Be to, juo ECB suteikiama teisė naudotis savo, kaip reglamentuojančios institucijos, įgaliojimais:

- nustatant faktinę atskaitomybės visumą;
- nustatant ECB statistinės atskaitomybės reikalavimus ir juos taikant dalyvaujančių valstybių narių faktinei atskaitomybės visumai;
- nustatant sąlygas, kurioms esant ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali pasinaudoti teise tikrinti arba privalomai rinkti statistinę informaciją.

2 BENDROSIOS NUOSTATOS

2001 m. lapkričio 22 d. Europos centrinio banko reglamento (EB) Nr. 2423/2001 dėl pinigų finansinių institucijų sektoriaus konsoliduoto balanso (ECB/2001/13), su pakeitimais³, tikslas – leisti ECB ir, pagal Statuto 5 straipsnio 2 dalį, nacionaliniams centriniams bankams, kurie pagal galimybes atlieka šį darbą, rinkti statistinę medžiagą, reikalingą Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) uždaviniams įgyvendinti ir pirmiausia jos uždaviniui nustatyti ir įgyvendinti Bendrijos pinigų politiką pagal Europos Bendrijos steigimo sutarties (Sutarties) 105 straipsnio 2 dalies pirmą įtrauką. Pagal Reglamentą ECB/2001/13 surinkta statistinė informacija naudojama nustatyti pinigų finansinių institucijų (PFI) sektoriaus konsoliduotą balansą, kurio pagrindinis tikslas – suteikti ECB visapusišką statistinę informaciją apie

pinigų politikos pokyčius, apimančius PFI, esančių valstybėse narėse, kurios laikomos viena ekonomine teritorija, suvestinį finansinį turtą ir išipareigojimus.

Statistikos tikslais ECB atskaitomybės reikalavimai PFI sektoriaus konsoliduotam balansui yra pagrįsti trim pagrindiniais principais.

Pirma, ECB turi gauti palyginamą, patikimą ir naują statistinę informaciją, kuri visoje euro zonoje renkama palyginamomis sąlygomis ir terminais. Nors pagal Statuto 5 straipsnio 1 ir 2 dalis nacionaliniai centriniai bankai duomenis renka necentralizuotai ir, kiek tai reikalinga, vadovaudamiesi kitais Bendrijos bei nacionalinius tikslus atitinkančiais statistiniais reikalavimais, siekiant sukurti patikimą statistinį pagrindą bendrai pinigų politikai nustatyti ir vykdyti, reikia pakankamai suderinti būtinus atskaitomybės standartus ir jų laikytis.

Antra, Reglamente ECB/2001/13 nustatyti išipareigojimai dėl atskaitomybės turi būti pagrįsti skaidrumo ir teisinio tikrumo principais. Taip yra todėl, kad minėtas Reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visoje euro zonoje. Jis tiesiogiai nustato įpareigojimus fiziniams ir juridiniams asmenims, kuriems ECB gali taikyti sankcijas, jeigu netenkinami ECB atskaitomybės reikalavimai (žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2533/98 7 straipsnį). Todėl išipareigojimai dėl atskaitomybės yra tiksliai apibrėžti, o bet kurie ECB nuožiūra atliekami veiksmai tikrinant arba privalomai rinkant statistinę informaciją yra pagrįsti aiškiais principais.

Trečia, ECB turi kuo labiau sumažinti atskaitomybės našta (žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2533/98 3 straipsnio a punktą). Todėl

¹ Šis priedas pateikiamas tik informacijai.

² OL L 318 1998 m. lapkričio 27 d., p. 8.

³ OL L 333 2001 m. gruodžio 17 d., p. 1. Šis Reglamentas pakeitė 1998 m. gruodžio 1 d. Europos centrinio banko reglamentą (EB) Nr. 2819/98 (ECB/1998/16).

pagal Reglamentą ECB/2001/13 nacionalinių centrinių bankų surinkta statistinė medžiaga naudojama ir atsargų bazei apskaičiuoti pagal 2003 m. rugsėjo 12 d. Europos centrinio banko reglamentą (EB) Nr. 1745/2003 dėl privalomųjų atsargų reikalavimo taikymo (ECB/2003/9)⁴.

Reglamento ECB/2001/13, su pakeitimais, straipsniuose bendrais bruožais apibūdinama tik faktinė atskaitomybės visuma, jos įsipareigojimai dėl atskaitomybės ir principai, pagal kuriuos ECB ir nacionaliniai centriniai bankai, neviršydami savo kompetencijos, paprastai tikrina arba priverstinai renka statistinę informaciją. Statistinės informacijos elementai, kurie turi būti pateikiami siekiant patenkinti ECB statistinės atskaitomybės reikalavimus, ir būtiniausi standartai, kurių turi būti laikomasi, nustatyti Reglamento ECB/2001/13 I–IV prieduose.

3 FAKTINĖ ATSKAITOMYBĖS VISUMA; PFI SĄRAŠAS STATISTIKOS TIKSLAIS

Pinigų finansines institucijas sudaro Bendrijos teisėje apibrėžtos rezidentės kredito įstaigos ir visos kitos rezidentės finansų įstaigos, kurios verčiasi priimdamos indėlius ir (arba) indėliams artimus pakaitalus iš subjektų, kurie nėra PFI, bei savo sąskaita (bent jau ekonomine prasme) teikdamos paskolas ir (arba) investuodamos į vertybinius popierius. ECB, remdamasis šiuo apibrėžimu ir klasifikavimo principais, nustatytais Reglamento ECB/2001/13 I priede, sudaro ir tvarko institucijų sąrašą. Šio PFI sąrašo statistikos tikslais sudarymo ir tvarkymo kompetencija priklauso ECB vykdomajai valdybai. Faktinę atskaitomybės visumą sudaro PFI rezidenčių visuma euro zonoje.

Nacionaliniai centriniai bankai turi teisę taikyti išimtis mažoms PFI, jeigu PFI, kurios įtraukiamos į mėnesinį konsoliduotą balansą, sudaro ne mažiau kaip 95% viso PFI balanso kiekvienoje dalyvaujančioje valstybėje narėje. Šios išimtis leidžia nacionaliniams centriniams bankams taikyti „uodegos atskyrimo“ metodą.

4 ĮSIPAREIGOJIMAI DĖL STATISTINĖS ATSKAITOMYBĖS

Konsoliduotam balansui parengti faktinė atskaitomybės visuma rezidentė turi kiekvieną mėnesį teikti su jų balansu susijusią statistinę informaciją. Papildoma informacija teikiama kartą per ketvirtį. Statistinė informacija, kurią reikia pateikti, išsamiau apibūdinta Reglamento ECB/2001/13 I priede.

Atitinkamus statistinius duomenis renka nacionaliniai centriniai bankai. Jie turi nustatyti atskaitomybės tvarką, kurios būtina laikytis. Reglamentas ECB/2001/13, su pakeitimais, netrukdo nacionaliniams centriniams bankams iš faktinės atskaitomybės visumos rinkti statistinę informaciją, skirtą ECB statistiniams reikalavimams tenkinti, pagal platesnę statistinės atskaitomybės sistemą, kurią savo atsakomybe nustato nacionaliniai centriniai bankai, vadovaudamiesi Bendrijos arba nacionaline teise ar nustatyta praktika ir kuri naudojama kitiems statistiniams tikslams. Tačiau tai turėtų būti daroma nepažeidžiant statistinių reikalavimų, nustatytų Reglamente ECB/2001/13. Konkrečiais atvejais ECB gali pasinaudoti tokiais tikslais surinkta statistine informacija savo reikalavimams patenkinti.

Nacionaliniams centriniams bankams pritaikius pirmiau minėtą išimtį, atitinkamoms mažoms PFI taikomi lengvatiniai atskaitomybės įsipareigojimai (numatantys, *inter alia*, tik ketvirtinę atskaitomybę), kurie yra būtini dėl minimalių privalomųjų atsargų ir kurie nustatyti Reglamento ECB/2001/13 II priede. Reikalavimai toms mažoms PFI, kurios nėra kredito įstaigos, yra nustatyti minėto Reglamento III priede. Tačiau PFI, kurioms leidžiama taikyti išimtį, gali pasirenkamai tenkinti išsamios atskaitomybės reikalavimus.

⁴ OL L 250, 2003 m. spalio 2 d., p. 10.

5 STATISTINĖS INFORMACIJOS NAUDOJIMAS PAGAL ECB REGLAMENTĄ DĖL PRIVALOMŲJŲ ATSARGŲ REIKALAVIMO TAIKYMO

Siekiant sumažinti atskaitomybės našta ir išvengti dubliavimo renkant statistinę informaciją, PFI statistinė informacija, susijusi su balansu ir teikiama pagal Reglamentą ECB/2001/13, naudojama ir atsargų bazei apskaičiuoti pagal Reglamentą ECB/2003/9.

Iš tiesų atskaitingi agentai statistiniais tikslais turi pateikti duomenis savo atitinkamiems nacionaliniams centriniams bankams pagal 1 lentelės, kuri pateikta Reglamento ECB/2001/13 I priede, struktūrą. 1 lentelėje ženklu „*“ pažymėtus langelius atskaitingos įstaigos naudoja savo atsargų bazei apskaičiuoti (žr. šio leidinio 7 skyriaus 9 intarpą).

Siekiant teisingai apskaičiuoti atsargų bazę, kuriai taikoma teigiama atsargų norma, reikia pateikti išsamią ataskaitą atskirai nurodant indėlius, kurių sutartas terminas nuo 2 m., įspėjamojo laikotarpio indėlius, kurių terminas nuo 2 m., kredito įstaigų atpirkimo įsipareigojimus (šalies ir kitų dalyvaujančių valstybių narių) PFI, kredito įstaigoms, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, ECB ir nacionaliniams centriniams bankams bei centrinės valdžios sektoriams ir likusiam pasauliui (LP).

Be to, atsižvelgiant į nacionalines surinkimo sistemas ir nepažeidžiant Reglamente ECB/2001/13 nustatytų PFI balanso apibrėžimų ir klasifikavimo principų, kredito įstaigos, kurioms taikomi atsargų reikalavimai, gali pateikti kitus atsargų bazei apskaičiuoti reikalingus duomenis, išskyrus duomenis apie perleidžiamas priemones, pagal 1a lentelę su sąlyga, kad tai neturės įtakos 1 lentelėje paryškintoms pozicijoms.

Reglamento ECB/2001/13 II priede nurodytos konkrečios ir pereinamojo laikotarpio nuostatos ir sąlygos dėl kredito įstaigų susijungimo atsižvelgiant į privalomųjų atsargų sistemos taikymą.

Reglamento ECB/2001/13 II priede pirmiausia pateikta „uodegoje“ esančių kredito įstaigų atskaitomybės schema. „Uodegoje“ esančios kredito įstaigos turi pateikti bent jau ketvirtinius duomenis, reikalingus atsargų bazei apskaičiuoti pagal pateiktą 1a lentelę. Šios įstaigos garantuoja, kad atskaitomybė pagal 1a lentelę visiškai atitinka 1 lentelei taikomus apibrėžimus ir klasifikaciją. „Uodegoje“ esančių įstaigų trijų atsargų laikymo laikotarpių atsargų bazės duomenys skaičiuojami remiantis nacionalinių centrinių bankų surinktais ketvirčio pabaigos duomenimis.

Be to, priede pateiktos nuostatos dėl konsoliduotų ataskaitų teikimo. Gavusios ECB leidimą kredito įstaigos, kurioms taikomas privalomųjų atsargų reikalavimas, gali rengti konsoliduotas vienoje nacionalinėje teritorijoje esančių kredito įstaigų, kurioms taikomas privalomųjų atsargų reikalavimas, grupės statistines ataskaitas, jeigu visos atitinkamos institucijos yra atsisakiusios pasinaudoti bendros nuolaidos atėmimu iš privalomųjų atsargų reikalavimo. Tačiau šia galimybe gali pasinaudoti tik visa grupė. Visos atitinkamos įstaigos į ECB pinigų finansinių institucijų sąrašą įtraukiamos atskirai.

Be to, šiame priede nurodytos nuostatos, taikytinos kredito įstaigų jungimosi atveju. Sąvokos „susijungimas“ ir „susijungiančiosios įstaigos“ bei „įsigyjančioji įstaiga“ vartojamos Reglamente ECB/2003/9 nurodyta reikšme. Įsigyjančiosios įstaigos laikymo laikotarpiu, per kurį įvyksta susijungimas, privalomųjų atsargų reikalavimas turi būti skaičiuojamas ir vykdomas minėto Reglamento 13 straipsnyje nustatyta tvarka. Įsigyjančiosios įstaigos vienas po kito einančių atsargų laikymo laikotarpių privalomosios atsargos skaičiuojamos remiantis atsargų baze ir statistine informacija pagal konkrečias taisykles (žr. Reglamento ECB/2001/13 II priedo priedėlyje pateiktą lentelę), jei taikoma. Kitais atvejais taikomos įprastos statistinės informacijos pateikimo ir privalomųjų atsargų skaičiavimo taisyklės, pateiktos Reglamento ECB/2003/9 3 straipsnyje. Be to, atitinkamas nacionalinis

1 lentelė Kiekvieną mėnesį teiktini duomenys (atsargos)

BALANSO STRAIPSNIAI	A. Vidaus								
	PF1 ³⁾	iš jų kredito įstaigos, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, ECB ir nacionaliniai centriniai bankai	ne PF1		kiti rezidentų sektoriai				
			centrinė valdžia	kita valdžia	iš viso	kiti finansiniai tarpininkai + finansiniai pagalbininkai (S.123 + S.124)	draudimo korporacijos ir pensijų fondai (S.125)	nefinansinės korporacijos (S.11)	namų ūkiai + ne pelno institucijos, aptarnaujančios namų ūkius (S.14 + S.15)
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)	
ĮSIPAREIGOJIMAI									
8 Pinigai apyvartoje									
9 Indėliai	*	*	*						
Iki 1 m.									
Nuo 1 m.									
9e Eurais	*	*							
9.1e Vienadieniai				*	*				
9.2e Sutarto termino									
Iki 1 m.				*	*				
Nuo 1 iki 2 m.				*	*				
Nuo 2 m. ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3e Išpėjamojo laikotarpio									
Iki 3 mėn. ²⁾				*	*				
Nuo 3 mėn.				*	*				
Iš jų nuo 2 m. ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4e Atpirkimo sandoriai	*	*	*	*	*				
9x Užsienio valiutomis									
9.1x Vienadieniai				*	*				
9.2x Sutarto termino									
Iki 1 m.				*	*				
Nuo 1 iki 2 m.				*	*				
Nuo 2 m. ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3x Išpėjamojo laikotarpio									
Iki 3 mėn. ²⁾				*	*				
Nuo 3 mėn.				*	*				
Iš jų nuo 2 m. ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4x Atpirkimo sandoriai	*	*	*	*	*				
10 PRF akcijos ar vienetai									
11 Išleisti skolos vertybiniai popieriai									
11e Eurais									
Iki 1 m.									
Nuo 1 iki 2 m.									
Nuo 2 m.									
11x Užsienio valiutomis									
Iki 1 m.									
Nuo 1 iki 2 m.									
Nuo 2 m.									
12 Kapitalas ir atsargos									
13 Likę įsipareigojimai									

1) Įskaitant administracines priemones reguliuojamus indėlius.

2) Įskaitant neperleidžiamus taupomuosius indėlius iki pareikalavimo.

4 PRIEDAS

Europos centrinio
banko pinigų ir
bankų statistinės
ataskaitomybės sistema

B. Kitos dalyvaujančios valstybės narės									C. Likęs pasaulis	D. Nepriskirta
PFI ³⁾	ne PFI									
	iš jų kredito įstaigos, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, ECB ir nacionaliniai centriniai bankai	valdžia		kiti rezidentų sektoriai					namų ūkiai + ne pelno institucijos, aptarnaujantys namų ūkius (S.14 + S.15)	(s)
centrinė valdžia		kita valdžia	iš viso	kiti finansiniai tarpininkai + finansiniai pagalbininkai (S.123 + S.124)	draudimo korporacijos ir pensijų fondai (S.125)	nefinansinės korporacijos (S.11)				
(j)	(k)	(l)	(m)	(n)	(o)	(p)	(q)	(r)	(s)	(t)
*	*	*							*	
*	*									
			*	*						
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
*	*	*	*	*					*	
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*
										*

3) Kredito įstaigos gali pateikti duomenis apie PFI, išskyrus kredito įstaigas, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, ECB ir nacionalinius centrinius bankus, o ne apie PFI ir kredito įstaigas, kurioms taikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, ECB ir nacionalinius centrinius bankus, jei tai neturi įtakos duomenų išsamumui ir išskirtoms pozicijoms.

4) Duomenų apie šį straipsnį pateikimas yra savanoriškas iki tolesnio pranešimo.

1 lentelė Kiekvieną mėnesį teiktini duomenys (tęsinys)

BALANSO STRAIPSNIAI	A. Vidaus									
	PFI	ne PFI								
		valdžia	kiti rezidentų sektoriai			draudimo korporacijos ir pensijų fondai (S.125)	nefinansinės korporacijos (S.11)	namų ūkiai + ne pelno institucijos, aptarnaujančios namų ūkius (S.14+S.15)		
			iš viso	kiti finansiniai tarpininkai + finansiniai pagalbininkai (S.123 + S.124)				vartojamosios paskolos	paskolos būstui įsigyti	kitos (likusios) paskolos
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)		
TURTAS										
1 Pinigai										
1e iš jų eurai										
2 Paskolos										
Iki 1 m.										
Nuo 1 iki 5 m.										
Nuo 5 m.										
2e iš jų eurai										
3 Vertybiniai popieriai, išskyrus akcijas										
3e Eurai										
Iki 1 m.										
Nuo 1 iki 2 m.										
Nuo 2 m.										
3x Užsienio valiutomis										
Iki 1 m.										
Nuo 1 iki 2 m.										
Nuo 2 m.										
4 PRF akcijos ar vienetai										
5 Akcijos ir kita nuosavybė										
6 Ilgalaikis nefinansinis turtas										
7 Likęs turtas										

4 PRIEDAS

Europos centrinio
banko pinigų ir
bankų statistinės
atskaitomybės sistema

B. Kitos dalyvaujančios valstybės narės									C. Liķes pasaulis	D. Nepriskirta			
PFI	ne PFI		iš viso	kiti finansiniai tarpininkai + finansiniai pagalbininkai (S.123 + S.124)	draudimo korporacijos ir pensijų fondai (S.125)	nefinansinės korporacijos (S.11)	namų ūkiai + ne pelno institucijos, aptarnaujančios namų ūkius (S.14+S.15)				(s)	(t)	
	valdžia	kiti rezidentų sektoriai					vartojamo- sios paskolos	paskolos būstui išigyti					kitos (likusios) paskolos

1a lentelė Supaprastintas duomenų apie minimalias privalomas atsargas pateikimas

	Atsargų bazė skaičiuojama kaip 1 lentelės toliau išvardytų stulpelių suma (įsipareigojimai): (a) – (b) + (c) + (d) + (e) + (j) – (k) + (l) + (m) + (n) + (s)
INDĖLIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI (eurais ir užsienio valiutomis)	
9 VISI INDĖLIAI	
9.1e + 9.1x	
9.2e + 9.2x	
9.3e + 9.3x	
9.4e + 9.4x	
Iš jų:	
9.2e + 9.2x, kurių sutartas terminas nuo 2 m.	
Iš jų:	
9.3e + 9.3x, kurių išpėjamas laikotarpis nuo 2 m.	Pateikiama savanoriškai
Iš jų:	
9.4e + 9.4x atpirkimo sandoriai	
	Išleista į apyvertą, 1 lentelės „Įsipareigojimai“ (t) stulpelis
PERLEIDŽIAMOSIOS PRIEMONĖS (eurais ir ne užsienio valiutomis)	
11 IŠLEISTI SKOLOS VERTYBINIAI POPIERIAI	
11e + 11x, kurių sutartas terminas iki 2 m.	
11 IŠLEISTI SKOLOS VERTYBINIAI POPIERIAI	
11e + 11x, kurių sutartas terminas nuo 2 m.	

centrinis bankas gali leisti įsigyjančiajai įstaigai įvykdyti savo įsipareigojimą teikti statistinę informaciją taikant laikinąją tvarką. Ši nuostata, leidžianti nukrypti nuo įprastų atskaitomybės procedūrų, turi būti taikoma kuo trumpiau ir ji negali trukti ilgiau kaip šešis mėnesius nuo susijungimo momento. Ši išimtis nepažeidžia įsigyjančiosios įstaigos prievolės savo atskaitomybės įsipareigojimus vykdyti pagal Reglamentą ECB/2001/13 ir, jei taikoma,

prisiimti susijungiančiųjų įstaigų atskaitomybės įsipareigojimus. Kai ketinimas susijungti paskelbiamas viešai ir likus pakankamai laiko iki susijungimo, įsigyjančioji įstaiga privalo atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui pranešti apie procedūras, kurias ji ketina įgyvendinti, kad įvykdytų savo statistinės atskaitomybės įsipareigojimus, susijusius su privalomųjų atsargų nustatymu.

6 PATIKRINIMAS IR PRIVALOMAS SURINKIMAS

Pats ECB ir nacionaliniai centriniai bankai paprastai pagal savo kompetenciją tikrina ir privalomai renka statistinę informaciją, kai nesilaikoma būtinųjų perdavimo, tikslumo, konceptualaus atitikimo ir keitimų standartų. Šie būtinieji standartai yra nustatyti Reglamento ECB/2001/13 IV priede.

7 NEDALYVAUJANČIOS VALSTYBĖS NARĖS

Kadangi pagal Statuto 34 straipsnio 1 dalį Reglamentas nesuteikia jokių teisių ir prievolių valstybėms narėms, kurioms taikoma išimtis (Statuto 43 straipsnio 1 dalis), ir Danijai (Protokolo dėl tam tikrų nuostatų, susijusių su Danija, 2 straipsnis) bei Jungtinei Karalystei (Protokolo dėl tam tikrų nuostatų, susijusių su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, 8 straipsnis), Reglamentas ECB/2001/13 taikomas tik dalyvaujančioms valstybėms narėms.

Tačiau Statuto 5 straipsnis dėl ECB ir nacionalinių centrinių bankų kompetencijos statistikos srityje ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2533/98 taikomi visoms valstybėms narėms. Jie kartu su Sutarties 10 straipsniu (ex 5 straipsniu) taip pat reiškia nedalyvaujančių valstybių įpareigojimą nacionaliniu lygiu parengti ir įgyvendinti visas priemones, kurios, jų nuomone, yra reikalingos statistinei informacijai pagal ECB statistinės atskaitomybės reikalavimus rinkti ir laiku pasirengti statistikos srityje, kad jos galėtų tapti dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis. Šis įpareigojimas buvo aiškiai išdėstytas Tarybos reglamento (EB) Nr. 2533/98 4 straipsnyje ir konstatuojamosios dalies 17 punkte. Siekiant skaidrumo šis specialus įpareigojimas pakartotas Reglamento ECB/2001/13 konstatuojamojoje dalyje.

5 PRIEDAS

EUROSISTEMOS INTERNETO SVETAINĖS

Centrinis bankas	Interneto svetainė
Europos centrinis bankas (<i>European Central Bank</i>)	www.ecb.int
Belgijos nacionalinis bankas (<i>Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique</i>)	www.nbb.be arba www.bnb.be
Vokietijos Bundesbankas (<i>Deutsche Bundesbank</i>)	www.bundesbank.de
Graikijos bankas (<i>Bank of Greece</i>)	www.bankofgreece.gr
Ispanijos bankas (<i>Banco de España</i>)	www.bde.es
Prancūzijos bankas (<i>Banque de France</i>)	www.banque-france.fr
Airijos centrinis bankas ir finansinių paslaugų priežiūros institucija (<i>Central Bank and Financial Services Authority of Ireland</i>)	www.centralbank.ie
Italijos bankas (<i>Banca d'Italia</i>)	www.bancaditalia.it
Liuksemburgo centrinis bankas (<i>Banque centrale du Luxembourg</i>)	www.bcl.lu
Nyderlandų bankas (<i>De Nederlandsche Bank</i>)	www.dnb.nl
Austrijos nacionalinis bankas (<i>Oesterreichische Nationalbank</i>)	www.oenb.at
Portugalijos bankas (<i>Banco de Portugal</i>)	www.bportugal.pt
Slovėnijos bankas (<i>Banka Slovenije</i>)	www.bsi.si
Suomijos bankas (<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>)	www.bof.fi

6 PRIEDAS

PROCEDŪROS IR SANKCIJOS, TAIKYTINOS KITAI SANDORIO ŠALIAI NEVYKDANT ĮSIPAREIGOJIMŲ

6 PRIEDAS

Procedūros ir sankcijos, taikytinos kitai sandorio šaliai nevykdant įsipareigojimų

1 FINANSINĖS BAUDOS

Jeigu kita sandorio šalis pažeidžia konkurso taisykles¹, dvišalių sandorių taisykles², užtikrinamojo turto naudojimo taisykles³ arba dienos pabaigos procedūras ir sąlygas, leidžiančias pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe⁴, Eurosystema taiko šias finansines baudas:

- a) Už konkurso operacijų, dvišalių sandorių ir užtikrinamojo turto naudojimo taisyklių pirmą ir antrą pažeidimus, kurie abu padaryti per vienus metus, finansinė bauda taikoma už kiekvieną pažeidimą. Finansinės baudos, kurios gali būti taikomos, apskaičiuojamos kaip ribinė skolinimosi norma pridėjus 2,5 procentinio punkto.

Už aukciono operacijų ir dvišalių sandorių taisyklių pažeidimą finansinės baudos apskaičiuojamos pagal įkaito arba pinigų sumą, kurios kitai sandorio šaliai nepakako atsiskaitymams, ją padauginus iš koeficiento 7/360.

Už užtikrinamojo turto naudojimo taisyklių pažeidimą finansinės baudos apskaičiuojamos pagal netinkamo turto (arba turto, kurio kita sandorio šalis negali naudoti) sumą: i) kurią kita sandorio šalis pateikė nacionaliniam centriniam bankui arba ECB, arba ii) kurios kita sandorio šalis neatsiėmė per 20 darbo dienų po įvykio, po kurio tinkamas turtas tapo netinkamas arba toliau negalėjo būti naudojamas kitos sandorio šalies, ją padauginus iš koeficiento 1/360.

- b) Pirmąjį kartą pažeidus dienos pabaigos procedūrų arba sąlygų, leidžiančių pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe, taisykles, finansinės baudos, kurios gali būti taikomos, apskaičiuojamos kaip ribinė skolinimosi norma pridėjus 5 procentinius punktus. Pakartotinių pažeidimų atveju baudos palūkanų norma padidinama 2,5 procentinio punkto už kiekvieną pakartotinį pažeidimą per vieną metų

laikotarpį, apskaičiuojant pagal neteisėto pasinaudojimo ribinio skolinimosi galimybe sumą.

2 NEFINANSINĖS BAUDOS

Eurosystema laikinai sustabdo kitos sandorio šalies teises už konkurso operacijų ir dvišalių sandorių taisyklių bei užtikrinamojo turto taisyklių pažeidimus kaip apibūdinta toliau.

2.1 LAIKINAS TEISIŲ SUSTABDYMAS PAŽEIDUS KONKURSO OPERACIJŲ IR DVIŠALIŲ SANDORIŲ TAISYKLES

Jeigu per vienus metus padaromas trečias tos pačios rūšies pažeidimas, be skiriamos finansinės baudos, apskaičiuotos pagal 1 dalyje aprašytą tvarką, Eurosystema laikinai sustabdo kitos sandorio šalies teisę dalyvauti tolesnėse tam tikru laikotarpiu vykdomose tos pačios rūšies ir pagal tas pačias procedūras įgyvendinamose atvirosios rinkos operacijose. Teisės laikinai sustabdomos toliau nurodytais atvejais:

- a) jeigu trečiojo pažeidimo atveju nepateikto įkaito arba pinigų suma sudaro iki 40% visos pateiktino įkaito arba pinigų sumos, taikomas vieno mėnesio laikinas teisių sustabdymas;
- b) jeigu trečiojo pažeidimo atveju nepateikto įkaito arba pinigų suma sudaro nuo 40 iki 80% visos pateiktino įkaito arba pinigų sumos, taikomas dviejų mėnesių laikinas teisių sustabdymas;

1 Tai taikoma, jeigu kita sandorio šalis negali pervesti pakankamos užtikrinamojo turto sumos atsiskaityti už likvidžias lėšas, kurios buvo jai suteiktos atliekant likvidumo didinimo operaciją, arba jeigu ji negali pateikti pakankamos pinigų sumos atsiskaityti už sumą, kuri jai buvo skirta atliekant likvidumo mažinimo operaciją.

2 Tai taikoma, jeigu kita sandorio šalis negali pateikti pakankamos tinkamo užtikrinamojo turto sumos arba pakankamos pinigų sumos atsiskaityti už dvišalius sandoriais suderėtą sumą.

3 Taikoma, jeigu kita sandorio šalis naudoja turtą, kuris yra arba tapo netinkamas (arba kurio ji negali naudoti) paimtai paskolai garantuoti.

4 Tai taikoma, jeigu kita sandorio šalis dienos pabaigoje turi neigiamą likutį atsiskaitomojoje sąskaitoje ir netenkina reikalavimų, kurie keliami norint pasinaudoti ribinio skolinimosi galimybe.

- c) jeigu trečiojo pažeidimo atveju nepateikto įkaito arba pinigų suma sudaro nuo 80 iki 100% visos pateiktino įkaito arba pinigų sumos, taikomas trijų mėnesių laikinas teisių sustabdymas.
- taikyti įsipareigojimų nevykdančiai kitai sandorio šaliai, turėtų būti taikoma ir tos pačios įstaigos filialams, esantiems kitose valstybėse narėse.

Nepažeidžiant 2.3 punkto, šios finansinės baudos ir laikino teisių sustabdymo priemonės taikomos ir visiems kitiems nuolatiniais pažeidimams, padarytiems per vieną metų laikotarpį.

2.2 LAIKINAS TEISIŲ SUSTABDYMAS PAŽEIDUS UŽTIKRINAMOJO TURTO TAISYKLES

Jeigu per vienus metus padaromas trečias pažeidimas, be finansinės baudos, apskaičiuotos pagal 1 dalyje aprašytą tvarką, Eurosystema laikinai sustabdo kitos sandorio šalies teises dalyvauti atvirosios rinkos operacijose.

Nepažeidžiant 2.3 punkto, šios finansinės baudos ir laikino teisių sustabdymo priemonės taikomos ir visiems kitiems nuolatiniais pažeidimams, padarytiems per vieną metų laikotarpį.

2.3 LAIKINAS TEISIŲ SUSTABDYMAS, KAI YPATINGAIS ATVEJAIS TAM TIKRU LAIKOTARPIU NELEIDŽIAMA DALYVAUTI VISOSE BŪSIMOSE PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOSE

Ypatingais atvejais, atsižvelgiant į įsipareigojimų nevykdymo atvejo (-ų) rimtumą, pirmiausia atsižvelgiant į operacijų sumas, įsipareigojimo nevykdymo atvejų dažnumą arba trukmę, be finansinės baudos, apskaičiuotos pagal 1 dalyje aprašytą tvarką, gali būti svarstoma galimybė kitai sandorio šaliai tris mėnesius neleisti dalyvauti jokiose būsimose pinigų politikos operacijose.

2.4 KITOSE VALSTYBĖSE NARĖSE ESANČIOS ĮSTAIGOS

Eurosystema taip pat gali nuspręsti, ar laikino teisių sustabdymo priemonė, kurią siūloma

7 PRIEDAS

TINKAMOS KREDITO REIKALAVIMŲ APSAUGOS SUKŪRIMAS

7 PRIEDAS

Tinkamos kredito reikalavimų apsaugos sukūrimas

Siekiant garantuoti, kad būtų sukurta tinkama kredito reikalavimų apsauga ir kad, kitai sandorio šaliai neįvykdžius išsipareigojimų, kredito reikalavimus būtų galima nedelsiant parduoti, turi būti tenkinami šie papildomi teisiniai reikalavimai:

- *Kredito reikalavimų egzistavimo tikrinimas:* nacionaliniai centriniai bankai, siekdami patikrinti, ar egzistuoja kredito reikalavimai, pateikti Eurosistemai prievolei užtikrinti, privalo taikyti bent šias toliau nurodytas priemones: i) bent kas ketvirtį kita sandorio šalis privalo pasitikrinti ir patvirtinti nacionaliniam centriniam bankui apie jos kredito reikalavimų, pateiktų prievolei užtikrinti, egzistavimą; vietoj tokio pasitikrinimo gali būti palyginama centrinių kredito registru, jei tokie yra, informacija; ii) vieną kartą nacionaliniai centriniai bankai, priežiūros institucijos arba nepriklausomi auditoriai privalo patikrinti procedūras, pagal kurias kitos sandorio šalys teikia informaciją Eurosistemai apie kredito reikalavimų egzistavimą; iii) nacionaliniai centriniai bankai, atitinkami kredito registrai, priežiūros institucijos arba nepriklausomi auditoriai privalo atsitiktinai patikrinti kitos sandorio šalies pasitikrinimo kokybę ir tikslumą.

Kitos sandorio šalies patvirtinimas ir išsipareigojimas, nurodytas (i) punkte, apima reikalavimą Eurosistemos kitoms sandorio šalims raštu:

- patvirtinti ir laiduoti, kad nacionaliniam centriniam bankui pateikti kredito reikalavimai tenkina Eurosistemos taikomus tinkamumo kriterijus;
- patvirtinti ir laiduoti, kad kredito reikalavimas, pateiktas kaip užtikrinamasis turtas, tuo pačiu metu nėra naudojamas kaip įkaitas bet kurios trečiosios šalies naudai ir užtikrinti, kad sandorio šalis nepanaudos kredito reikalavimų kaip įkaito bet kuriai trečiajai šaliai;

- patvirtinti ir laiduoti, kad atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui būtų nedelsiant, bet ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos pabaigos, pranešta apie bet kokį įvykį, kuris daro esminę įtaką faktiniams kitos sandorio šalies ir atitinkamo nacionalinio centrinio banko sutartiniais santykiams, o ypač – kredito grąžinimo prieš nustatytą terminą, dalies arba viso kredito grąžinimo, reitingų sumažinimo ir kredito reikalavimų sąlygų pasikeitimo atveju.

Tikrinimams, nurodytiems (ii) ir (iii) punktuose (vienkartiniams ir atsitiktiniams), atlikti priežiūros institucijos, o ypač nacionaliniai centriniai bankai ar nepriklausomi auditoriai, turi būti įgalioti tai atlikti, jei būtina, sudarant sutartį arba pagal taikomus nacionalinius reikalavimus.

- *Skolininko informavimas apie kredito reikalavimo naudojimą arba naudojimo užregistravimas:* skolininko informavimui apie kredito reikalavimo naudojimą įkaitu, atsižvelgiant į įvairių su tuo susijusių jurisdikcijų ypatumus, privaloma:
  - a) Valstybėse narėse, kuriose pagal nacionalinę teisę skolininko informavimas apie kredito reikalavimo panaudojimą įkaitu yra išankstinė panaudojimo sąlyga, kaip nurodyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose, skolininko *ex ante* informavimas yra teisėtas reikalavimas kredito reikalavimo tinkamumui. Tam, kad skolininkas būtų *ex ante* informuotas tinkamumo tikslais, reikalaujama, kad kita sandorio šalis arba nacionalinis centrinis bankas (kaip nurodyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose) informuotų skolininką iš anksto arba panaudojimo įkaitu metu apie tai, kad naudoja kredito reikalavimą įkaitu nacionalinio centrinio banko naudai.
  - b) Kai kuriose kitose valstybėse narėse, kuriose kredito reikalavimo panaudojimo

įkaitu užregistravimas, kuris yra viešai prieinamas, yra išankstinė panaudojimo sąlyga arba tam tikrais atvejais – išankstinė pirmenybės suteikimo kredito reikalavimui sąlyga pagal nacionalinę teisę, kaip numatyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose, reikalaujama kredito reikalavimo panaudojimą įkaitu užregistruoti iš anksto arba naudojimo metu.

- c) Galiausiai valstybėse narėse, kuriose pagal (a) ir (b) punktus nereikalaujama *ex ante* informuoti skolininką apie kredito reikalavimo panaudojimą įkaitu arba užregistruoti tokį panaudojimą, po kurio jis yra viešai prieinamas, kaip nurodyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose, reikalaujama informuoti skolininką *ex post*. Informuojant skolininką *ex post*, reikalaujama, kad kita sandorio šalis arba nacionalinis centrinis bankas (kaip nurodyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose) informuotų skolininką apie tai, kad naudoja kredito reikalavimą įkaitu nacionalinio centrinio banko naudai iš karto po kredito įvykio. „Kredito įvykis“ – tai įsipareigojimų neįvykdymas ar panašūs įvykiai, kaip išsamiau apibūdinta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose.

Nėra reikalavimo informuoti, jei kredito reikalavimai yra pareikštinės priemonės, kurioms nacionalinėje teisėje nenumatytas reikalavimas informuoti. Tokiais atvejais reikalaujama fiziškai pervesti minėtas pareikštines priemones atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui iš anksto arba jų naudojimo metu.

Prieš tai minėti reikalavimai yra minimalūs. Nacionaliniai centriniai bankai gali nuspręsti reikalauti pranešti *ex ante* arba užregistruoti ir kitais negu anksčiau išvardytais atvejais, kaip

numatyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose.

- *Su banko paslaptimis ir konfidencialumu susijusių apribojimų nebuvimas*: kita sandorio šalis nėra įsipareigojusi gauti skolininko sutikimą, kad būtų atskleista informacija apie kredito reikalavimą ir skolininką, kurios reikalauja Eurosistema, siekdama garantuoti, kad būtų sukurta tinkama kredito reikalavimų apsauga ir kad, kita sandorio šaliai neįvykdžius įsipareigojimų, kredito reikalavimus būtų galima nedelsiant parduoti. Kita sandorio šalis ir skolininkas turi susitarti sudarydami sutartį, kad skolininkas besąlygiškai neprieštarauja tokios informacijos apie kredito reikalavimą ir skolininką atskleidimui Eurosistemai. Tai nebūtina, jei pagal nacionalinę teisę tokios informacijos teikimo nevaržo jokios taisyklės, kaip numatyta taikomuose nacionaliniuose dokumentuose.
- *Kredito reikalavimų naudojimo apribojimų nebuvimas*: kitos sandorio šalys privalo užtikrinti, kad kredito reikalavimai yra visiškai perleidžiami ir kad nėra apribojimų jų panaudojimui įkaitu Eurosistemos naudai. Sutartyje dėl kredito reikalavimo ar kitose sutartinėse priemonėse tarp kitos sandorio šalies ir skolininko neturėtų būti kokių nors panaudojimą ribojančių nuostatų, nebent nacionaliniuose įstatymuose yra specialiai numatyta privilegijuota Eurosistemos padėtis įkaito panaudojimo atvejais, nepriklausomai nuo to, kokie sutartyje nustatyti apribojimai.
- *Kredito reikalavimų pardavimo apribojimų nebuvimas*: kredito reikalavimų sutartyje ar kitose sutartinėse priemonėse tarp kitos sandorio šalies ir skolininko neturėtų būti numatyta jokių kredito reikalavimo, panaudoto įkaitu, pardavimo apribojimų, įskaitant formą, laiką ar kitą su pardavimu susijusį reikalavimą.

ISSN 1830273-4

9 771830 273001